Omgevingseffectrapport Omgevingsvisie gemeente Kerkrade

Gemeente Kerkrade

11 september 2025 - Public

Contactpersoon

ARCADIS NEDERLAND B.V.

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 137
8000 AC Zwolle
Nederland

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5

1.1 Aanleiding 5

1.2 Doel van het Omgevingseffectrapport 5

1.3 Procesbeschrijving 6

1.4 Opbouw van het rapport 6

2 De omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade 8

2.1 Samenvatting omgevingsvisie 8

3 Proces ontwerpend Omgevingseffectrapport 10

4 Beoordelingsmethodiek 12

4.1 Foto van de Leefomgeving 12

4.2 Beoordeling op doelbereik 13

4.3 Beoordeling op milieueffecten 14

5 Foto van de Leefomgeving 15

6 Beoordeling 16

6.1 Beoordeling op doelbereik 16

6.1.1 Beoordeling 16

6.1.2 Toelichting beoordeling 18

6.1.2.1 Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn 18

6.1.2.2 Werkende stad, waar werken en wonen onlosmakelijk verbonden is 21

6.1.2.3 Meergeneratie stad, een goede stad voor 8 en 80 jarigen is goed voor iedereen 25

6.1.2.4 Klimaatbestendige stad, wonen in een sterk landschappelijk raamwerk natuur 28

6.1.3 Belangrijkste bevindingen 32

6.1.4 Confrontatie verhaallijnen 34

6.2 Beoordeling op milieueffecten 37

6.2.1 Beoordeling 37

6.2.2 Toelichting beoordeling 41

6.2.2.1 Bodem 41
6.2.2.2 Omgevingskwaliteit 43
6.2.2.3 Klimaatadaptatie 47
6.2.2.4 Economie 51
6.2.2.5 Leefomgeving 54
6.2.2.6 Mobiliteit 57
6.2.2.7 Gezondheid & milieu 59
6.2.2.8 Duurzaamheid 62
6.2.2.9 Energietransitie 63
6.2.3 Belangrijkste bevindingen 66

7 Conclusies en aanbevelingen 69

8 Monitoring 72

Bijlagen 74

Colofon 76

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Omgevingswet verplicht iedere gemeente tot het opstellen van een Omgevingsvisie, waarin een integrale doorkijk naar toekomstige, lange termijn opgaven op verschillende beleidsvelden wordt geschetst: ruimte, energie, water, milieu, natuur en landschap zijn hier voorbeelden van. Een Omgevingsvisie komt in de plaats van structuurvisies, stadsdeelvisies, verkeers- en vervoersplannen, milieubeleidsplannen en (delen van) de natuurvisie en richt zich op de gehele fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie legt de gemeente vast welke opgaven zij voor zichzelf ziet, welke ambities hieraan gekoppeld worden, en hoe de vastgestelde beleidsdoelen gehaald gaan worden.

De gemeente Kerkrade stelt momenteel haar Omgevingsvisie op, die naar verwachting in de tweede helft van 2025 vastgesteld wordt. Onderdeel van de besluitvormingsprocedure is de milieueffectrapportage voor plannen (plan-mer). Hiervoor is een strategisch milieueffectrapport, in de vorm van een Omgevingseffectrapport (OER) opgesteld dat in beeld brengt in hoeverre de ambities van de gemeente Kerkrade in samenhang realiseerbaar zijn en wat de effecten van het beleid in de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving zijn. Voorliggende Omgevingseffectrapport is het product van de plan-mer-procedure en levert informatie op die van belang is voor de besluitvorming over de Omgevingsvisie en het gemeentebestuur helpt bij het maken van keuzes.

1.2 Doel van het Omgevingseffectrapport

Een Omgevingseffectrapportage is een instrument dat gebruikt wordt als hulpmiddel voor de besluitvorming voor plannen en projecten bij de (her)inrichting van de fysieke leefomgeving. Een planMER brengt in beeld welke milieugevolgen een plan gaat hebben voordat er een besluit over genomen is om op die wijze het milieubelang volwaardig mee te laten wegen in de besluitvorming over dat plan. Voor een Omgevingsvisie wordt een planMER veelal een Omgevingseffectrapport genoemd. Een Omgevingseffectrapport heeft een bredere insteek en beschrijft, naast de gevolgen voor de leefomgeving, ook het doelbereik van maatregelen voor opgaven die van oudsher geen onderdeel zijn van de mer-procedure zoals energie, de woonopgave en klimaatadaptatie. Het Omgevingseffectrapport geeft tijdens het besluitvormingstraject van de Omgevingsvisie inzicht in de mate waarin ambities in verschillende beleidsvelden strijdig met elkaar zijn of elkaar juist versterken. Het Omgevingseffectrapport beoordeelt of de beleidsvoornemens in voldoende mate bijdragen aan het vervullen van de ambities. Het doel van de beoordelingen in voorliggend Omgevingseffectrapport is om de Omgevingsvisie, indien nodig, tijdig bij te kunnen sturen.

Het Omgevingseffectrapport voor de Omgevingsvisie van Kerkrade is benut als ontwerpinstrument. Dat wil zeggen dat de concept ontwerp Omgevingsvisie is beoordeeld op doelbereik en milieueffecten. Deze beoordeling heeft als input gediend voor de definitieve ontwerp Omgevingsvisie. Op basis van de beoordeling op de concept ontwerp Omgevingsvisie is de definitieve Omgevingsvisie aangescherpt.

Proces ontwerpend Omgevingseffectrapport.

De procedure is gestart met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau[1] (NRD) die van 3 juli tot en met 28 augustus 2024 ter inzage heeft gelegen. De NRD beschrijft het voornemen van de gemeente Kerkrade om een Omgevingseffectrapport op te stellen en geeft inzicht in de aanpak en de beoordelingsmethodiek en de vervolgprocedure van de effectbeoordeling.

[1] https://www.kerkrade.nl/notitie-reikwijdte-en-detailniveau-onderzoek-naar-effecten-op-de-omgeving

1.3 Procesbeschrijving

De gemeente Kerkrade heeft ervoor gekozen om ondersteunend aan haar Omgevingsvisietraject een mer-procedure te doorlopen. Dit heeft te maken met het nieuwe toekomstverhaal “Parkstad biedt ruimte” dat gericht is op groei in plaats van krimp (augustus 2024). Er vindt wisselwerking plaats tussen de beoordeling op doelbereik en milieueffecten binnen de mer-procedure en de inhoudelijke uitwerking van de Omgevingsvisie. Deze twee sporen zijn daardoor nauw met elkaar verweven. De mer-procedure kent een aantal procedurestappen:

1. Kennisgeving over het voornemen tot het doorlopen van de mer-procedure voor de Omgevingsvisie via de publicatie van de NRD. Deze kennisgeving is op 3 juli 2024 gepubliceerd.
2. Inspraak en advies over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen Omgevingseffectrapport.
3. Uitwerking van het Omgevingseffectrapport in samenhang met de ontwerp Omgevingsvisie. Deze stap heeft plaatsgevonden van november 2024 t/m maart 2025.
4. Ter visie legging van het Omgevingseffectrapport en de ontwerp Omgevingsvisie.
5. Inspraak en advisering over het Omgevingseffectrapport en de ontwerp Omgevingsvisie.
6. Toetsingsadvies door de Commissie mer over het Omgevingseffectrapport.
7. Vaststelling van het Omgevingseffectrapport en de Omgevingsvisie door de gemeenteraad van Kerkrade.
8. Bekendmaking van het besluit.

De Commissie mer adviseert de gemeente Kerkrade over het voorliggende Omgevingseffectrapport. De Commissie mer is onafhankelijk, bij wet ingesteld en bestaat uit deskundigen op het gebied van milieu, duurzaamheid, natuur en leefomgeving en beoordeelt de volledigheid, objectiviteit en accuraatheid van voorliggende Omgevingseffectrapport. Na de inspraakperiode op het Omgevingseffectrapport en de ontwerp Omgevingsvisie brengt zij haar toetsingsadvies uit. Dit advies wordt meegenomen bij de vaststelling van de Omgevingsvisie door de gemeenteraad.

1.4 Opbouw van het rapport

Dit Omgevingseffectrapport bestaat uit een beknopte, zelfstandig leesbare samenvatting en een uitgebreid hoofdrapport. Het hoofdrapport bestaat uit verschillende onderdelen.

Hoofdstuk 1 – Inleiding
In de inleiding wordt de context van het Omgevingseffectrapport en de Omgevingsvisie geschetst.

Hoofdstuk 2 – De Omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade
In dit hoofdstuk wordt de link vanuit het Omgevingseffectrapport naar de Omgevingsvisie van Kerkrade gelegd. In het hoofdstuk is een korte samenvatting van de Omgevingsvisie opgenomen.

Hoofdstuk 3 – Proces ontwerpend Omgevingseffectrapport
De gemeente heeft gekozen voor een ontwerpend Omgevingseffectrapport. De systematiek en het proces wordt nader toegelicht.

Hoofdstuk 4 – Beoordelingsmethodiek
Dit hoofdstuk beschrijft het gevolgde proces in de totstandkoming van dit Omgevingseffectrapport. Het beoordelingskader dat gebruikt is voor de beoordeling en het gebruik van het Rad van de Leefomgeving wordt toegelicht. Beschreven wordt hoe de beoordeling van dit Omgevingseffectrapport is opgebouwd.

Hoofdstuk 5 – Foto van de Leefomgeving
De Foto van de Leefomgeving beschrijft en beoordeelt voor ieder beleidsveld in het beoordelingskader de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen. Voor zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling zijn deze beoordelingen weergegeven op een Rad van de Leefomgeving. De Foto van de Leefomgeving sluit af met relevante bouwstenen voor de Omgevingsvisie.

Hoofdstuk 6.1 – Beoordeling op doelbereik
Het voorgenomen beleid in de (concept) Ontwerp Omgevingsvisie is getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per ambitie/ doel beoordeeld is of - en zo mogelijk in welke mate - de voorgenomen randvoorwaarden een bijdrage leveren aan de gestelde ambities/ doelen.

Hoofdstuk 6.2 – Beoordeling op milieueffecten
Dit hoofdstuk heeft als doel om voor de belangrijkste ontwikkelingen te beschrijven waar mogelijke knelpunten en meekoppelkansen ontstaan vanuit positieve of negatieve neveneffecten. In dit hoofdstuk wordt thematisch beschreven waar belangrijke afhankelijkheden en resterende vraagstukken zijn geconstateerd, die in de Omgevingsvisie beantwoord moeten worden.

Hoofdstuk 7 – Conclusies en aanbevelingen
In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit het Omgevingseffectrapport beschreven.

Hoofdstuk 8 – Monitoring
In hoofdstuk 8 gaat in op de monitoring van de Omgevingsvisie na vaststelling.

2 De omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade

Het opstellen van een Omgevingsvisie is een omvangrijk traject, waarbij bestaand beleid geïnventariseerd wordt, ambities en opgaven worden geformuleerd, de toekomstagenda bepaald wordt en voor ieder beleidsveld het langetermijnbeleid wordt vastgesteld. De Omgevingsvisie richt zich op de komende decennia en maakt belangrijke keuzes over de toekomstige ruimtelijke ordening binnen alle beleidsvelden van de gemeente. Bestuurders, burgers, bedrijven, ketenpartners en andere maatschappelijke organisaties dienen vanuit de geest van de Omgevingswet bij het opstellen van de Omgevingsvisie nauw betrokken te worden. Het planproces van de Omgevingsvisie is als pilot voor participatie aangemerkt. Er is een intensief participatietraject gevolgd. Verwezen wordt naar hoofdstuk 1.4 en bijlage 2 van de Omgevingsvisie Kerkrade.

2.1 Samenvatting omgevingsvisie

In de omgevingsvisie presenteert de gemeente Kerkrade de strategische visie op de fysieke leefomgeving richting 2050. Dit gebeurt vanuit een integraal perspectief, waarbij in samenhang wordt gekeken naar thema's zoals ruimte, wonen, water, klimaatadaptatie, natuur, landschap, gezondheid, veiligheid, infrastructuur en cultureel erfgoed. De omgevingsvisie biedt het ruimtelijk kader voor de verdere ontwikkeling van de stad, zodat er ruimte is om te wonen, werken en recreëren. De omgevingsvisie vervangt de huidige "Structuurvisie Kerkrade 2010-2020" (2011) met een uitwerking in de drie stadsdeelvisies (Kerkrade-West, Kerkrade Oost I en Kerkrade Noord en Oost II, 2011-2014) en schetst een beeld van Kerkrade, haar geschiedenis en hoe de gemeente, samen met inwoners en andere partijen, de komende jaren verder wil werken aan de stad.

Kerkrade is een middelgrote stad met 45.485 inwoners in het oostelijk deel van Zuid-Limburg, in de stadsregio Parkstad Limburg. Kerkrade heeft veel te bieden. Zo is er de prijswinnende dierentuin GaiaZOO, het moderne VIE en een prachtig voetbalstadion aan de levendige Rodaboulevard. Kerkrade is rijk aan cultuur en geschiedenis, met bezienswaardigheden de oude Abdij Rolduc, het Discovery Museum en het enige stuwmeer van Nederland. Daarnaast bevinden zich in de buurten een aantal parels, zoals de Schacht Nulland, de mijnkolonie Hopel en de Botanische Tuin.

Kerkrade beschikt over een aantal kernkwaliteiten die als rode draad door de omgevingsvisie lopen: de verschillende buurten zijn verbonden door een lintenstructuur, een krachtige bevolking, sterke woon-werk identiteit en een uniek en hoogwaardig landschap. Deze kernkwaliteiten staan echter onder druk. Voor de toekomst zijn er verschillende uitdagingen, zoals het op peil houden van het voorzieningenniveau en het verenigingsleven, omgaan met de vergrijzingspiek rond 2035 en de inzet op groei, het zorgen voor een diversiteit aan banen en het beschermen van het buitengebied.

Om deze uitdagingen aan te pakken, zijn vier verhaallijnen ontwikkeld die bijdragen aan een toekomstbestendig Kerkrade. De thema's gezondheid, landschap, erfgoed en energiezekerheid spelen een belangrijke rol in de toekomst en komen in elke verhaallijn aan bod:

1. **Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn:** Kerkrade kent in 2050 een goed voorzieningenniveau in vergelijking met de rest van Nederland. Onderwijs, zorg, boodschappen, sport en cultuur zijn voor alle buurten dichtbij. De nabijheid van voorzieningen zorgt ervoor dat bewoners niet per se de auto hoeven te gebruiken, wat uitnodigt tot gezond bewegen, zoals wandelen of fietsen. Dit bevordert ook meer ontmoetingen tussen bewoners.

2. **Werkende stad, waar werken en wonen onlosmakelijk is verbonden:** Kerkrade heeft verschillende werkgebieden, waaronder bedrijventerreinen die aantrekkelijk zijn voor internationale bedrijven, zoals in de logistiek en MedTech sector. Kerkrade is goed bereikbaar via belangrijke wegen, wat onder anderen heeft geleid tot een toename van arbeidsplaatsen in de laatste 10 jaar. De volgende stap is het verbeteren van het ruimtegebruik en werkklimaat, zodat Kerkrade zich verder ontwikkelt als werkende stad. Met een focus op gezonde werkomgevingen, samenwerking tussen MKB en onderwijs en het bieden van geschikte woningen en voorzieningen om talent aan te trekken en te behouden.

3. **Meergeneratie stad, een goede stad voor 8- en 80-jarigen is goed voor iedereen**: in Kerkrade krijg je veel woning voor je geld. De afgelopen 10 jaar lag de focus in de Stadsregio Parkstad Limburg op ‘minder maar betere woningen’, nu richt de regio zich op gematigde groei. Dit betekent dat naast herstructurering en verduurzaming, er ook ruimte voor nieuwbouw nodig is. De nieuwbouw moet divers zijn, zodat er voor veel verschillende doelgroepen geschikte woonruimte beschikbaar is. Ook zullen we de openbare ruimte en het voorzieningenniveau moeten aanpassen.

4. **Klimaatbestendige stad, wonen in een sterk landschappelijk raamwerk en natuur:** het landschap van Kerkrade is van hoge kwaliteit, met de wilde natuur van het Wormdal en de Anstelvallei nabij de stad. Kerkrade is niet alleen een trekpleister voor toerisme gericht op natuurbeleving, maar biedt ook een uniek en afwisselend landschap om in te wonen en te recreëren. Om deze kwaliteit in de toekomst te behouden, moet het landschappelijke raamwerk en natuur worden beschermd. In het hoger gelegen stedelijk gebied, op de plateaus, wordt het hemelwater langer vastgehouden en wordt hittestress aangepakt door minder verharding en meer vergroening.

Om de verschillende verhaallijnen en ambities te kunnen uitvoeren, is een strategie ontwikkeld waarin de gebieden verder gedefinieerd worden. Voor elk gebiedstype (centrumgebied, woongebied, werkgebied, buitengebied en infrastructuur) is een strategie uitgewerkt met randvoorwaarden voor nieuwe initiatieven. Op basis van deze strategieën kunnen de doelen en ambities in de fysieke leefomgeving worden gerealiseerd:

1. Centrumgebieden: intensiveren van bestaande centra, om de meerkernigheid en het voorzieningenniveau van Kerkrade te behouden en te versterken.

2. Woongebieden: nieuwbouw moet bijdragen aan een evenwichtige en diverse woningvoorraad. Er wordt ingezet op woningen in een hoger segment (doelgroep en prijs) en het aandeel goedkope huurwoningen wordt teruggebracht. Herontwikkeling en inpassing van nieuwe woningen in bestaande buurten heeft nog altijd prioriteit, onder voorwaarden kan er worden gekeken naar een uitleglocatie.

3. Werkgebieden: om Kerkrade weer een sterke woon-werkidentiteit te geven is het nodig om de werkgebieden een eigen categorie te geven, waarbij aandacht is voor vergroening, bereikbaarheid, werkgelegenheid en energietransitie.

4. Landschappelijk raamwerk (buitengebied): het prachtige landschap van Kerkrade staat onder druk. Er is een krachtige bescherming nodig. Zowel van plekken volledig voor de natuur, als plekken waar andere functies een rol spelen.

5. Ruimte voor mobiliteit: Kerkrade kent een goede autobereikbaarheid, maar door onder andere in te zetten op de transformatie van historische linten naar fiets- en wandelstraten, zetten we in op een Kerkrade waar de auto wel een plek heeft, maar niet voor iedere reis gebruikt hoeft te worden.

De Omgevingsvisie is de start van de beleidscyclus die voortvloeit uit de Omgevingswet. De ambities en keuzes die voortvloeien uit de omgevingsvisie worden vervolgens vertaald in omgevingsprogramma’s (gebiedsgericht en thematisch), het omgevingsplan en omgevingsvergunningen.

3 Proces ontwerpend Omgevingseffectrapport

Dit Omgevingseffectrapport is in een ontwerpend proces tot stand gekomen met als doel beleid in relatie tot de effecten op de fysieke leefomgeving een volwaardige plek te geven in de afweging van de Omgevingsvisie. Het Omgevingseffectrapport vormt de basis voor de monitoring op effecten en heeft daardoor invloed op de Omgevingsvisie in de toekomst In een vroeg stadium hebben diverse sessies plaatsgevonden om vroegtijdig effecten in beeld te brengen en op punten de Omgevingsvisie aan te passen. De verschillende stappen in het proces van het Omgevingseffectrapport hebben bijdragen geleverd aan de totstandkoming en aanscherping van de Omgevingsvisie. Navolgend worden de stappen in het proces toegelicht.

Alternatieven
Idealiter worden in een Omgevingseffectrapport voor een Omgevingsvisie verschillende alternatieven of toekomstperspectieven tegen elkaar afgewogen om op deze manier maximaal inzicht te krijgen in de bestuurlijke afwegingsruimte van een gemeente. Omdat de mer-procedure voor de Omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade startte op het moment dat er al een concept richting bepaald was in het verhaallijnendocument is er voor gekozen geen alternatieven af te wegen. In plaats daarvan zijn in dit ontwerpend Omgevingseffectrapport in verschillende fasen aandachtspunten op het gebied van milieu- en omgevingseffecten geïdentificeerd en hebben deze aandachtspunten vervolgens een plek gekregen in bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

Voorfase – Van gebiedsbiografieën naar verhaallijnen naar een omgevingsvisie
In de voorfase heeft het ontwerpende karakter van het OER een rol gespeeld bij de ontwikkeling van het beleid. Stedenbouwkundig bureau PosadMaxwan heeft ter voorbereiding op de Omgevingsvisie gebiedsbiografieën en thematische factsheets opgesteld. De gebiedsbiografieën en thematische factsheets zijn de eerste inhoudelijke stap geweest in de richting van een integrale, strategische langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving van Kerkrade. In de gebiedsbiografieën en thematische factsheets is begonnen met het inventariseren en analyseren van de huidige (ruimtelijke) situatie en het bestaande (ruimtelijke) beleid, onder andere voor de thema's gezondheid, veiligheid, wonen, cultureel erfgoed, energie-infrastructuur, landbouw, landschap, ruimtelijke ordening, economie, gezondheid, milieu, natuur en water.

Spiegelsessies
Belangrijke (maatschappelijke) trends en ontwikkelingen en de belangrijkste opgaven binnen de gemeente zijn uitgebreid geïnventariseerd en besproken in deze spiegelsessie. Hierin is de relatie tussen de fysieke omgeving en maatschappelijk opgaven uitvoerig besproken. Op basis van de in beeld gebrachte ruimtelijke knelpunten, conflicten en mogelijkheden zijn de eerste beleidskeuzes gemaakt. Deze uitkomsten zijn geland vier verhaallijnen, die ieder de ambities voor een specifiek gebiedsdeel binnen de gemeente uiteenzetten. De gemeente heeft samen met PosadMaxwan en Arcadis een spiegelsessie gehouden om deze punten te bespreken en in beeld te brengen. Vanuit de vier verhaallijnen is vervolgens de Omgevingsvisie opgesteld.

Fase 1 – Foto van de Leefomgeving
De Foto van de Leefomgeving vormt de referentiesituatie voor de beoordeling op doelbereik, de milieueffecten en effecten op de fysieke leefomgeving. De Foto van de Leefomgeving is opgesteld in het derde kwartaal van 2024. Voor iedere ruimtelijke opgave, die terugkomt in de Omgevingsvisie, is op basis van beschikbare openbare informatie en expert judgement middels het beoordelingskader dat in de NRD beschreven is, beoordeeld in welke mate voldaan wordt aan de voor die opgave gestelde ambitie. Deze beoordeling vormt de referentiesituatie voor de Omgevingsvisie en is daarmee belangrijke input voor de Omgevingsvisie. Verder worden in de Foto van de Leefomgeving bouwstenen benoemd. Dit zijn de belangrijkste opgaven, aandachtspunten, kansen of risico's die uit de Foto van de Leefomgeving naar voren zijn gekomen. De Foto van de Leefomgeving geeft hiermee het vertrekpunt voor de Omgevingsvisie.

Fase 2 – Beoordeling op basis van de (concept) Ontwerp Omgevingsvisie
Botsproeven
Deze fase bestaat uit twee stappen. In de eerste stap heeft een botsproevensessie plaatsgevonden naar aanleiding van de eerste opzet van de Omgevingsvisie. Deze botsproeven hadden tot doel om verschillende ambities tegen elkaar af te zetten, om te onderzoeken waar de koppelkansen en conflicten zaten. Deze botsproeven zijn op hoofdlijnen uitgevoerd en hebben een bijdrage geleverd aan het verder uitwerken van de Omgevingsvisie.

Beoordeling concept Ontwerp Omgevingsvisie
In februari 2025 is het doelbereik van de gestelde ambities getoetst aan het voorgenomen beleid uit de (concept) Ontwerp Omgevingsvisie. Ook zijn de milieueffecten van het voorgenomen beleid getoetst. De Omgevingsvisie is beoordeeld op basis van de fysieke leefomgeving in brede zin en de klassieke milieueffecten, ruimteclaims en botsproeven. Deze beoordeling heeft input gegeven aan het proces van de Omgevingsvisie en heeft geleid tot een aanscherping van de Omgevingsvisie.

Fase 3 – Van Ontwerp Omgevingsvisie naar definitieve Omgevingsvisie in Omgevingseffectrapport
De (concept) Ontwerp Omgevingsvisie heeft van 6 juni 2025 tot en met 17 juli 2025 ter inzage gelegen. Tevens heeft op 19 juni een locatiebezoek van de Commissie mer plaatsgevonden. Naar aanleiding van het locatiebezoek heeft de Commissie mer een aantal vragen gesteld, die zijn beantwoord in de Memo locatiebezoek (opgenomen in Bijlage A). Tevens heeft de commissie mer een toetsingsadvies uitgebracht[2].

Na de aanscherping van de Omgevingsvisie als gevolg van inspraak, opmerkingen van de Commissie mer of ambtshalve wijzigingen is voorliggend OER aangepast. Op basis van de inspraak, opmerkingen van de Commissie mer en de ambtelijke controle zijn er geen wijzingingen in de Omgevingsvisie doorgevoerd die hebben geleid tot een aanpassing van de ambities en/of maatregelen. Er zijn enkel verscherpingen en verduidelijkingen aangebracht, voortkomend uit het advies van de Commissie mer. Deze aanpassingen hebben dus ook niet geleid tot aanpassingen aan de effectbeoordelingen (en daarmee scores) in het OER. Er hebben enkel verduidelijkende aanvullingen plaatsgevonden. Om dit ontwerpend proces op transparante manier weer te geven is met grijze markering aangegeven welke wijzigingen hebben plaatsgevonden.

Na het Omgevingseffectrapport – Monitoring
Monitoring van omgevingsaspecten die van belang zijn voor de doelen uit de Omgevingsvisie is van groot belang. Hiervoor is een monitoringskader nodig dat de gemeente in staat stelt om aan de hand van eenduidige en reproduceerbare indicatoren periodiek een meting uit te voeren van de staat van de leefomgeving. Het voor dit Omgevingseffectrapport opgestelde beoordelingskader met toetsbare indicatoren kan hierbij een ondersteunend middel zijn. Monitoring is nader beschreven in hoofdstuk 8.

[2] Het toetsingsadvies van de Commissie mer is te vinden op Adviezen - Commissiemer.nl

4 Beoordelingsmethodiek

4.1 Foto van de Leefomgeving

De Foto van de Leefomgeving vormt het referentiekader voor de beoordeling op doelbereik en milieueffecten. Voor iedere ruimtelijke opgave, die terugkomt in de Omgevingsvisie, is op basis van beschikbare informatie en expert judgement beoordeeld in welke mate anno 2024 voldaan wordt aan de voor die opgave gestelde ambitie. Er is gebruik gemaakt van bestaande informatie en de informatie die beschikbaar is uit openbare bronnen voor deze beschrijvingen en beoordelingen. Dit verschilt per beleidsveld.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie typen informatie, in aflopende mate van concreetheid en cijfermatigheid:
- **Kwantitatieve informatie**: deze informatie is cijfermatig en dus meetbaar, bijvoorbeeld data uit meetgegevens en rekenmodellen.
- **Kwalitatieve informatie**: deze informatie is niet-cijfermatig en dus lastig meetbaar, bijvoorbeeld interviewgegevens en kaartmateriaal.
- **Expert judgement**: in het geval dat er geen kwantitatieve en kwalitatieve informatie beschikbaar is, wordt de beoordeling gedaan op basis van kennis en ervaring van specialisten.

Huidige situatie
De huidige situatie, zoals omschreven in de Foto van de Leefomgeving, wordt zoveel mogelijk kwantitatief en gebiedsgericht beschreven. Voor beleidsvelden als de woningmarkt, de energiemix, de verkeerssituatie en de arbeidsmarkt zijn veel kwantitatieve gegevens beschikbaar. Door de Foto van de Leefomgeving zoveel mogelijk kwantitatief in te steken, worden opgaven en knelpunten in het ruimtelijk domein van de gemeente zo scherp mogelijk neergezet. Het literatuuronderzoek maakt gebruik van landelijk beschikbare bronnen zoals de Atlas van de Leefomgeving en gegevens van het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS), alsmede van beleidsstukken en lokale of regionale onderzoeken. Het resultaat van dit onderzoek is een beschrijving van de huidige situatie voor alle te beoordelen beleidsvelden en een duiding van het kwaliteitsniveau ten opzichte waarvan de (concept) Ontwerp Omgevingsvisie op doelbereik en effecten is beoordeeld.

Autonome ontwikkeling
Volgend op de beschrijving van de huidige situatie zijn ook autonome ontwikkelingen, die naar verwachting plaats zullen vinden in de periode tot ongeveer 2040[3], in beeld gebracht. Deels komt dit voort uit al vastgesteld beleid op bijvoorbeeld het gebied van woningbouw, natuurontwikkeling en duurzaamheid. Deels worden voor de autonome ontwikkelingen ook externe ontwikkelingen buiten de directe invloedssfeer van de gemeente en/of de Omgevingsvisie beschreven. Denk daarbij aan onder meer klimaatverandering, de landelijke energietransitie en verschuivingen in de bevolkingsopbouw in de gemeente Kerkrade. Voor de referentiesituatie die hieruit volgt is voor iedere opgave bepaald of in vergelijking met de huidige situatie een (grote) verbetering, (grote) verslechtering of geen verschil op zal treden en tot welke beoordeling dit leidt. Om dit kwaliteitsniveau te beoordelen, wordt gekeken naar de beschikbare referentiewaarde. Hierbij wordt middels een ladder van aflopende kwaliteitsniveaus onderscheid gemaakt in:
- Wettelijke normen.
- Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen.
- Advieswaarden van instituten.
- Vraag versus aanbod.
- Benchmarks ten opzichte van het landelijk gemiddelde of vergelijkbare gemeenten.
- Expert judgement.

Het toepassen van wettelijke normen heeft de voorkeur omdat dit leidt tot de meest navolgbare en eenduidige beoordeling. Indien wettelijke normen niet beschikbaar zijn voor het te beoordelen beleidsveld, worden beleidsnormen of -doelstellingen toegepast. Indien deze ook niet beschikbaar zijn, wordt de ladder verder afgelopen. De Foto van de Leefomgeving is door de gemeente gebruikt voor het opstellen van de concept ontwerp Omgevingsvisie.

[3] Na oplevering van de Foto van de Leefomgeving is besloten om de planhorizon van de Omgevingsvisie te verruimen tot 2050. Dit om de ambities haalbaarder en realistischer te maken. Daarom is in de Foto van de Leefomgeving gekeken naar de periode tot 2040 en in de Omgevingsvisie tot 2050.

Rad van de Leefomgeving
De beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkeling zijn weergegeven in het Rad van de Leefomgeving dat voor de gemeente Kerkrade opgesteld is. Het Rad is onderverdeeld in negen hoofdthema's, en geeft de score op elk beoordeeld aspect binnen deze thema's weer. Op de spaken van het Rad staan de opgaven voor de Omgevingsvisie die in het Omgevingseffectrapport beoordeeld zijn.

De beoordeling is uitgevoerd aan de hand van een **kwalitatieve vijfpuntsschaal** (*Figuur 4.1*). De hoogste score op deze schaal wordt weergegeven op de buitenste schijf van het Rad van de Leefomgeving, de laagste score op de binnenste schijf. Door het Rad in te vullen voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de toekomstperspectieven, zijn de huidige knelpunten en het doelbereik van de ontwerp Omgevingsvisie in één oogopslag inzichtelijk.

Symbool	Toelichting
++	De staat van de leefomgeving is overal goed. Er wordt overal voldaan aan normen en/of streefwaarden
+	De staat van de leefomgeving is overwegend goed. Er wordt grotendeels voldaan aan normen en/of streefwaarden
+/-	De staat van de leefomgeving is redelijk. Er wordt verspreid niet voldaan aan normen en/of streefwaarden
-	De staat van de leefomgeving is matig. Er wordt op meerdere locaties of punten niet voldaan aan normen en/of streefwaarden
- -	De staat van de leefomgeving is slecht. Er wordt overwegend niet voldaan aan normen en/of streefwaarden

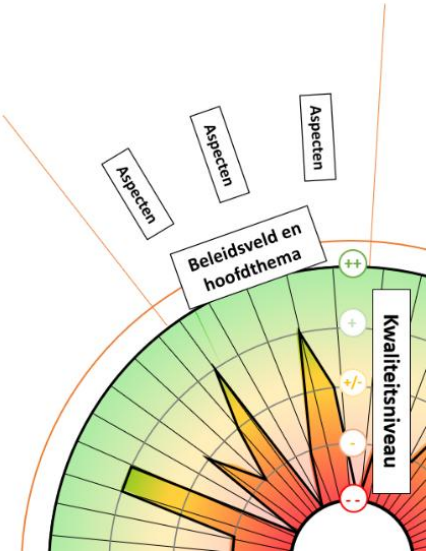

Figuur 4.1 kwalitatieve vijfpuntsschaal die gebruikt is voor de beoordeling van de opgaven in de huidige situatie en autonome ontwikkeling (links) en een uitleg van de visualisatie van deze beoordeling op het Rad van de Leefomgeving (rechts).

4.2 Beoordeling op doelbereik

Het voorgenomen beleid in de (concept) ontwerp Omgevingsvisie is in dit Omgevingseffectrapport getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per opgave beoordeeld is in hoeverre de beleidsmaatregelen een bijdrage leveren aan de gestelde ambitie. Deze beoordeling brengt in beeld in hoeverre ambities haalbaar zijn en welke beleidsmaatregelen een bijdrage hieraan leveren. De structuur van dit Omgevingseffectrapport sluit daarmee zoveel mogelijk aan op die van de ontwerp Omgevingsvisie.

Op basis van het kwaliteitsniveau van de huidige situatie, en de verandering die optreedt in de periode tot 2040 (de autonome ontwikkeling), is door middel van expert judgement per hoofdambitie beoordeeld of de beleidsmaatregelen voldoende zijn om de ambities te behalen. De beoordeling is afgezet tegen de autonome ontwikkelingen die onafhankelijk van het beleid in de Omgevingsvisie plaatsvinden (zie paragraaf Foto van de Leefomgeving).

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de beoordeling is uitgevoerd. Op basis van een 5-puntsschaal is beoordeeld in hoeverre de maatregelen uit de ontwerp Omgevingsvisie een bijdrage leveren aan de ambities uit de ontwerp Omgevingsvisie.

Tabel 1 kwalitatieve vijfpuntsschaal die gebruikt is voor de beoordeling op doelbereik.

Symbool	Toelichting
++	Sterke bijdrage aan doelbereik
+	Beperkte bijdrage aan doelbereik
+/-	Geen impact op doelbereik
-	Beperkte negatieve impact op doelbereik
- -	Sterk negatieve impact op doelbereik

4.3 Beoordeling op milieueffecten

De maatregelen die in de omgevingsvisie zijn opgenomen kunnen een positief of negatief hebben op de doelen die gesteld zijn per omgevingsaspect. Daarnaast kunnen ontwikkelingen positieve of negatieve effecten op verschillende omgevingsaspecten hebben – zo draagt meer stedelijk groen bij aan het tegengaan van de gevoeligheid voor wateroverlast en hittestress, en leidt meer gemotoriseerd verkeer tot een slechtere luchtkwaliteit en meer geluidsoverlast.

De beoordeling op milieueffecten heeft als doel om voor de belangrijkste ontwikkelingen te beschrijven waar mogelijke knelpunten en meekoppelkansen ontstaan vanuit positieve of negatieve (neven)effecten van de maatregelen die gesteld zijn in de Omgevingsvisie. In deze beoordeling wordt ook de koppeling gemaakt met de in de Foto van de Leefomgeving opgestelde bouwstenen (belangrijkste aandachtspunten uit de Foto van de Leefomgeving), om te analyseren of de gestelde ambities en maatregelen alle knelpunten aanpakken, of dat er nog knelpunten overblijven die niet worden geadresseerd in de omgevingsvisie.

Tabel 2 kwalitatieve vijfpuntsschaal die gebruikt is voor de beoordeling op milieueffecten.

Symbool	Toelichting
++	Sterk positief effect
+	Beperkte positief effect
+/-	Geen effect
-	Beperkt negatief effect
- -	Sterk negatief effect

5 Foto van de Leefomgeving

De gemeente Kerkrade heeft in de periode juni t/m oktober 2024 de Foto van de Leefomgeving opgesteld, waarin de huidige situatie en relevante autonome ontwikkelingen (samen de referentiesituatie) per beleidsveld beschreven zijn. De Foto van de Leefomgeving is onder begeleiding van Arcadis opgesteld. Op verschillende momenten in het proces heeft Arcadis de foto gecontroleerd en aangevuld.

In Figuur 1 zijn de beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkeling samengevat in het Rad van de Leefomgeving. Figuur 1 laat zien hoe de beoordeling verandert op basis van de autonome ontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie. De blauwe lijnen geven de score van de huidige situatie weer, de oranje lijnen geven de score van de autonome ontwikkelingen weer. Als de beoordeling van de autonome ontwikkeling lager is dan de huidige situatie, is er sprake van een negatief effect op het beleidsveld. Als de beoordeling van de autonome ontwikkeling hoger is dan de huidige situatie is er sprake van een positief effect op het beleidsveld. De buitenste ring betreft de hoogste score (++) en de binnenste ring betreft de laagste score (--).

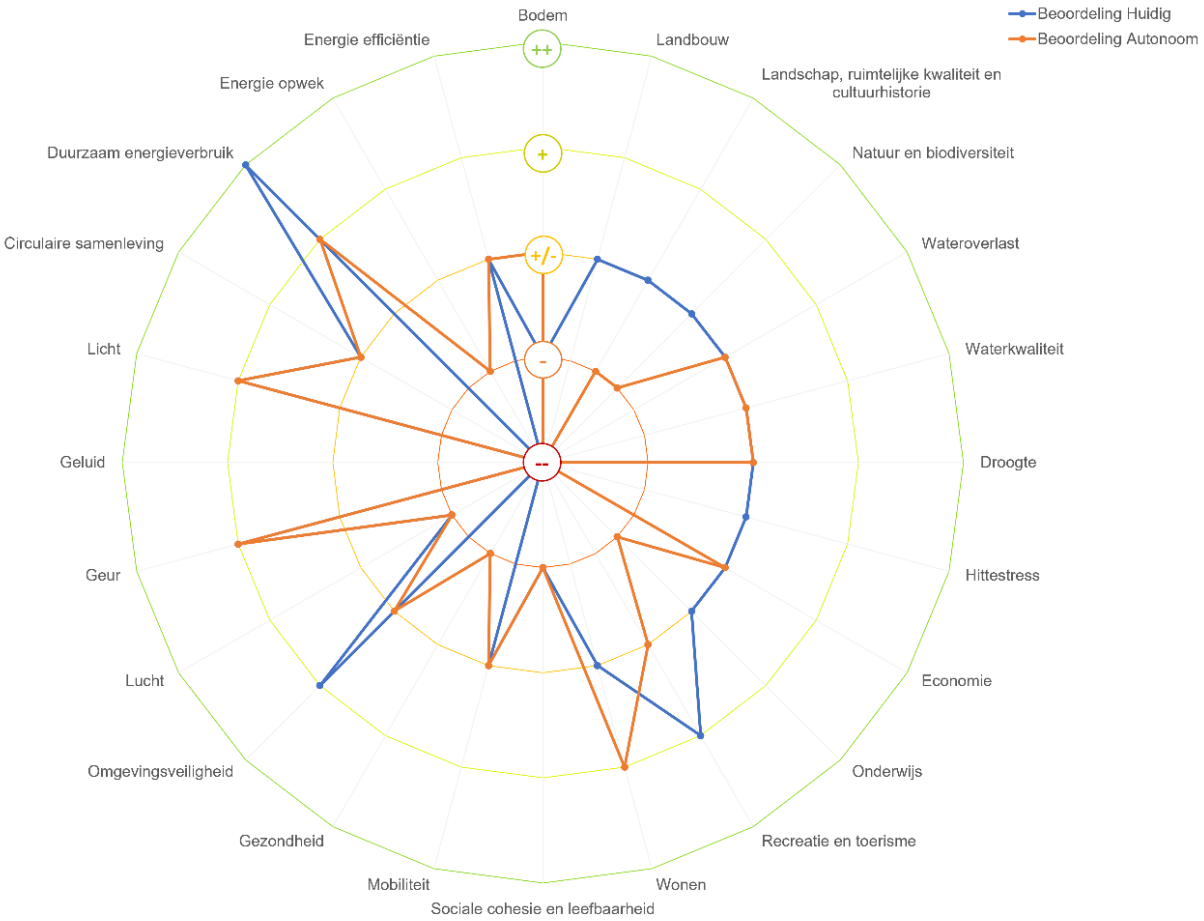

Figuur 1 het Rad van de Leefomgeving voor de huidige situatie (blauwe lijn) en de autonome ontwikkeling (oranje lijn).

6 Beoordeling

Het voorgenomen beleid in de Omgevingsvisie is in dit Omgevingseffectrapport getoetst op doelbereik. Deze beoordeling is te vinden in paragraaf 6.1. Ook is de Omgevingsvisie beoordeeld op basis van milieueffecten. Deze beoordeling is te vinden in paragraaf 6.2. De wijze van beoordeling wordt aan het begin van de paragrafen toegelicht.

6.1 Beoordeling op doelbereik

Het voorgenomen beleid in de ontwerp Omgevingsvisie is in dit Omgevingseffectrapport getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per opgave beoordeeld is in hoeverre de opgestelde randvoorwaarden voor ontwikkelingen een bijdrage leveren aan de gestelde ambitie. Deze beoordeling brengt in beeld in hoeverre ambities haalbaar zijn en welke randvoorwaarden een bijdrage hieraan leveren. De beoordeling is afgezet tegen de autonome ontwikkelingen die onafhankelijk van het beleid in de Omgevingsvisie plaatsvinden (zie paragraaf Foto van de Leefomgeving). Deze beoordeling is kwalitatief uitgevoerd, omdat de aard van de gestelde randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie nog niet concreet genoeg is om het doelbereik te kunnen kwantificeren. De structuur van dit Omgevingseffectrapport sluit daarmee zoveel mogelijk aan op die van de ontwerp Omgevingsvisie. Wel wordt geadviseerd om in de monitoring van het doelbereik (zie hoofdstuk 8) de effecten en daarmee het doelbereik te kwantificeren op basis van de uitvoering van concrete projecten en plannen.

In de Omgevingsvisie heeft de gemeente vier verhaallijnen benoemd. Deze verhaallijnen zijn uitgangspunten die in beleid, projecten en afspraken met partners verder worden vormgegeven, leiden tot prioritering en het stellen van de juiste randvoorwaarden. De vier verhaallijnen waaraan wordt getoetst zijn:

1. Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn
2. Werkende stad, waar werken en wonen onlosmakelijk verbonden zijn
3. Meergeneratiestad, een stad voor 8 en 80 jarigen is goed voor iedereen
4. Klimaatbestendige stad, wonen in een uniek landschappelijk raamwerk

Beoordeling op doelbereik op basis van randvoorwaarden en ambities
Voor vier verhaallijnen zijn in hoofdstuk 3 van de Omgevingsvisie ambities geformuleerd. De ambities zijn onderverdeeld in een aantal speerpunten waar de gemeente Kerkrade invulling aan wil geven. Vanuit de ambities zijn in hoofdstuk 4 handelingsperspectieven gesteld met randvoorwaardes. Deze randvoorwaardes dienen als houvast voor nieuwe initiatieven en als basis voor de toekomst waar de gemeente Kerkrade naartoe wil groeien.

Uitleg beoordelingskader
Op basis van het kwaliteitsniveau van de huidige situatie, en de verandering die optreedt in de periode tot 2040 (de autonome ontwikkeling), is door middel van expert judgement per thema beoordeeld of de randvoorwaarden voldoende zijn om de ambities te behalen. De beoordeling is afgezet tegen de autonome ontwikkelingen die onafhankelijk van het beleid in de Omgevingsvisie plaatsvinden (zie paragraaf Foto van de Leefomgeving).
Op basis van een 5-puntsschaal is beoordeeld in hoeverre de randvoorwaarden uit de ontwerp Omgevingsvisie een bijdrage leveren aan de ambities uit de ontwerp Omgevingsvisie (zie paragraaf 4.2 voor een uitleg van de beoordelingsmethodiek).

Confrontatie verhaallijnen
De vier verhaallijnen die de gemeente heeft opgesteld kunnen elkaar versterken maar ook onderling schuren. Op advies van de Commisie mer is een confrontatie van de verhaallijnen uitgevoerd, waarbij de schuurpunten en versterkende punten tussen de verhaallijnen in beeld zijn gebracht, zodat duidelijk is waar keuzes gemaakt moeten worden of waar bijgestuurd moet worden op randvoorwaarden.

6.1.1 Beoordeling

Op de volgende pagina is een overzichtstabel met de beoordeling op doelbereik opgenomen. Op de verticale as zijn de ambities uit de Omgevingsvisie weergegeven. Op de horizontale as zijn de randvoorwaarden opgenomen. Per randvoorwaarde is middels een score (-- tot ++) en kleur aangegeven hoe deze bijdraagt aan het doelbereik van de verschillende ambities. Zo kan het zijn dat een randvoorwaarde positief kan bijdragen aan meerdere ambities, maar ook negatieve effecten kan hebben op specifieke ambities. Na de tabel is uitgelegd waarom de scores per randvoorwaarde en ambitie zijn toegekend en wat de opvallendste bevindingen ten aanzien van het doelbereik zijn.

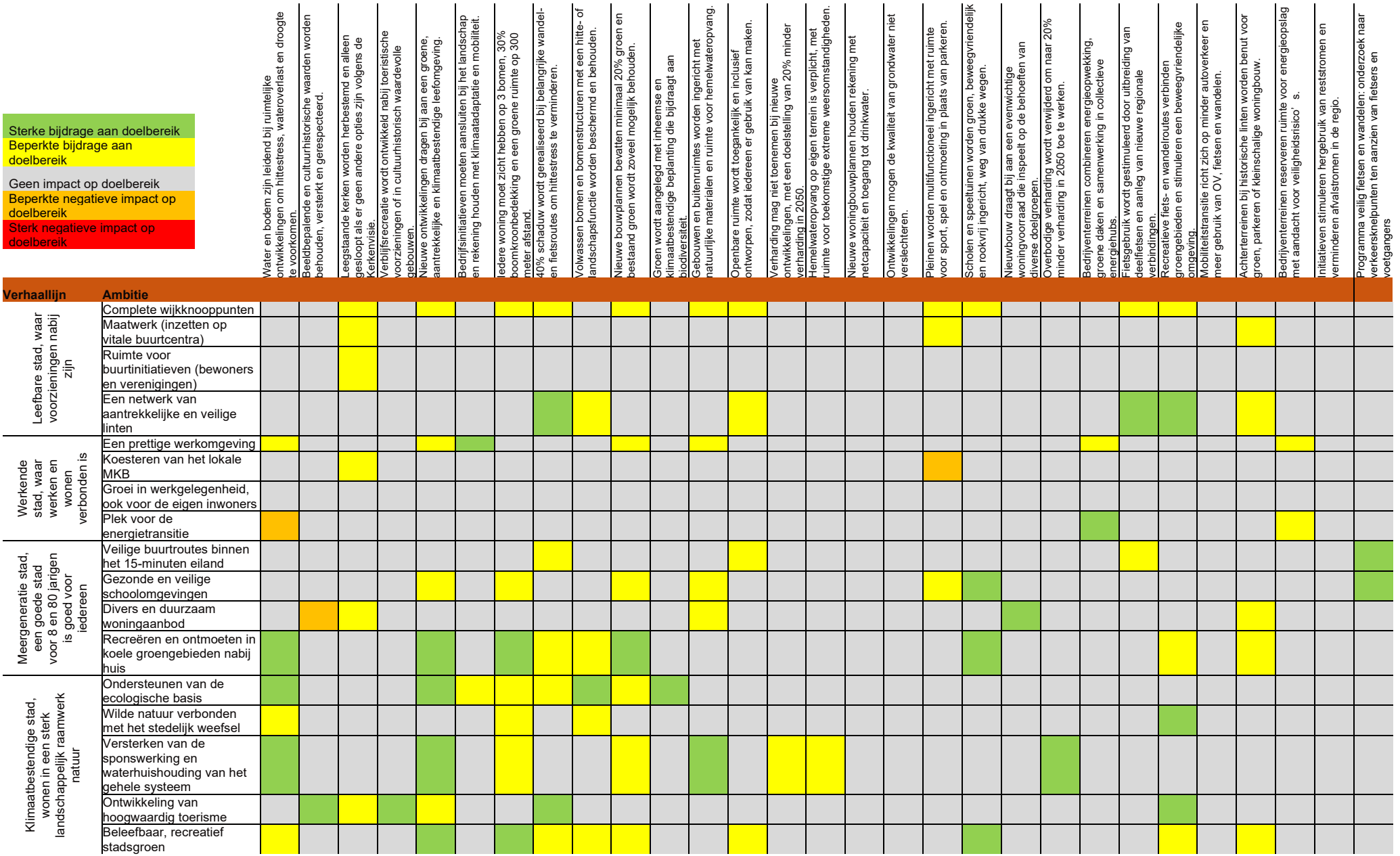
Sterke bijdrage aan doelbereik
Beperkte bijdrage aan doelbereik
Geen impact op doelbereik
Beperkte negatieve impact op doelbereik
Sterk negatieve impact op doelbereik
Verhaallijn
Ambitie
Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.
Beeldbepalende en cultuurhistorische waarden worden behouden, versterkt en gerespecteerd.
Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.
Verblijfsrecreatie wordt ontwikkeld nabij toeristische voorzieningen of in cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.
Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.
Bedrijfsinitiatieven moeten aansluiten bij het landschap en rekening houden met klimaatadaptatie en mobiliteit.
Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter afstand.
40% schaduw wordt gerealiseerd bij belangrijke wandel- en fietsroutes om hittestress te verminderen.
Volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie worden beschermd en behouden.
Nieuwe bouwplannen bevatten minimaal 20% groen en bestaand groen wordt zoveel mogelijk behouden.
Groen wordt aangelegd met inheemse en klimaatbestendige beplanting die bijdraagt aan biodiversiteit.
Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.
Openbare ruimte wordt toegankelijk en inclusief ontworpen, zodat iedereen er gebruik van kan maken.
Verharding mag niet toenemen bij nieuwe ontwikkelingen, met een doelstelling van 20% minder verharding in 2050.
Hemelwateropvang op eigen terrein is verplicht, met ruimte voor toekomstige extreme weersomstandigheden.
Nieuwe woningbouwplannen houden rekening met netcapaciteit en toegang tot drinkwater.
Ontwikkelingen mogen de kwaliteit van grondwater niet verslechteren.
Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.
Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.
Nieuwbouw draagt bij aan een evenwichtige woningvoorraad die inspeelt op de behoeften van diverse doelgroepen.
Overbodige verharding wordt verwijderd om naar 20% minder verharding in 2050 toe te werken.
Bedrijventerreinen combineren energieopwekking, groene daken en samenwerking in collectieve energiehubs.
Fietsgebruik wordt gestimuleerd door uitbreiding van deelfietsen en aanleg van nieuwe regionale verbindingen.
Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.
Mobiliteitstransitie richt zich op minder autoverkeer en meer gebruik van OV, fietsen en wandelen.
Achterterreinen bij historische linten worden benut voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw.
Bedrijventerreinen reserveren ruimte voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisico's.
Initiatieven stimuleren hergebruik van reststromen en verminderen afvalstromen in de regio.
Programma veilig fietsen en wandelen: onderzoek naar verkeersknelpunten ten aanzien van fietsers en voetgangers
Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn
Complete wijkknooppunten
Maatwerk (inzetten op vitale buurtcentra)
Ruimte voor buurtinitiatieven (bewoners en verenigingen)
Een netwerk van aantrekkelijke en veilige linten
Werkende stad, waar werken en wonen verbonden is
Een prettige werkomgeving
Koesteren van het lokale MKB
Groei in werkgelegenheid, ook voor de eigen inwoners
Plek voor de energietransitie
Meergeneratie stad, een goede stad voor 8 en 80 jarigen is goed voor iedereen
Veilige buurtroutes binnen het 15-minuten eiland
Gezonde en veilige schoolomgevingen
Divers en duurzaam woningaanbod
Recreëren en ontmoeten in koele groengebieden nabij huis
Klimaatbestendige stad, wonen in een sterk landschappelijk raamwerk natuur
Ondersteunen van de ecologische basis
Wilde natuur verbonden met het stedelijk weefsel
Versterken van de sponswerking en waterhuishouding van het gehele systeem
Ontwikkeling van hoogwaardig toerisme
Beleefbaar, recreatief stadsgroen

6.1.2 Toelichting beoordeling

In deze paragraaf worden de randvoorwaarden uit de omgevingsvisie beoordeeld op hun bijdrage aan het behalen van de gestelde ambities. De beoordeling vindt plaats aan de hand van de randvoorwaarden die de gemeente Kerkrade heeft uitgewerkt in haar Omgevingsvisie om deze ambities te realiseren. Voor elke ambitie wordt beoordeeld in welke mate de voorgestelde randvoorwaarden voor ontwikkelingen bijdragen aan het doelbereik. Hieronder wordt per verhaallijn op de verschillende ambities ingegaan en bekeken in hoeverre de gestelde randvoorwaarden bijdragen aan het behalen van deze ambities. Tevens is per verhaallijn een conclusie ten aanzien van het doelbereik getrokken. Deze conclusies zijn daarnaast in tabelvorm weergegeven.

6.1.2.1 Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn

Complete wijkknooppunten
De gemeente Kerkrade streeft naar vitale buurtcentra met een compleet aanbod aan dagelijkse voorzieningen op fiets- en loopafstand van woningen, zoals supermarkten, apotheken en scholen. Om de leefbaarheid op peil te houden en alle ruimte goed te benutten wil de gemeente Kerkrade leegstand kunnen verminderen en voorkomen. Het huidige voorzieningenniveau binnen de gemeente Kerkrade is op dit moment goed. Zo zijn er ten opzichte van het Nederlands gemiddelde relatief veel voorzieningen zoals huisartsen, supermarkten en treinstations aanwezig. De gemeente voorziet echter in de toekomst negatieve ontwikkelingen waarin steeds meer voorzieningen zullen verdwijnen en overgebleven voorzieningen compacter ingedeeld worden. Dit resulteert in een betere verdeling van de voorzieningen, maar gaat het groeiend percentage leegstand niet tegen. De gemeente Kerkrade zet zich daarom in om zoveel mogelijk voorzieningen te behouden en waar mogelijk verder te verbeteren. Om de buurtcentra te versterken, worden zij verbonden met zorg- en maatschappelijke voorzieningen, nieuwe woningen en mobiliteitshubs. Daarnaast wordt ingezet op levendige ontmoetingsplekken in een veilige, toegankelijke en groene openbare ruimte. Deze plekken bieden ruimte voor ontmoeting, ontspanning, festiviteiten en spelen, met aandacht voor klimaatadaptatie en behoud van cultureel erfgoed. Een voorbeeld hiervan is de entree van bedrijventerrein Julia naar het centrum van Eygelshoven, waar de parkeerplaats aan de Hermanstraat als mobiliteitshub kan dienen en de Putstraat als groene entree kan worden ontwikkeld.

Beoordeling

Randvoorwaarden en maatregelen zoals de multifunctionele inrichting van pleinen (sport, spel, ontmoeting), groen bij scholen en speeltuinen, en mobiliteitsmaatregelen (fietsen en wandelen stimuleren, verminderen van het autogebruik) dragen sterk bij aan de totstandkoming van vitale buurtknooppunten. Door deze uitgangspunten aan te houden bij de inrichting wordt direct een positief effect verwacht op de leefomgeving. Waar ruimte schaars kan zijn, zoals bijvoorbeeld in het centrumgebied, is het koppelen van functies interessant, zo draagt vergroening bij aan een prettige leefomgeving terwijl het ook bijdraagt aan het verlagen van hittestress en uitnodigend is om te bewegen.

De focus op klimaatadaptieve en groene openbare ruimte sluit goed aan bij de ambitie om levendige en duurzame wijkcentra te ontwikkelen. De voorwaarde dat nieuwe bouwplannen minimaal 20% groen bevatten en bestaand groen zo veel mogelijk wordt behouden draagt bij aan het behoud en vergroenen van de woonbuurten. De gemeente geeft in haar Omgevingsvisie aan het behoud en verbetering van de leefbaarheid in de buurten na te streven. Het is niet realistisch om in te zetten op het vergroten van het voorzieningenniveau, omdat dit sterk samenhangt met de demografische ontwikkeling en daar heeft de gemeente niet (direct) invloed op. Wel kan worden ingezet op behoud en de kwaliteit van het voorzieningenniveau.

In de Omgevingsvisie zijn echter nog geen concrete randvoorwaarden opgenomen om te waarborgen dat het complete aanbod aan dagelijkse voorzieningen vitaal blijft. Het volledige doelbereik is hierin nog niet geborgd. Niet alle maatregelen op dit vlak zijn enkel aan de gemeente. De gemeente kan echter in haar uitwerking nadere invulling geven aan bijvoorbeeld goede voor de bereikbaarheid van voorzieningen, het parkeren van fietsen, het bundelen van parkeervoorzieningen en het compacter maken van de centrumgebieden waarbij leegstaande aanloopstraten omgevormd worden naar woonstraten. De ambitie complete wijkknooppunten wordt daarom beoordeeld met een +/-.

Maatwerk (inzetten op vitale buurtcentra)
De ontwikkeling van vitale buurtcentra vereist een gerichte aanpak. Niet overal is voldoende draagvlak voor het behoud of de toevoeging van voorzieningen en winkels. In de Omgevingsvisie wordt benoemd dat op veel plekken gekozen moeten worden waar concentratie van voorzieningen en winkels realistisch is. Waar dit niet het geval is, moet worden gekeken naar transformatie naar wonen of andere functies. Parkeren wordt als een knelpunt genoemd en tegelijkertijd vraagt het behoud van bereikbaarheid om oplossingen voor parkeren die voorkomen dat de openbare

ruimte wordt gedomineerd door stilstaande auto's. De auto wordt geregeld als vervoersmiddel gebruikt waardoor er een conflict kan bestaan tussen ruimte voor parkeren en het stimuleren van wandelen en fietsen, terwijl voorzieningen goed bereikbaar moeten blijven. In de visie wordt uitgegaan van maatwerkingrepen.

Ook in kleine openbare ruimtes, die als herkennings- of ontmoetingspunten dienen zonder gekoppelde functies, blijft het waarborgen van kwaliteit essentieel.

Beoordeling

De gemeente Kerkrade heeft enkele maatregelen opgesteld ten opzichte van het realiseren van maatwerk voor buurtcentra. Een daadwerkelijke uitwerking van de maatregelen ontbreekt. Maatregelen die meer impliciet een bijdrage leveren aan deze ambitie zijn bijvoorbeeld het multifunctioneel inrichten van pleinen, dit sluit goed aan bij het versterken van de sociale en functionele vitaliteit van de buurtcentra. Het benutten van achterterreinen, het combineren van maatregelen op het gebied van energie en het leidend zijn van water en bodem bieden flexibiliteit en klimaatbestendigheid, maar de impact blijft zeer sterk afhankelijk van de specifieke invulling per locatie. De gemeente Kerkrade heeft aangegeven de centrumgebieden compacter te ontwikkelen en leegstaande aanloopstraten om te willen vormen naar woonstraten. Hoewel deze maatregelen gesteld zijn, missen er specifieke en concrete maatregelen ten aanzien van het tegengaan van leegstand en het behoud van vitale voorzieningen. Dit is een aandachtspunt voor de gemeente Kerkrade. De ambitie maatwerk wordt daarom beoordeeld met een +/-.

Ruimte voor buurtinitiatieven (bewoners en verenigingen)
De gemeente Kerkrade wil buurtinitiatieven stimuleren door ontmoetingsplekken in stand te houden en te versterken. Locaties zoals voetbalclubs, buurthuizen, harmonieën en markten spelen hierin een belangrijke rol, maar staan vaak onder druk door teruglopende ledenaantallen en vrijwilligers. Om dit tegen te gaan, wordt gekeken naar het combineren van verenigingen en ruimtes binnen de wijk, bijvoorbeeld door multifunctionele sportaccommodaties te realiseren. Multifunctionele sportaccommodaties dragen bij aan een gezond stedelijk leven, waarin sporten, recreëren en sociale verbindingen centraal staan en waar tegelijkertijd sociale banden aangehaald worden. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van het Patronaat (Bleijerheide) en het Catherinahoes (Holz) tot sociale wijkpunten, waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en terecht kunnen voor ondersteuning. Dit wordt verder uitgewerkt in het ambitieplan Kerkrade-Oost.

Beoordeling

Het omvormen van leegstaande kerken naar woningen of maatschappelijke functies levert mogelijk een bijdrage aan het behalen van de ambitie. Bewoners en verenigingen hebben vaak goede ideeën wat te doen met de invulling van dit soort leegstaand vastgoed. Het biedt meerwaarde de omgeving actief te betrekken bij plannen rond dergelijke ontwikkelingen. Daarnaast biedt de herontwikkeling van kerken mogelijk ook ruimte voor het creëren van ontmoetingsplekken. In de Omgevingsvisie zijn geen randvoorwaarden of concrete maatregelen geformuleerd om ruimte voor buurtinitiatieven te stimuleren. Er zijn wel al een aantal concrete projecten voor de ontwikkelingen van sociale wijkpunten, maar zoals de gemeente zelf aangeeft wordt dit nog verder uitgewerkt in het ambitieplan Oost. Het verdient aanbeveling om in deze uitwerking een concretisering te maken van wat de stimulering inhoudt.

Het doelbereik van de ambitie ruimte voor buurtinitiatieven wordt daarom op basis van de benoemde randvoorwaarden in de Omgevingsvisie beoordeeld met een +/-.

Een netwerk van aantrekkelijke en veilige linten
De historische linten in Kerkrade verbinden belangrijke dagelijkse bestemmingen en fungeren als de levensaders van de stad. Linten die aansluiten op wijkknooppunten worden op bepaalde locaties omgevormd tot fietsstraten, waar fietsen en wandelen aantrekkelijk is in een groenere omgeving. De auto is hier te gast en beperkt tot bestemmingsverkeer. Deze linten, met hun historische en architectonische kwaliteit, bieden unieke herkenningspunten en versterken de identiteit van de stad. Door deze transformatie worden de linten niet alleen aantrekkelijker als woonomgeving, maar ontstaan er ook ontwikkelkansen voor leegstaande panden. Op de linten komt meer ruimte voor de fiets, de voetganger en groen. Hier mag richting 2050 maximaal 30 km/u gereden worden, deze transitie is nu al in gang gezet op het historisch lint de Bleijerheiderstraat.

Beoordeling

De mobiliteitsmaatregelen (minder autoverkeer, meer fietsroutes en wandelpaden), 40% schaduw bij belangrijke fiets- en wandelroutes, de realisatie van deelfietsen en aanleg van nieuwe regionale fietsverbindingen sluiten goed aan bij de ambitie om veilige en aantrekkelijke linten te ontwikkelen. De bescherming van volwassen bomen en de aanleg van groen langs routes dragen bij aan een gezonde leefomgeving. Het terugbrengen van de maximum snelheid is nog niet omschreven als een te nemen maatregel, maar kan actief bijdragen aan een veiligere en gezondere omgeving. Het inrichten als een fietsstraat stimuleert het wandelen en fietsen en draagt daarbij aan een veilige en prettige verkeerssituatie. Er zijn een drietal randvoorwaarden die sterk bijdragen aan deze ambitie, waardoor de ambitie een netwerk van aantrekkelijke en veilige linten wordt beoordeeld met ++.

Concluderend
De beoordeling van de randvoorwaarden laat zien dat de gemeente Kerkrade een solide basis heeft gelegd voor het realiseren van de ambities binnen de verhaallijn "Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn". Er zijn echter duidelijke verschillen in de mate van doelbereik per ambitie.

De ambitie complete wijkknooppunten scoort neutraal (+/-), waarbij de nadruk op multifunctionele pleinen, compacter maken van centrumgebieden, vergroening, en klimaatadaptatie bijdraagt aan de beleefbaarheid van buurtcentra. Toch zijn de randvoorwaarden en maatregelen vooral gericht op fysieke aanpassingen en minder op het versterken van het sociale of economische fundament van de wijkcentra. Met name op het gebied van het behouden van het voorzieningenniveau en een passende spreiding over de gemeente ontbreekt het in de Omgevingsvisie nog aan concrete maatregelen om dit te bewerkstelligen. De gemeente geeft hierbij aan in te willen zetten op maatwerk, maar is niet concreet in hoe zij daarmee het voorzieningenniveau wil behouden. Het advies is om bij de uitwerking van de Omgevingsvisie concrete kaders mee te geven waarbinnen maatwerk mogelijk is, om in ieder geval te zorgen dat het voorzieningenniveau gehandhaafd kan blijven. Daarbij kan het helpen om inzichtelijk te maken welke basisvoorzieningen in ieder geval behouden moeten blijven en dit eventueel wijkgericht nader te concretiseren.

Voor de ambitie maatwerk is sprake van een beperkte bijdrage (+/-). Hoewel multifunctionele pleinen, het benutten van achter terreinen, en de focus op water en bodem flexibiliteit bieden, is de impact afhankelijk van de specifieke invulling per locatie. Er ontbreekt een concrete aanpak om maatwerk structureler te ondersteunen.

Bij de ambitie ruimte voor buurtinitiatieven wordt het doel op basis van de randvoorwaarden die nu in de visie zijn opgenomen deels bereikt (+/-). Zowel de flexibele inzet van leegstaande kerken als de realisatie van multifunctionele sportaccommodaties sluit mogelijk aan bij de ambitie, waarbij bewoners en verenigingen ruimte krijgen om initiatieven te ontwikkelen. Andere maatregelen dragen niet voldoende bij aan het stimuleren van buurtinitiatieven zoals bedoeld in de ambitie. Het verdient aanbeveling om in een nadere uitwerking aandacht aan concrete maatregelen te besteden.

De ambitie om een netwerk van aantrekkelijke en veilige linten te creëren scoort het hoogst, met een sterke bijdrage (++), dankzij de focus op mobiliteitsmaatregelen zoals fietsroutes, wandelpaden, en de reductie van autoverkeer. Daarnaast versterken randvoorwaarden zoals 40% schaduw langs routes en het aanleggen van groen de leefomgeving en maken deze maatregelen de linten aantrekkelijker en veiliger. De gemeente zet hiermee zeer duidelijk in op het creëren van aantrekkelijke en veilige linten en bevordert daarmee fietsen en wandelen ten opzichte van het autogebruik.

Over de hele linie scoort de gemeente goed op fysieke randvoorwaarden en maatregelen die de leefomgeving verbeteren, zoals vergroening, mobiliteitsaanpassingen en klimaatadaptatie. Voor ambities die sterk afhankelijk zijn van sociale betrokkenheid en maatwerk, zoals "Maatwerk" en "Ruimte voor buurtinitiatieven", is echter meer aandacht nodig voor gerichte ondersteuning, participatie, en concrete uitvoeringsmaatregelen om het doelbereik te vergroten. De gemeente heeft hierbij aangegeven dat de nadere uitwerking van de plannen/ projecten volgt zoals bijvoorbeeld het ambitieplan Kerkrade-Oost (historisch lint Bleijerheiderstraat en Dr. Ackensplein). Dit wordt als een positieve stap gezien.

Ambitie	Maatregelen: Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.	Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.	Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter afstand.	40% schaduw wordt gerealiseerd bij belangrijke wandel- en fietsroutes om hittestress te verminderen.	Volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie worden beschermd en behouden.	Nieuwe bouwplannen bevatten minimaal 20% groen en bestaand groen wordt zoveel mogelijk behouden.	Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.	Openbare ruimte wordt toegankelijk en inclusief ontworpen, zodat iedereen er gebruik van kan maken.	Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.	Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.	Fietsgebruik wordt gestimuleerd door uitbreiding van deelfietsen en aanleg van nieuwe regionale verbindingen.	Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.	Achterterreinen bij historische linten worden benut voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw.	Beoordeling doelbereik
Complete wijkknooppunten														+
Maatwerk (inzetten op vitale buurtcentra)														+/-
Ruimte voor buurtinitiatieven (bewoners en verenigingen)														+/-
Een netwerk van aantrekkelijke en veilige linten														++

6.1.2.2 Werkende stad, waar werken en wonen onlosmakelijk verbonden is

Een prettige werkomgeving
Bedrijventerreinen beslaan 17% van het grondgebied van Kerkrade en bieden in haar huidige vorm kansen voor verbetering. De gemeente wil deze terreinen klimaatadaptief inrichten en transformeren tot gezonde werkomgevingen met faciliteiten zoals buitenruimtes om te vergaderen, lunchen, wandelen en zelfs sporten. Bedrijventerreinen zijn soms moeilijk bereikbaar doordat ze wat verscholen liggen in het buitengebied.

Om bedrijventerreinen beter te integreren in de stad worden verbindingen aangelegd voor langzaam verkeer, zoals voetgangers en fietsers, richting nabijgelegen treinstations en buitengebieden. Voorbeelden hiervan zijn betere ontsluitingen van het bedrijventerrein Julia naar het Wormdal en van bedrijventerrein Dentgenbach naar het Strijthagerbeekdal. Dit verhoogt de aantrekkelijkheid van de werkomgeving. Door goede verbindingen vanuit het centrum naar werkgebieden en de groene gebieden waarbij werknemers gebruik kunnen maken van de groene gebieden. Bij de herontwikkeling van bedrijventerreinen moet ook aandacht zijn voor een betere ontsluiting naar het aangrenzende buitengebied waardoor werknemers en bewoners meer gebruik maken van de groene gebieden. Dit draagt dit bij aan de kwaliteit van de werkomgeving en de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

De Omgevingsvisie gaat in op nieuwe kleinschalige bedrijvigheid (met een mogelijk effect op de leefomgeving) en dat deze bij voorkeur plaatsvinden op de bedrijventerreinen en niet in de woongebieden. Binnen de centrumgebieden is er wel ruimte voor dienstverlening en MKB ondernemerschap. Grootschalige bedrijvigheid (met een mogelijk effect op de leefomgeving) vindt altijd plaats op een van de bedrijventerreinen, passend bij het profiel van het bedrijventerrein.

Beoordeling

De gestelde randvoorwaarden die bedrijventerreinen klimaatadaptief en duurzaam inrichten (zoals het toepassen van groene daken en het stimuleren van samenwerkingen in collectieve energiehubs) dragen sterk bij aan een gezonde en aantrekkelijke werkomgeving. Het verminderen van verharding versterkt de ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden en zorgt er voor dat de bedrijventerreinen meer klimaatadaptief worden ingericht.

De randvoorwaarden die bijdragen aan de ambitie zijn gefocust op het creëren van een groenere buitenruimte, niet alleen op bedrijventerreinen maar ook op andere werkplekken zoals de centrumgebieden. Groenere inrichting en een vermindering van verharding hebben een positief effect op het verlagen van hittestress, wat voor een prettigere en gezondere omgeving zorgt. Ook de extra aandacht voor veiligheidsrisico's die in de Omgevingsvisie wordt genoemd als randvoorwaarde voor ontwikkelingen heeft een positieve bijdrage aan een prettige en veilige werkomgeving.

Door bedrijvigheid op basis van grootschaligheid en mogelijke effecten op de leefomgeving in te richten en op de juiste plekken te concentreren ontstaat een gezondere leefomgeving. Dat zorgt voor balans in bedrijventerreinen in de gemeente.

Alles in ogenschouw nemend worden de randvoorwaarden voor de ambitie een prettige werkomgeving beoordeeld met ++ (sterk positieve bijdrage aan het doelbereik).

Koesteren van het lokale MKB
De gemeente zet in op versterking van het lokale midden- en kleinbedrijf door hen een onderscheidend profiel te bieden ten opzichte van de grootschalige detailhandel en leisure zoals op de Rodaboulevard. Er wordt ruimte gecreëerd voor kleine ondernemers op aantrekkelijke locaties in de stad en op bedrijventerreinen, met aandacht voor het voorkomen van (milieu)overlast in woonbuurten. Voorbeelden hiervan zijn ontwikkelingen op het bedrijventerrein Julia en Beitel/Locht. Cultureel erfgoed biedt kansen voor het huisvesten van start-ups en innovatieve ondernemers, zodat zij kunnen fungeren als kwartiermakers van nieuwe bedrijvigheid.

Beoordeling

Het creëren van ruimte voor kleine ondernemers op aantrekkelijke locaties biedt groeimogelijkheden voor bestaande en nieuwe lokale MKB. Het herbestemmen van leegstaande kerken, beeldbepalende en cultuurhistorische gebouwen biedt mogelijk ook kansen voor kleine ondernemers en start-ups. De maatregelen waarbij pleinen heringericht worden voor andere doeleinden dan alleen parkeren wordt beoordeeld als een beperkte negatieve bijdrage. Door het weghalen van parkeerplekken bij grotere buurtcentra of in/nabij het stadscentrum bestaat er de kans dat lokale ondernemingen klanten verliezen omdat ze de auto niet kwijt kunnen. Voor kleinere ondernemingen in woonbuurten zal parkeren niet direct een probleem vormen. Het doelbereik van de ambitie koesteren van het lokale MKB wordt daarom beoordeeld als beperkt positief (+).

Groei in werkgelegenheid, ook voor de eigen inwoners
Kerkrade streeft naar een groei in werkgelegenheid door meer werkplekken per hectare te realiseren. Dit vraagt om efficiënt ruimtegebruik en diversiteit in bedrijvigheid om monocultuur te voorkomen. Door een mix van verschillende soorten werkgelegenheid wordt niet alleen de lokale economie versterkt, maar ontstaan er ook meer kansen voor inwoners van de gemeente en in de regio.

Beoordeling

De gemeente geeft aan te willen streven naar meer werkplekken en een diversiteit in bedrijvigheid. Maatregelen zoals verbeteren en aanleggen van goede fietsverbindingen, inzetten op de mobiliteitstransitie en het creëren van ruimte voor hergebruik van reststromen kunnen bijdragen aan de lokale werkgelegenheid. De focus op duurzame energieopwekking en energiehubs biedt kansen voor nieuwe werkgelegenheid. De gemeente geeft echter in haar Omgevingsvisie niet concreet aan hoe zij meer en een grotere diversiteit aan werkplekken wil creëren. Het verdient aanbeveling om een nadere uitwerking te maken in een visie en daarin aan te geven waar de gemeente op in wil zetten. Om die reden wordt het doelbereik van deze ambitie beoordeeld met een neutrale score (+/-).

Plek voor de energietransitie
Bedrijventerreinen spelen een belangrijke rol in de energietransitie als zowel grootverbruiker als opwekker van energie. Grote dakoppervlakken worden ingezet voor zonne-energie, gecombineerd met groene daken voor wateropvang, ter bevordering van de biodiversiteit en het beperken van hittestress. Daarnaast worden energie neutrale bedrijfsgebouwen en samenwerkingsverbanden gestimuleerd om efficiënter om te gaan met energie. Werkgebieden leveren zo duurzame elektriciteit en warmte aan omliggende wijken en bedrijven via energy-hubs en warmtenetten. Infrastructuur voor netverzwaring, energieopslag en smart grids krijgt een plek in de ruimtelijke ontwikkeling binnen de gemeente. Specifiek binnen de gebieden Kerkrade-West en delen van Kerkrade-Oost worden warmtenetten gerealiseerd.

Beoordeling

De randvoorwaarden die in de Omgevingsvisie worden gesteld rondom energieopwekking, het creëren van collectieve energiehubs en het reserveren van ruimte voor energieopslag sluiten aan bij de ambitie om bedrijventerreinen in te zetten voor de energietransitie. De vraag is wel in hoeverre dit in de praktijk ook gerealiseerd kan worden. Op dit moment worden veel bedrijfspercelen volledig volgebouwd, waarmee ruimte voor de energietransitie op bedrijventerreinen beperkt is. In een nadere uitwerking kan ingegaan worden op welke locaties geschikt zijn voor de transitie en welke functies waar gecombineerd kunnen worden. Een van de oplossingen die in de Omgevingsvisie gesteld worden is het voorkomen van overbodige netwerklussen voor stroom. Dit wordt gerealiseerd met het instellen van energie-eilanden bij de herinrichting van bedrijventerreinen. Dit betreft de inzet van gerichte middenspanningsringen met een extra midden-station. Dit vraagt om het maken van duidelijke keuzes rondom de reservering van de percelen voor bedrijfsruimte en voor andere functies, waaronder energie opwek / transport, maar ook ruimtelijke inpassing, groen en waterberging.

De randvoorwaarde om water en bodem leidend te maken bij ruimtelijke ontwikkelingen kan de energietransitie echter mogelijk in de weg zitten. Water- en bodemsystemen kunnen beperkingen stellen aan waar bepaalde energietransitieprojecten kunnen worden gerealiseerd. Dit kan leiden tot conflicten in gebieden waar ruimte schaars is. Per ontwikkeling dient deze afweging gemaakt te worden. De gemeente benut de kansen en mogelijkheden die het bedrijventerrein biedt. Om deze redenen wordt het doelbereik van de ambitie plek voor de energietransitie beoordeeld met een +.

Concluderend
De beoordeling van de maatregelen laat zien dat de gemeente Kerkrade met haar voorgestelde aanpak grotendeels effectieve stappen zet in het behalen van haar ambities binnen de "Werkende stad". Er zijn echter duidelijke verschillen in de mate van doelbereik per ambitie.

De ambitie om een prettige werkomgeving te creëren scoort het hoogst, met een sterke bijdrage (++), dankzij de focus op klimaatadaptieve inrichting, vergroening en betere verbindingen voor langzaam verkeer in- en rondom bedrijventerreinen en andere werkplekken. Deze maatregelen dragen direct bij aan een gezonde en aantrekkelijke werkomgeving en verhogen de kwaliteit van bedrijventerreinen en andere werkplekken.

Voor de ambitie ‘koesteren van het lokale MKB’ is de bijdrage van de gestelde randvoorwaarden uit de Omgevingsvisie minder duidelijk. Hoewel maatregelen zoals het herbestemmen van cultuurhistorische gebouwen kansen bieden voor kleine ondernemers, roept de herinrichting van pleinen vragen op over mogelijke negatieve effecten, zoals het verlies van parkeerplekken. Hierdoor wordt deze ambitie beoordeeld met een beperkte of neutrale bijdrage (+/-).

Voor de ambitie groei in werkgelegenheid, ook voor de eigen inwoners, wordt in de Omgevingsvisie wel de wens uitgesproken om te voorzien in meer en diverse werkplekken, maar er worden geen concrete maatregelen of randvoorwaarden gesteld om dit doel te behalen. Daarom is het doelbereik van deze ambitie beoordeeld met een +/-.

Wat betreft de ambitie ‘plek voor de energietransitie’ biedt het inzetten op collectieve energiehubs, het stimuleren van zonne-energie op dak en het aanleggen van infrastructuur voor warmtenetten een solide basis. Toch is het de vraag in hoeverre deze zaken ook echt worden gerealiseerd, omdat bedrijventerreinen bijna volledig worden volgebouwd met bedrijfspanden en er weinig ruimte overblijft voor energiemaatregelen. Het verdient aanbeveling om te bezien op welke wijze functies gecombineerd kunnen worden. Om die reden wordt het doelbereik van deze ambitie beoordeeld met een beperkt doelbereik (+).

De gestelde randvoorwaarden tonen potentie om de ambities te realiseren, maar er zijn aandachtspunten die verdere afstemming en een nadere uitwerking vereisen. Met name de balans tussen ruimtelijke keuzes (zoals bedrijfsruimte versus energieopwekking) en het expliciet koppelen van werkgelegenheid aan de lokale arbeidsmarkt verdienen meer aandacht om de ambities volledig te realiseren.

Ambitie \ **Randvoorwaarden**	Ruimte creëren voor kleine ondernemers op aantrekkelijke locaties in de stad en op bedrijventerreinen	Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.	Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.	Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.	Bedrijfsinitiatieven moeten aansluiten bij het landschap en rekening houden met klimaatadaptatie en mobiliteit.	Nieuwe bouwplannen bevatten minimaal 20% groen en bestaand groen wordt zoveel mogelijk behouden.	Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.	Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.	Bedrijventerreinen combineren energieopwekking, groene daken en samenwerking in collectieve energiehubs.	Bedrijventerreinen reserveren ruimte voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisico's.	**Beoordeling doelbereik**
Een prettige werkomgeving											++
Koesteren van het lokale MKB											+
Groei in werkgelegenheid, ook voor de eigen inwoners											+/-
Plek voor de energietransitie											+

6.1.2.3 Meergeneratie stad, een goede stad voor 8 en 80 jarigen is goed voor iedereen

Veilige buurtroutes binnen het 15-minuten eiland
Om de jongste en oudste inwoners van Kerkrade zelfstandige en veilige mobiliteit te bieden, worden buurtroutes tussen belangrijke bestemmingen, zoals wijkknooppunten, scholen, parken en speeltuinen, ingericht met de focus op veiligheid en toegankelijkheid. Deze routes nodigen uit tot actief bewegen en worden voorzien van rustpunten, schaduw, sanitaire voorzieningen, gezonde voeding, drinkwater en speelmogelijkheden. Het doel is dat kinderen vanaf 8 jaar zelfstandig naar school kunnen wandelen of fietsen via een veilig en overzichtelijk netwerk binnen hun buurt. De gemeente zet daarbij in op de omvorming en verbetering van de linten tot fietsstraat. Een voorbeeld hiervan is de opwaardering van het lint Bleijerheider- en Pannesheiderstraat. Daaropvolgend noemt de gemeente de ambitie richting 2050 maximaal 30 km/u gereden worden op alle niet doorgaande wegen.

Beoordeling

Randvoorwaarden zoals de richtlijn voor 40% schaduw langs belangrijke wandel- en fietsroutes, minder autoverkeer, en uitbreiding van het deelfietsnetwerk dragen bij aan veilige en toegankelijke buurtroutes. De focus op het voor iedereen toegankelijk maken van de openbare ruimte draagt hieraan bij. Gezien de sterke focus op het gebruik van de auto in de huidige situatie is niet de verwachting dat met deze randvoorwaarden meteen alle veiligheidsknelpunten kunnen worden opgelost. In de Omgevingsvisie worden geen concrete maatregelen genoemd om deze veiligheidsknelpunten aan te pakken. Wel heeft de gemeente Kerkrade het Programma veilig fietsen en wandelen ingesteld, waarbij onderzocht waar de knelpunten zijn om te komen tot een netwerk van doorfietsroutes, brede stoepen en veilige oversteekplaatsen. De ambitie veilige buurtroutes binnen het 15-minuten eiland wordt daarom beoordeeld met een beperkt positieve bijdrage aan het doelbereik (+).

Gezonde en veilige schoolomgevingen
Scholen zijn belangrijke ontmoetingsplekken in de buurt en vormen een bron van levendigheid. Met het terugbrengen van zes naar drie schoollocaties in Kerkrade-Oost wordt een kans geboden om de nieuwe schoolomgevingen integraal en toekomstgericht te ontwerpen. Dit omvat veilige en groene routes, haal- en brengzones, voldoende fietsparkeerruimte, een goede aansluiting op omliggende voorzieningen en speelruimte voor kinderen. De omgeving van scholen wordt ingericht met oog voor veiligheid, gezondheid, vermaak en sociale interactie.

Beoordeling

De randvoorwaarden om scholen en speeltuinen groen, beweegvriendelijk en rookvrij in te richten ondersteunen deze ambitie direct. Veilige wandel- en fietsroutes en het beperken van autoverkeer dragen bij aan een veilige en gezonde omgeving voor kinderen. Daarnaast draagt de 3-30-300 randvoorwaarde ook bij aan de ambitie, gezien scholen vaak bij woningen in de buurt staan waardoor de omgeving van de school wordt vergroend. Het multifunctioneel inrichten van pleinen biedt kansen om de omgeving passend in te richten voor schoolgaande kinderen. Een groene speeltuin en trapveldjes kan voor meer recreatie zorgen en nodigt uit tot ontmoeten en meer bewegen. Het doelbereik op de ambitie gezonde en veilige schoolomgevingen wordt beoordeeld met ++.

Divers en duurzaam woningaanbod
In de huidige situatie heeft Kerkrade te maken met een relatief oude bevolkingsopbouw met een sterke mate van vergrijzing. Deze trend zal zich de komende tien jaar verder ontwikkelen tot het hoogtepunt dat waarschijnlijk in 2035 wordt bereikt. Dit betekent dat enerzijds dat steeds meer mensen uit het arbeidsproces stromen en anderzijds dat er kansen ontstaan om in de regio te blijven wonen. Voornamelijk de goede arbeidspotentie in combinatie met goedkoop wonen is aantrekkelijk. Daarom wordt er in Kerkrade ingezet op een gevarieerd woningaanbod dat geschikt is voor meerdere generaties. Enerzijds moet het woningaanbod aansluiten op de bevolkingsopbouw en anderzijds aantrekkelijker wonen voor nieuwe doelgroepen om zich te vestigen. Dit betekent levensloopbestendige woningen voor ouderen, zoals appartementen met een lift of bungalows, en betaalbare starterswoningen voor jongeren. In het geval dat binnenstedelijke bouwlocaties zijn uitgeput, wordt er gekeken onder voorwaarden naar een uitleglocatie. Bij herstructurering en nieuwbouw wordt ingezet op duurzaamheid, circulair bouwen en een betere mix van woningtypen en prijsklassen. Met meer focus op middenhuur en duurdere koopwoningen wordt gestreefd naar het aantrekken van de nieuwe doelgroepen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het verbeteren van het binnenklimaat en het tegengaan van oververhitting, bijvoorbeeld door gebruik van de RVO Menukaart Hitte. Leefbaarheid en veiligheid blijven hierbij een prioriteit.

Beoordeling

De randvoorwaarden gericht op een evenwichtige woningvoorraad (zoals levensloopbestendige woningen), en energieneutrale bouw sluiten goed aan bij deze ambitie. De inzet van uitleglocaties, indien binnenstedelijke bouwlocaties uitgeput zijn, kan een concrete maatregel hiervoor zijn. Een uitleglocatie biedt kansen voor het bouwen van woningen van gemengde woningtypologie. De inzet op de herinvulling van leegstaande kerken biedt ook kansen voor het creëren van een meer divers woningaanbod. Daarnaast is de maatregel om gebouwen in te richten met natuurlijke materialen een positieve bijdrage aan de ambitie. De voorwaarde voor het behouden van beeldbepalende en cultuurhistorische waarden kan mogelijk een positief effect hebben op het doelbereik. Het verduurzamen van cultuurhistorische panden is echter kapitaalintensief en kan de ambitie om het woningaanbod te verduurzamen beperkt negatief beïnvloeden. Daarnaast is in de Omgevingsvisie aandacht besteed aan de vraag hoe diversiteit in het woningaanbod wordt geborgd, waar op termijn een uitleglocatie mogelijk een oplossing in kan zijn. Het doelbereik van de ambitie wordt daarom beoordeeld met een +.

Recreëren en ontmoeten in koele groengebieden nabij huis
Toegang tot groen en schaduwrijke plekken in de woonomgeving is essentieel voor ontspanning en ontmoeting. De gemeente gebruikt de hittestresskaart om gebieden te identificeren waar extra inzet nodig is om de balans tussen zon, schaduw en groen te verbeteren. Prioriteit wordt gegeven aan locaties en routes nabij voorzieningen voor kinderen en ouderen, zodat zij in een aangename en koele omgeving die goed toegankelijk is kunnen verpozen en actief blijven.

Beoordeling

Randvoorwaarden zoals het stimuleren van toegankelijk stadsgroen, de 3-30-300 regel en het verminderen van verharding dragen sterk bij aan het realiseren van koele en recreatieve groengebieden. Het uitgangspunt om water en bodem leidend te laten zijn bij ontwikkelingen draagt sterk bij aan het in balans brengen van de bodem- en waterhuishouding en daarmee ook aan het creëren van hoogwaardig groen en verkoelende plekken. Voorzieningen zoals rustplekken, drinkwaterpunten en speelplekken versterken deze ambitie. Daarnaast draagt de randvoorwaarde dat nieuwe bouwplannen minimaal 20% groen bevatten en bestaand groen wordt behouden sterk bij aan het behalen van de ambitie. Om deze redenen wordt het doelbereik van deze ambitie beoordeeld met ++.

Concluderend
De beoordeling van de randvoorwaarden laat zien dat de gemeente Kerkrade belangrijke stappen zet om de ambities binnen de verhaallijn “Meergeneratiestad, een stad voor 8 en 80 jarigen is goed voor iedereen” te realiseren. Hoewel er sterke bijdragen zijn voor meerdere ambities, zijn er ook aandachtspunten waar verdere verfijning nodig is.

De ambitie recreëren en ontmoeten in koele groengebieden nabij huis scoort het hoogst, met een sterke bijdrage (++), dankzij randvoorwaarden zoals de 3-30-300-regel, vergroening in nieuwe bouwplannen, en het verminderen van verharding. Deze initiatieven zorgen voor een toegankelijke, koele en uitnodigende leefomgeving, prioriterend aan kwetsbare groepen zoals kinderen en ouderen.

De ambitie gezonde en veilige schoolomgevingen wordt eveneens beoordeeld met een sterke bijdrage (++). De focus op vergroening, rookvrije en beweegvriendelijke inrichting van schoolomgevingen, en veilige wandel- en fietsroutes sluit uitstekend aan bij de ambitie. De integrale aanpak van nieuwe schoollocaties biedt kansen om deze ambitie structureel te borgen.

Voor de ambitie veilige buurtroutes binnen het 15-minuten eiland is de bijdrage positief (++). De randvoorwaarden richten zich op het verbeteren van veiligheid, toegankelijkheid, vergroening, en de reductie van autoverkeer. Om dit te bereiken worden tevens enkele specifieke infrastructurele aanpassingen voorgedragen die de ambitie volledig ondersteunen.

De ambitie divers en duurzaam woningaanbod wordt ook beoordeeld met een beperkte positieve bijdrage (+). Randvoorwaarden zoals levensloopbestendige woningen, natuurlijke bouwmaterialen, en energieneutrale bouw dragen positief bij. Echter, het behoud van beeldbepalende en cultuurhistorische waarden wordt als een beperkte negatieve bijdrage beoordeeld, vanwege de kapitaalintensiteit bij verduurzaming. Daarnaast is er nog geen concrete koppeling zichtbaar tussen woningbouw en de specifieke behoeften van diverse doelgroepen. In 2025 / 2026 is de gemeente voornemens een nieuw programma wonen vast te stellen waar ruimte is het doelbereik te versterken door expliciete keuzes te maken.

De randvoorwaarden tonen een sterke focus op vergroening, toegankelijkheid en duurzaamheid, wat zorgt voor sterke bijdragen aan enkele ambities. Toch zijn er verbeterpunten, zoals het vinden van een balans tussen cultuurhistorische waarden en de verduurzamingsopgave. Hiermee kan de gemeente haar visie verder versterken en beter aansluiten op de behoeften van haar inwoners.

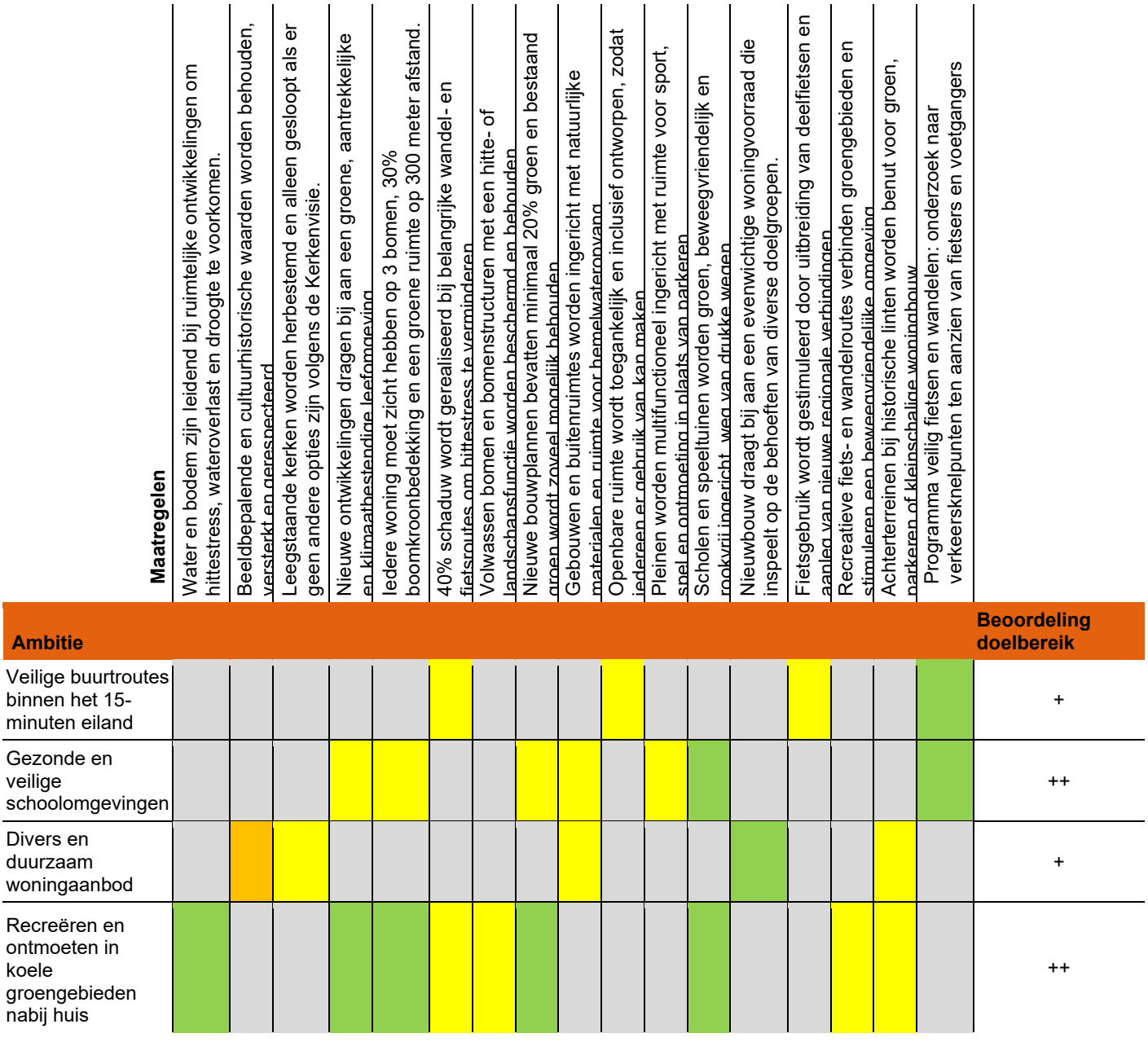

6.1.2.4 Klimaatbestendige stad, wonen in een sterk landschappelijk raamwerk natuur

Ondersteunen van de ecologische basis
De gemeente Kerkrade wil bestaande bos- en natuurgebieden robuuster maken door deze uit te breiden en gebieden onderling te verbinden. Dit wordt gerealiseerd door ecologische corridors aan te wijzen en duidelijke overgangen te creëren tussen beek- en droogdalen en (bos)hellingen. Voorbeelden van mogelijke toekomstige bosuitbreidingen zijn in de omgeving van Rolduc en bij de voormalige speeltuin aan de Nieuwenhagerweg in Eygelshoven. Het versterken van de ecologische basis vereist ook goed bodem- en landschapsbeheer, waarbij de lokale agrarische bedrijven overstappen op een meer natuurinclusieve bedrijfsvoering. Intensieve productielandbouw met gebruik van mest en gewasbeschermingsmiddelen heeft geen toekomst meer in Kerkrade.

Beoordeling

Randvoorwaarden die inzetten op het behoud van volwassen bomen, het versterken van de sponswerking van de bodem en een gezond bodemleven sluiten sterk aan bij het ondersteunen van de ecologische basis. Ook natuurinclusieve bedrijfsinitiatieven dragen hieraan bij. De randvoorwaarden gelieerd aan het toevoegen van extra groenvoorzieningen in de woonomgevingen (3-30-300 regel, 40% schaduw bij belangrijke fiets- en wandelroutes) dragen hier positief aan bij. Het doelbereik van de maatregelen wordt beoordeeld met +.

Wilde natuur verbonden met het stedelijk weefsel
De huidige regels rondom stedelijke uitbreiding in het buitengebied worden in hoofdlijn gehandhaafd middels het principe “geen rood voor groen” en streeft ernaar het unieke karakter van het buitengebied te beschermen. Op strategische plekken, zoals bij beek- en droogdalen, wordt natuur en recreatie het stedelijk gebied ingetrokken. Dit kan bijvoorbeeld door uitzichten te herstellen die nu door lintbebouwing worden belemmerd. Zo ontstaat een betere verbinding tussen stad en natuur. Een negatief gevolg van deze ontwikkeling is echter dat uitzichtpunten geprivatiseerd worden.

Beoordeling

De randvoorwaarden om groen en recreatieve routes het stedelijk gebied in te trekken en het behoud van cultuurhistorische waarden ondersteunen de verbinding tussen natuur en stad. Het toepassen van de 3-30-300 regel en het beschermen van bomen dragen hieraan bij. Om deze redenen wordt het doelbereik beoordeeld op +.

Versterken van de sponswerking en waterhuishouding van het gehele systeem
Om wateroverlast te voorkomen en het watersysteem te versterken, zet Kerkrade in op het verbeteren van de sponswerking. Dit wordt bereikt door regenwater op plateaus vast te houden, te infiltreren en te hergebruiken, en door verharding sterk te verminderen. In het stedelijk gebied worden overbodige verharde oppervlakken vervangen door vergroening. Initiatieven zoals "Steenbreek" en het "NK Tegelwippen" betrekken inwoners bij deze opgave. Daarnaast wordt gewerkt aan waterberging en vertraagde afvoer via oppervlaktewater of gescheiden riolering.

Beoordeling

De focus op water en bodem als leidend principe en het verminderen van verharding sluiten volledig aan bij deze ambitie. Maatregelen voor waterberging, hemelwateropvang, en klimaatbestendige inrichting van de leefomgeving versterken de sponswerking. De randvoorwaarden uit de Omgevingsvisie sluiten goed aan bij het doelbereik van de ambitie. Om deze redenen wordt het doelbereik beoordeeld op ++.

Ontwikkeling van hoogwaardig toerisme
Kerkrade richt zich op het versterken van toeristische mogelijkheden voor families met kinderen door het aanbod voor meerdaags verblijf te diversifiëren. Dit kan bijvoorbeeld door een natuurcamping en langere fietsroutes te ontwikkelen. Het recreatie- en natuurgebied wordt beter ontsloten met grens overstijgende routes naar Duitsland. De Parkstad Route is hierin een belangrijke basis, met verdere uitbreiding van fietsverhuur en toeristische verbindingen in de Euregio.

Beoordeling

De randvoorwaarden gericht op recreatieve routes, fietsverhuur, en grens overstijgende verbindingen dragen bij aan hoogwaardig toerisme. De randvoorwaarde dat nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan een aantrekkelijke leefomgeving draagt ook bij aan het toerisme. Ook het herbestemmen van cultuurhistorische gebouwen, zoals de leegstaande kerk in Haanrade, en het ontwikkelen van verblijfsrecreatie nabij toeristische voorzieningen ondersteunen deze ambitie, evenals het behouden en versterken van beeldbepalende en cultuurhistorische waarden. Om bovenstaande redenen wordt het doelbereik beoordeeld met ++.

Beleefbaar, recreatief stadsgroen
Om recreatieve druk op het waardevolle buitengebied te verminderen, stimuleert de gemeente het gebruik van lokaal groen in en rondom wijken. Dit betekent dat buurtparken en speelplekken, zoals het Stadspark, Park West en het Laurapark beter toegankelijk worden gemaakt. Grotere groengebieden, zoals het Berenbos en Carisborg, worden ingericht voor recreatief gebruik met voorzieningen zoals kleinschalige horeca, drinkwaterpunten, rustplekken en speel- en sportmogelijkheden. Zo wordt groen dichtbij huis aantrekkelijker, meer toegankelijk en beter beleefbaar. Dergelijke gebieden geven ruimte voor ontspanning, beweging en sociale interactie, wat bijdraagt aan zowel fysieke als mentale gezondheid. Daarnaast verbeteren ze de leefomgeving door een bijdrage te leveren aan het versterken biodiversiteit, kan groen een positief effect hebben op luchtkwaliteit te verbeteren en hittestress te verminderen, waardoor het onmisbaar is in een duurzame en gezonde ruimtelijke ontwikkeling.

Beoordeling

Maatregelen zoals multifunctionele pleinen, toegankelijk stadsgroen, en voorzieningen zoals rustplekken, horeca, en speel- en sportmogelijkheden versterken het recreatieve gebruik van stadsgroen. Ook het behoud van volwassen bomen en het verminderen van verharding dragen sterk bij aan een beleefbare groene omgeving. Het benutten van achter terreinen voor andere functies draagt ook bij, evenals het toegankelijk ontwerpen van de openbare ruimte. Op deze manier wordt de beleefbaarheid vergroot. Het doelbereik van de maatregelen wordt beoordeeld met ++.

Concluderend
De beoordeling van de maatregelen laat zien dat de gemeente Kerkrade een duidelijke en effectieve koers heeft ingezet om de ambities binnen de verhaallijn "Klimaatbestendige stad, wonen in een sterk landschappelijk raamwerk natuur" te realiseren. De voorgestelde maatregelen sluiten grotendeels goed aan bij de ambities en dragen significant bij aan het versterken van de ecologie, het klimaatbestendig maken van de stad, en het verbeteren van recreatieve mogelijkheden.

De ambitie ondersteunen van de ecologische basis scoort het hoogst, met een sterke bijdrage (++), dankzij de focus op het behoud van volwassen bomen, het versterken van de sponswerking van de bodem, en natuurinclusieve bedrijfsvoering. Ook randvoorwaarden zoals de 3-30-300 regel en extra groenvoorzieningen versterken de ecologische basis en maken deze robuuster.

De ambitie versterken van de sponswerking en waterhuishouding van het gehele systeem wordt eveneens beoordeeld met een sterke bijdrage (++). De randvoorwaarden om water en bodem leidend te maken, verharding te verminderen, en waterberging te realiseren dragen direct en effectief bij aan deze ambitie.

Voor de ambitie wilde natuur verbonden met het stedelijk weefsel is de bijdrage beperkt (+). Randvoorwaarden zoals het herstellen van uitzichten, het toepassen van de 3-30-300 regel, en het beschermen van bomen ondersteunen deze ambitie. Toch ontbreken meer concrete maatregelen om natuur en recreatie structureel verder de stad in te trekken, waardoor de impact enigszins beperkt blijft.

De ambitie ontwikkeling van hoogwaardig toerisme scoort hoog (++), met maatregelen zoals grens overstijgende recreatieve routes, fietsverhuur, en het ontwikkelen van verblijfsrecreatie nabij toeristische voorzieningen. Ook het herbestemmen van cultuurhistorische gebouwen en het verbeteren van de leefomgeving dragen bij aan het versterken van toeristische mogelijkheden.

De ambitie beleefbaar, recreatief stadsgroen wordt eveneens beoordeeld met een sterke bijdrage (++). Maatregelen zoals multifunctionele pleinen, toegankelijk stadsgroen, en extra voorzieningen zoals rustplekken, speel- en sportmogelijkheden maken groen beter beleefbaar en verminderen recreatieve druk op het buitengebied. Het benutten van achterterreinen en het toegankelijk ontwerpen van openbare ruimte versterken de bijdrage verder.

De randvoorwaarden leveren sterke bijdragen aan de meeste ambities, met name op het gebied van ecologie, waterhuishouding, toerisme, aantrekkelijke woonomgeving en recreatief groen. Wel is er ruimte voor verbetering in het sterker verbinden van wilde natuur met het stedelijk weefsel. Door deze ambitie concreter uit te werken, kan de samenhang tussen natuur en stad verder worden versterkt, waarmee Kerkrade zich nog beter positioneert als een klimaatbestendige en groene gemeente. Dit wordt verder uitgewerkt in het groenontwikkelingsplan dat in de komende periode wordt uitgewerkt.

Bij de uitwerking van de eventuele woningbouwplannen, het benutten van bestaande structuren of het gebruik maken van uitleglocaties is het van belang de effecten in beeld te brengen. Aan de hand van concrete aantallen woningen dient een afweging plaats te vinden. De randvoorwaarden zoals genoemd in de Omgevingsvisie zijn een eerste aanzet maar kunnen meer concreet uitgewerkt worden. In het geval van uitleglocaties dient bezien te worden op welke wijze bodem en water sturend kunnen zijn, zo ook op het gebied van andere milieuaspecten en in het bijzonder ecologie, zal een afweging gemaakt moeten worden welke locaties als uitleglocatie geschikt kunnen zijn. Druk op het buitengebied is bij een uitleglocatie niet te voorkomen.
Voor woningbouw in de bestaande stad kunnen bestaande structuren beter benut worden, hier liggen kansen voor het combineren van functies door het toepassen van groene daken, circulair en natuur inclusief bouwen.

Ambitie	Maatregelen: Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.	Beeldbepalende en cultuurhistorische waarden worden behouden, versterkt en gerespecteerd.	Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.	Verblijfsrecreatie wordt ontwikkeld nabij toeristische voorzieningen of in cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.	Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.	Bedrijfsinitiatieven moeten aansluiten bij het landschap en rekening houden met klimaatadaptatie en mobiliteit.	Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter afstand.	40% schaduw wordt gerealiseerd bij belangrijke wandel- en fietsroutes om hittestress te verminderen.	Volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie worden beschermd en behouden.	Nieuwe bouwplannen bevatten minimaal 20% groen en bestaand groen wordt zoveel mogelijk behouden.	Groen wordt aangelegd met inheemse en klimaatbestendige beplanting die bijdraagt aan biodiversiteit.	Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.	Openbare ruimte wordt toegankelijk en inclusief ontworpen, zodat iedereen er gebruik van kan maken.	Verharding mag niet toenemen bij nieuwe ontwikkelingen, met een doelstelling van 20% minder verharding in 2050.	Hemelwateropvang op eigen terrein is verplicht, met ruimte voor toekomstige extreme weersomstandigheden.	Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.	Overbodige verharding wordt verwijderd om naar 20% minder verharding in 2050 toe te werken.	Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.	Achterterreinen bij historische linten worden benut voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw.	*Beoordeling doelbereik*
Ondersteunen van de ecologische basis	■				■	■	■	■	■	■	■									++
Wilde natuur verbonden met het stedelijk weefsel	■						■		■									■		+
Versterken van de sponswerking en waterhuishouding van het gehele systeem	■				■		■			■		■		■	■		■			++
Ontwikkeling van hoogwaardig toerisme		■	■	■	■			■											■	++
Beleefbaar, recreatief stadsgroen	■				■		■	■	■	■			■			■		■	■	++

6.1.3 Belangrijkste bevindingen

Op basis van de beoordeling van de ambities en randvoorwaarden in de Omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade zijn de volgende vijf belangrijkste bevindingen geformuleerd:

1. **Sterke samenhang tussen maatregelen en ambities**
   De voorgestelde randvoorwaarden sluiten grotendeels goed aan bij de gestelde ambities. Met name op het gebied van vergroening, klimaatadaptatie en de energietransitie is sprake van een sterke bijdrage aan de realisatie van de doelen. Dit onderstreept de samenhang tussen de visie en de praktische uitvoering.

2. **Toegankelijkheid en inclusiviteit van de openbare ruimte**
   Het multifunctioneel en inclusief inrichten van pleinen, buurtroutes, en recreatieve groengebieden is een sterk punt van de visie. Toegankelijke openbare ruimtes dragen bij aan ontmoeting, gezondheid en sociale cohesie, vooral voor kwetsbare groepen zoals kinderen en ouderen.

3. **Goed fundament voor klimaatadaptatie en duurzaamheid**
   De randvoorwaarden rondom wateropvang, het verminderen van verharding, en het gebruik van inheemse en klimaatbestendige beplanting vormen een solide basis voor een klimaatbestendige stad. De focus op projecten zoals "Steenbreek" en het stimuleren van biodiversiteit sluit goed aan op de ecologische en klimaatambities.

4. **Ruimte voor economische innovatie en groei**
   Met initiatieven zoals energiehubs, groene daken en toeristische ontwikkeling biedt de visie ruimte voor innovatieve economische groei. Bedrijventerreinen worden effectief ingezet als hubs voor duurzaamheid, terwijl de aandacht voor toerisme kansen biedt voor meerdaags verblijf en grens overstijgende samenwerking.

5. **Belang van participatie en draagvlak**
   Veel randvoorwaarden voor ontwikkelingen, zoals vergroening en verduurzaming, vragen actieve betrokkenheid van inwoners, ondernemers en andere stakeholders. De gemeente legt een sterke basis voor participatie door het betrekken van inwoners bij het omgevingsplan, programma's, vergunningen, projecten zoals "NK Tegelwippen", adviseren over verduurzaming en de herinrichting van openbare ruimtes. De gemeente is verplicht om participatie toe te passen bij het omgevingsplan, programma, vergunningen en eigen plannen en projecten. Er gebeurt al heel veel op het gebied van participatie. Participatie kan het draagvlak en de effectiviteit van de Omgevingsvisie verder vergroten.

De concept-Omgevingsvisie van Kerkrade biedt een sterke en samenhangende basis voor een duurzame, inclusieve en toekomstgerichte stad. Door aandachtspunten zoals werkgelegenheid voor eigen inwoners in de regio, sociale inclusie en concrete doelstellingen voor biodiversiteit verder uit te werken, kan de gemeente haar ambities nog beter realiseren en de leefbaarheid voor al haar inwoners versterken.

Hoewel de randvoorwaarden van de gemeente Kerkrade grotendeels aansluiten bij de gestelde ambities, zijn er enkele aandachtspunten waar verbetering mogelijk is om de ambities volledig te realiseren. Hieronder worden zes belangrijke verbeterpunten geformuleerd:

1. **Concrete uitwerking van de mobiliteitstransitie**
   Hoewel de mobiliteitsmaatregelen, zoals de uitbreiding van fietsroutes, het stimuleren van wandel- en fietsgebruik, de realisatie van het nieuwe treinstation Kerkrade-West en het op den duur verlagen van de maximale snelheid en het terugbrengen van de parkeernorm, goed aansluiten bij de ambities, ontbreekt in de Omgevingsvisie een koppeling met een duidelijke strategie om autogebruik daadwerkelijk te verminderen. De maatregelen kunnen daarbij in de tijd gezet worden, op welke termijn wil de gemeente de uitwerking gereed hebben. Vooralsnog is dit ruim geformuleerd. De gemeente moet concretere stappen formuleren om dit te realiseren, bijvoorbeeld door de transformatie van historische linten, parkeerbeleid of het verbeteren van openbaar vervoersverbindingen van met name de bus.

2. **Meer focus op integratie van werkgelegenheid voor inwoners**
   De ambitie om werkgelegenheid te laten groeien voor de eigen inwoners wordt slechts beperkt ondersteund door de randvoorwaarden. Het is belangrijk dat de gemeente explicieter inzet op het koppelen van nieuwe werkgelegenheid aan de lokale arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door scholing, omscholing en samenwerkingen met lokale bedrijven.

3. **Verbeter het detailniveau van sociale inclusie**
   Hoewel de gemeente inzet op toegankelijke en inclusieve openbare ruimte, ontbreekt een specifieke uitwerking van hoe deze ruimte toegankelijk wordt gemaakt voor mensen met een beperking of andere kwetsbare groepen. Er is meer aandacht nodig voor inclusief ontwerp, zoals brede trottoirs, geleidelijnen, en voorzieningen voor ouderen en mensen met een mobiliteitsbeperking. Dit geldt voornamelijk voor centrumgebieden en in mindere mate de woonwijken aan de randen van de stad. In nadere uitwerking van plannen wordt aanbevolen expliciet aandacht te besteden aan deze onderwerpen.

4. **Concrete doelstellingen voor biodiversiteit en ecologie**
   De randvoorwaarden rondom vergroening en natuurverbindingen ondersteunen de ecologische ambities, maar blijven op sommige punten te algemeen. De gemeente moet duidelijke en meetbare doelstellingen formuleren voor biodiversiteit, zoals doelen voor de aan te leggen ecologische corridors, het herstel van specifieke habitats of de bescherming van bedreigde soorten. Een en ander kan uitgewerkt worden in een gebieds- en of soortgerichte aanpak. Dit maakt het beter navolgbaar om de voortgang te monitoren. Dit kan bijvoorbeeld worden uitgewerkt in het toekomstige groenontwikkelingsplan.

5. **Balans tussen toerisme en leefbaarheid**
   De focus op hoogwaardig toerisme, zoals verblijfsrecreatie en grensoverstijgende routes, draagt bij aan de economische ontwikkeling, maar kan druk zetten op de leefbaarheid en het gebruik van natuurgebieden door inwoners. Er moet nog meer aandacht komen voor het waarborgen van een goede balans tussen toeristische ontwikkeling en de behoeften van bewoners, bijvoorbeeld door duidelijke regels voor recreatiedruk en natuurbehoud of expliciet keuzes te maken in het onttrekken of toegankelijker van bepaalde gebieden. Hoewel de gemeente Kerkrade in de Omgevingsvisie ingaat op mogelijke zonering van activiteiten, kan dit concreter uitgewerkt worden met het oog op een robuuste verankering.

6. **Uitwerking transformatie wonen**
   De gemeente wil inzetten op een verbetering van het huidige woningaanbod, dat beter aansluit op de doelgroepen, de concrete uitwerking ontbreekt hier echter van. Er liggen in de toekomst opgaven en kansen op het gebied van woningbouw. Hoewel er door de gemeente mogelijke oplossingsrichtingen aangegeven worden in haar visie liggen er kansen in vijf gebieden (stations, historische linten, voormalige bedrijventerreinen, binnen woonbuurten) en in een mogelijke uitleglocatie indien binnenstedelijke bouwlocaties uitgeput zijn, dient er in de toekomst concreter uitgewerkt te worden hoe een divers woningaanbod bereikt kan worden. Het verdient aanbeveling om wanneer de plannen op het gebied van woningbouw meer concreet worden de effecten van inbreiden en uitbreiden tegen elkaar af te zetten. Een nadere uitwerking vraagt om een specifieke toetsing waarbij de randvoorwaarden zoals genoemd in de Omgevingsvisie concreter uitgewerkt worden. Denk hierbij aan de wijze waarop bodem- en water sturend zijn bij uitbreidingslocaties of hoe sociale cohesie een versterkt kan worden door bestaande woningvoorraad te herzien.

6.1.4 Confrontatie verhaallijnen

De vier verhaallijnen van de Omgevingsvisie Kerkrade zijn onderling verweven en bieden mogelijkheden voor een integrale, toekomstgerichte ontwikkeling van de stad. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om één verhaallijn te kiezen, maar om deze met elkaar te verweven. Tussen deze verhaallijnen zitten elementen die elkaar versterken maar die ook met elkaar schuren. De grootste schuurpunten liggen in een concurrerende ruimtevraag, de keuze voor mobiliteitsvormen, de verhouding tussen ecologie ten opzichte van economie en de sociale inclusie in verhouding tot een schaalvergroting. Tegelijkertijd zijn er versterkende punten in multifunctioneel ruimtegebruik, gezondheid, klimaatadaptatie en participatie. Door deze schuurpunten expliciet te benoemen en via gebiedsgericht maatwerk, concrete kaders en participatie aan te pakken, en de synergie van de versterkende punten te benutten, kan Kerkrade haar ambities realiseren en zich ontwikkelen tot een duurzame, inclusieve en vitale stad.

Het advies is daarom om de afwegingen expliciet te maken en op zoek te gaan naar integrale oplossingen (bijv. multifunctioneel ruimtegebruik, natuurinclusief bouwen, combinaties van wonen-werken-groen), zodat de verhaallijnen elkaar maximaal kunnen versterken en schuurpunten gemitigeerd of beperkt worden.

De genoemde ambities onder de genoemde verhaallijnen dragen bij aan het toekomstbeeld van Kerkrade. De verhaallijnen kennen haar eigen accenten, prioriteiten en ruimtelijke claims. In de uitwerking ontstaan ambities die elkaar versterken en met elkaar botsen.

Ruimtelijke concurrentie: wonen, werken, groen en voorzieningen

De wens vanuit de *Leefbare stad* en de *Meergeneratiestad* om complete wijkknooppunten en een divers woningaanbod te realiseren, vraagt om intensief ruimtegebruik in bestaande wijken en centrumgebieden. Tegelijkertijd vraagt de *Werkende stad* om behoud en transformatie van bedrijventerreinen. De *Klimaatbestendige stad* vraagt om meer ruimte voor groen, waterberging en ecologische verbindingen. De ambities kunnen leiden tot een ruimtelijk conflict:

Meer woningen, meer voorzieningen en meer bedrijvigheid vragen om verdichting, terwijl vergroening en klimaatadaptatie ook om ruimte vragen. Dit schuurpunt wordt gemitigeerd door te kiezen voor inbreiding en niet voor uitbreiding en het herontwikkelen en verduurzamen van de bedrijventerreinen. Mocht in de toekomst inbreiding niet afdoende zijn en gekozen worden voor uitleglocaties ontstaat mogelijk spanning met het principe ‘geen rood voor groen’ en het beschermen van het buitengebied. Een bijkomend vraagstuk is het relatief hoge aandeel sociale huurwoningen binnen de gemeente. Om te zorgen voor een meer evenwichtige bevolkingssamenstelling, met zowel ‘dragers’ als ‘vragers’, is het wenselijk sterker in te zetten op het midden- en hogere woningsegment.

Mobiliteit en bereikbaarheid en leefbaarheid en klimaat

De *Leefbare stad* en *Meergeneratiestad* streven naar veilige, aantrekkelijke en groene buurtroutes, reductie van autoverkeer en stimulering van fietsen en wandelen (verbetering van de gezondheid). Tegelijkertijd blijft de *Werkende stad* afhankelijk van goede bereikbaarheid, waarbij uitgegaan wordt van meer vervoer middels OV en fiets, de auto blijft een belangrijk uitgangspunt voor ondernemers en werknemers. Dit kan leiden tot het volgende schuurpunt:

Parkeerdruk bij wijken en bedrijventerreinen kan conflicteren met het streven naar autoluwe en groene openbare ruimten. Maatregelen ter vermindering van autoverkeer (gedragsverandering en aanpassing parkeernorm) kunnen weerstand oproepen bij ondernemers, bewoners en bezoekers, zeker als alternatieven (OV, fietsbereikbaarheid en fietsvoorzieningen) nog niet voldoende zijn.

Economische ontwikkeling versus ecologie en recreatie

De ambitie vanuit de *Werkende Stad* om bedrijventerreinen te verduurzamen en het lokale MKB te koesteren, vraagt om ruimte voor nieuwe bedrijvigheid, energieopwekking en infrastructuur. De *Klimaatbestendige stad* zet in op het versterken van ecologie, waterhuishouding en recreatief groen. Deze ambities kunnen gezamenlijk zorgen voor een dilemma. Zo kan de vraag naar ruimte voor energieopslag en -opwekking op bedrijventerreinen botsen met de wens om deze terreinen te vergroenen en klimaatadaptief in te richten. Daarnaast kiest de gemeente Kerkrade ervoor om geen grootschalige windmolens en zonnepanelenvelden toe te staan, dit schuurt om te komen tot een duurzame energietransitie. Kerkrade is daarbij afhankelijk van duurzame energie van elders.

Uitbreiding van toeristische voorzieningen en recreatieve routes kan leiden tot extra druk op kwetsbare natuurgebieden, wat kan leiden tot extra druk op ecologische waarden.

Sociale cohesie versus schaalvergroting en efficiency

De Meergeneratiestad en *Leefbare stad* benadrukken het belang van maatwerk, buurtinitiatieven en sociale inclusie. Tegelijkertijd worden voorzieningen en schoollocaties geconcentreerd en geoptimaliseerd om efficiëntie te bereiken. De concentratie van voorzieningen en winkels kan leiden tot verschraling van kleinere buurten, waar sociale cohesie juist kwetsbaar is. De herstructurering en schaalvergroting kunnen de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen verminderen, daarom verdient het aanbeveling om expliciet te sturen op inclusieve inrichting.

Multifunctioneel ruimtegebruik en integrale inrichting

De verhaallijnen versterken elkaar waar functies worden gecombineerd. Multifunctionele pleinen en openbare ruimten dragen bij aan sociale vitaliteit (*Leefbare stad*), stimuleren lokale economie (*Werkende stad*), bieden ruimte voor ontmoeting en beweging (*Meergeneratiestad*) en kunnen klimaatadaptief en groen worden ingericht (*Klimaatbestendige stad*).

Groene daken, wateropvang en natuurlijke materialen verbinden duurzaam bouwen, klimaatadaptatie én gezonde werk- en woonomgevingen.

Gezondheid, veiligheid en klimaat als gezamenlijke drager

Versterking van groen, schaduw (3-30-300 regel, 40% schaduw langs routes), rookvrije schoolpleinen en beweegvriendelijke inrichting dragen bij aan een gezonde leefomgeving voor jong en oud (*Meergeneratiestad*), aan een aantrekkelijke woon- en werkomgeving (*Leefbare stad, Werkende stad*), Klimaatadaptatie en versterking van ecologische waarden en structuren (*Klimaatbestendige stad*)

Energiehubs en circulair ondernemen

De ambitie om bedrijventerreinen in te zetten voor de energietransitie, via collectieve energiehubs, groene daken en slimme infrastructuur, biedt synergie op de volgende aspecten:

- Werkgelegenheid en innovatie (*Werkende stad*) worden gestimuleerd door nieuwe duurzame bedrijvigheid.
- Klimaatdoelen (*Klimaatbestendige stad*) en lokale eigenaarschap (*Leefbare stad, Meergeneratiestad*) kunnen worden verbonden via participatie in energieprojecten.
- Toegankelijke en inclusieve openbare ruimte

Inclusief ontwerp van openbare ruimten en routes draagt bij aan de sociale cohesie en buurtinitiatieven (*Leefbare stad, Meergeneratiestad*) en de bereikbaarheid van werk, voorzieningen en recreatie (*Werkende stad, Klimaatbestendige stad*).

Rondom circulariteit is er sprake van een schuurpunt: de gemeente zet in op lagere milieucategorieën op de bedrijventerreinen, terwijl circulariteit vraagt om veel ruimte en een hogere milieucategorie.

Om de schuurpunten tussen de verhaallijnen te adresseren en de synergie te benutten, zijn enkele strategische keuzes van belang:

- Gebiedsgerichte afstemming: Per wijk, bedrijventerrein en buitengebied moeten ambities worden afgewogen, met maatwerk voor ruimtegebruik, voorzieningen, groen en infrastructuur.
- Concrete en meetbare kaders: Voor behoud van voorzieningen, koppeling van werkgelegenheid aan de lokale arbeidsmarkt, biodiversiteit en energieopwekking zijn duidelijke doelen en randvoorwaarden nodig.
- Participatie en co-creatie: Door inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief te betrekken bij de uitwerking van plannen, kunnen conflicten worden verzacht en gedragen keuzes worden gemaakt.
- Monitoring en adaptief beleid: Door voortgang te monitoren en beleid periodiek bij te stellen, kunnen ambities worden bijgestuurd als nieuwe kansen of knelpunten ontstaan.

Tabel 3 Schuurpunten

Verhaallijnen	Schuurpunt
Leefbare vs. Werkende stad	Werkgelegenheid en bereikbaarheid vragen ruimte voor bedrijventerreinen en infrastructuur, wat kan botsen met compacte, autoluwe historische linten.
Meergeneratie vs. Klimaatbestendige stad	Woningbouw en uitbreiding voor verschillende doelgroepen betekent vaak meer verharding en minder ruimte voor natuur of wateropvang.
Werkende vs. Klimaatbestendige stad	Herontwikkeling van bedrijventerreinen (intensief gebruik van percelen) en economische groei kunnen ten koste gaan van landschap, biodiversiteit en groenstructuren.
Leefbare vs. Meergeneratie stad	Verdichting en nabijheid van voorzieningen kunnen conflicteren met wens voor rustige, ruime woonmilieus voor bepaalde doelgroepen.

Tabel 4 Versterkende punten

Verhaallijnen	Sterk Punt (Synergie)
Leefbare & Meergeneratie stad	Nabijheid van voorzieningen komt ten goede aan alle leeftijden; stimuleert sociale cohesie, gezondheid (15 minutenstad en beweegvriendelijkheid) en zelfstandigheid.
Leefbare & Klimaatbestendige stad	Door autoluwe historische linten en meer bewegen te stimuleren, ontstaat ruimte voor vergroening en klimaatadaptatie.
Werkende & Meergeneratie stad	Divers woningaanbod (focus op midden en hoog segment) en goede voorzieningen maken het makkelijker om talent aan te trekken en vast te houden.
Werkende & Leefbare stad	Gezonde werkomgevingen sluiten aan bij het streven naar een gezonde leefomgeving; meer werk dichtbij huis.
Klimaatbestendige & Leefbare stad	Meer groen en natuur draagt bij aan de gezondheid en leefbaarheid van de stad.

6.2 Beoordeling op milieueffecten

De gemeente heeft grote ambities, met als doel de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Om deze ambities te behalen beschrijft de gemeente in haar ontwerp Omgevingsvisie een aantal randvoorwaarden voor ontwikkelingen. Daarnaast zijn in de uitvoeringsagenda in hoofdstuk 5 een aantal concrete maatregelen voor de korte- en lange termijn opgenomen. De gestelde randvoorwaarden en concrete maatregelen kunnen positieve of negatieve effecten op verschillende omgevingsaspecten hebben – zo draagt meer stedelijk groen bij aan het tegengaan van de gevoeligheid voor wateroverlast en hittestress, en leidt meer gemotoriseerd verkeer tot een slechtere luchtkwaliteit en meer geluidsoverlast.

Dit hoofdstuk heeft als doel om voor de belangrijkste randvoorwaarden en maatregelen te beschrijven waar mogelijke knelpunten en meekoppelkansen ontstaan, hetzij vanuit conflicterende ruimtevragen, hetzij vanuit positieve of negatieve neveneffecten. In onderstaande paragrafen beschrijven we deels thematisch waar wij belangrijke afhankelijkheden en resterende vraagstukken zien die in de Omgevingsvisie beantwoord moeten worden. In dit hoofdstuk komen ook de bouwstenen aan bod, de belangrijkste kansen en aandachtspunten waar volgens de Foto van de Leefomgeving aandacht aan zou moeten worden gegeven in de Omgevingsvisie.

Uitleg beoordelingskader
Op basis van een 5-puntsschaal is beoordeeld in hoeverre de afzonderlijke randvoorwaarden en maatregelen een positief of negatief effect hebben op de verschillende beleidsvelden (zie paragraaf 4.34.2 voor een uitleg van de beoordelingsmethodiek).
De analyses in dit hoofdstuk zijn grotendeels gedaan op basis van kwalitatieve beschouwing en (beperkt) beschikbare gegevens. De analyses brengen op een hoog abstractieniveau kansen en risico's in beeld, passende bij het detailniveau van de ontwerp Omgevingsvisie. In alle gevallen is nader onderzoek of een nadere uitwerking nodig om de kans of risico beter in beeld te brengen.

6.2.1 Beoordeling

Op de volgende pagina's zijn overzichtstabellen met de beoordeling op milieueffecten opgenomen. Op de verticale as zijn de beleidsvelden weergegeven. Op de horizontale as zijn de randvoorwaarden danwel maatregelen opgenomen. Per randvoorwaarde of maatregel is middels een score (-- tot ++) en kleur aangegeven welk effect dit heeft op de afzonderlijke beleidsvelden. Zo kan het zijn dat een randvoorwaarde of maatregel een positief effect heeft op meerdere beleidsvelden, maar ook negatieve effecten kan hebben op specifieke beleidsvelden.
Na de tabellen is uitgelegd waarom de scores per randvoorwaarde of maatregel en beleidsveld zijn toegekend en wat de opvallendste bevindingen ten aanzien van de integrale milieueffecten zijn.

Symbool	Toelichting
++	Sterk positief
+	Positief
+/-	Neutraal
-	Negatief
- -	Sterk negatief

Thema	Beleidsveld	Randvoorwaarden	Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.	Beeldbepalende en cultuurhistorische waarden worden behouden, versterkt en gerespecteerd.	Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn.	Verblijfsrecreatie wordt ontwikkeld nabij toeristische voorzieningen of in cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.	Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.	Bedrijfsinitiatieven moeten aansluiten bij het landschap en rekening houden met klimaatadaptatie en mobiliteit.	Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 m.	40% schaduw wordt gerealiseerd bij belangrijke wandel- en fietsroutes om hittestress te verminderen.	Volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie worden beschermd en behouden.	Nieuwe bouwplannen bevatten minimaal 20% groen en bestaand groen wordt zoveel mogelijk behouden.	Groen wordt aangelegd met inheemse en klimaatbestendige beplanting die bijdraagt aan biodiversiteit.	Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.	Openbare ruimte wordt toegankelijk en inclusief ontworpen, zodat iedereen er gebruik van kan maken.	Verharding mag niet toenemen bij nieuwe ontwikkelingen, met een doelstelling van 20% minder verharding in 2050.	Hemelwateropvang op eigen terrein is verplicht, met ruimte voor toekomstige extreme weersomstandigheden.	Nieuwe woningbouwplannen houden rekening met netcapaciteit en toegang tot drinkwater.	Ontwikkelingen mogen de kwaliteit van grondwater niet verslechteren.	Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.	Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.
Bodem	bodem																			
	landbouw																			
Omgevings-kwaliteit	landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie																			
	natuur, biodiversiteit en groen																			
Klimaat-adaptatie	wateroverlast																			
	waterkwaliteit																			
	droogte																			
	hittestress																			
Economie	economie																			
	onderwijs																			
	recreatie en toerisme																			
Leefomgeving	wonen																			
	sociale cohesie & leefbaarheid																			
Mobiliteit	mobiliteit																			
Gezondheid & externe veiligheid	gezondheid																			
	omgevingsveiligheid																			
	lucht																			
	geur																			
	geluid																			
	licht																			
Duurzaamheid	circulaire samenleving																			
Energietransitie	duurzaam energieverbruik																			
	energie opwek																			
	energie efficiëntie																			

Thema	Beleidsveld	Randvoorwaarden	Nieuwbouw draagt bij aan een evenwichtige woningvoorraad die inspeelt op de behoeften van diverse doelgroepen.	Overbodige verharding wordt verwijderd om naar 20% minder verharding in 2050 toe te werken.	Bedrijventerreinen combineren energieopwekking, groene daken en samenwerking in collectieve energiehubs.	Fietsgebruik wordt gestimuleerd door uitbreiding van deelfietsen en aanleg van nieuwe regionale verbindingen.	Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.	Mobiliteitstransitie richt zich op minder autoverkeer en meer gebruik van OV, fietsen en wandelen.	Achterterreinen bij historische linten worden benut voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw.	Bedrijventerreinen reserveren ruimte voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisicos.	Initiatieven stimuleren hergebruik van reststromen en verminderen afvalstromen in de regio.	Natuurinclusief en toegankelijk agrarisch beheer, onder meer door strategisch grondbeleid van gemeentelijke gronden.	Vrijkomende of leegstaande bedrijfspanden gevestigd in woongebieden omzetten naar wonen of groen.	richten op gebieden waar gezondheid, veerkracht en leefbaarheid het minste is zoals in delen van Kerkrade-West en -Oost	Het initiatief draagt bij aan het realiseren van een gemengde wijk waar verschillende type doelgroepen bij elkaar wonen.	Nieuwe woningen moeten in massa, hoogte en ruimtelijke kwaliteit passend zijn in de omgeving	Vanwege de toenemende ruimte schaarste zetten we in op meervoudig ruimtegebruik met aandacht voor hoogbouw en meerlaagse bebouwing (minimaal 3	Nieuwe woningen voldoen aan de geldend duurzaamheidseisen en worden klimaatbestendig gebouwd (ook rekening houden met oververhitting	Sportvelden (van verenigingen), schoolpleinen en speeltuinen zijn zoveel mogelijk openbaar	Inzetten op bedrijven met een verlaagde milieucategorie ten opzichte van de huidige situatie. Zware industrie is niet gewenst.
Bodem	bodem																			
	landbouw																			
Omgevings-kwaliteit	landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie																			
	natuur, biodiversiteit en groen																			
Klimaat-adaptatie	wateroverlast																			
	waterkwaliteit																			
	droogte																			
	hittestress																			
Economie	economie																			
	onderwijs																			
	recreatie en toerisme																			
Leefomgeving	wonen																			
	sociale cohesie & leefbaarheid																			
Mobiliteit	mobiliteit																			
Gezondheid & externe veiligheid	gezondheid																			
	omgevingsveiligheid																			
	lucht																			
	geur																			
	geluid																			
	licht																			
Duurzaamheid	circulaire samenleving																			
Energietransitie	duurzaam energieverbruik																			
	energie opwek																			
	energie efficiëntie																			

Thema	Beleidsveld	Concrete maatregelen	Het terugdringen van bodemerosie in het buitengebied door op de meest steile hellingen geen akkerbouw meer toe te staan	Het aantal gemeentelijke monumenten uitbreiden.	Mogelijke aanleg van een warmte- en koudenet in Kerkrade-West en het stadscentrum	Linten omvormen tot fietsstraat, starten bij het lint Bleijerheider-Pannesheiderstraat	In Kerkrade-Oost zullen drie nieuwe basisscholen worden gebouwd	Uitbreiding en verzwaring energienetwerk van 80 kleine trafostations, vier middenstations en het hoogspanningsstation	Pilotproject bedrijventerrein Dentgenbach om samen het opwekken en verbruik met elkaar af te stemmen	Sanering mijnschachten en een deel van de risicozones na-ijleffecten mijnverleden in de gemeente Kerkrade	Beekherstel door het weghalen van de overkluizing van de Anselderbeek in Eygelshoven	Herinrichting en vergroening van de Nieuwstraat/Neustraße	Doorrijden trein van Kerkrade-Centrum naar Kerkrade-West	Energienetwerk uitbreiden over de grens	Realisatie van het treinstation Kerkrade-West en de creatie van de Heuvellandlijn	Verlagen van parkeernormen in het centrumgebied, nabij voorzieningen en openbaar vervoerverbindingen	Onder voorwaarden woningbouw voor een hogere doelgroep toestaan in het buitengebied op uitleglocaties
Bodem	bodem																
	landbouw																
Omgevings-kwaliteit	landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie																
	natuur, biodiversiteit en groen																
Klimaat-adaptatie	wateroverlast																
	waterkwaliteit																
	droogte																
	hittestress																
Economie	economie																
	onderwijs																
	recreatie en toerisme																
Leefomgeving	wonen																
	sociale cohesie en leefbaarheid																
Mobiliteit	mobiliteit																
Gezondheid & externe veiligheid	gezondheid																
	omgevingsveiligheid																
	lucht																
	geur																
	geluid																
	licht																
Duurzaamheid	circulaire samenleving																
Energietransitie	duurzaam energieverbruik																
	energie opwek																
	energie efficiëntie																

6.2.2 Toelichting beoordeling

In deze paragraaf worden de voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade beoordeeld op hun bijdrage aan de verschillende beleidsvelden. Elk beleidsveld vertegenwoordigt een specifiek thema dat van belang is voor een duurzame, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. De beoordeling richt zich op de mate waarin de maatregelen bijdragen aan de doelen binnen deze beleidsvelden, zoals het verbeteren van bodemkwaliteit, het versterken van sociale cohesie, de energietransitie, en het bevorderen van mobiliteit en gezondheid.

De analyse biedt inzicht in de samenhang tussen randvoorwaarden en maatregelen en beleidsvelden, waarbij zowel sterke punten als mogelijke verbeterpunten worden benoemd. Hiermee wordt duidelijk welke beleidsvelden het meest profiteren van de voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen en waar aanvullende inspanningen nodig zijn om de ambities van de gemeente volledig te realiseren.

6.2.2.1 Bodem

Bodem
Het beleidsveld bodem richt zich op het duurzaam beheren en gebruiken van de bodem. Dit omvat het beschermen van de bodemkwaliteit, het voorkomen van bodemverontreiniging en het stimuleren van functies zoals waterberging, voedselproductie en biodiversiteit. Een gezonde bodem is essentieel voor een veerkrachtige en klimaatbestendige leefomgeving.

In de Foto van de Leefomgeving heeft de gemeente geconstateerd dat er een aantal knelpunten voor het beleidsveld bodem zijn. De gemeente kent locaties met voormalige mijnbouw, deze zijn gesaneerd door middel van een leeflaag, daaronder kan de grond sterk verontreinigd zijn. Door ondiepe winningen (mijnbouw) spelen er bovendien risico's rondom verzakking. Daarnaast is de ondergrond is in de huidige situatie al druk en richting de toekomst zal de druk op de ondergrond verder toenemen door verschillende ruimteclaims. Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen, transities en opgaves zullen steeds vaker kabels en leidingen worden verlegd en aangelegd in de ondergrond (denk aan Mijnwater, glasvezel, rioleringen, elektra, waterleidingen en gas/waterstof). Het beleidsveld bodem scoort daarmee in de huidige situatie negatief (-). Richting de toekomst verwacht de gemeente een lichte verbetering, omdat er verschillende onderzoeken en saneringsactiviteiten worden uitgevoerd en er jaarlijks gemiddeld twee mijnschachten worden gestabiliseerd. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie dragen bij aan het beschermen en verbeteren van de bodemkwaliteit. De leidende rol van water en bodem bij ruimtelijke ontwikkelingen zorgt ervoor dat bodemgezondheid wordt meegenomen in nieuwe plannen, wat essentieel is voor het behoud van deze natuurlijke hulpbron. De verplichting tot hemelwateropvang en het verminderen van verharding dragen bij aan een betere waterinfiltratie, wat de sponswerking van de bodem versterkt en uitdroging voorkomt. Daarnaast zorgt de bescherming van grondwaterkwaliteit ervoor dat de bodem geschikt blijft voor diverse functies, zoals landbouw, natuur en stedelijke ontwikkeling. Wel zorgen maatregelen zoals de aanleg van een warmte- en koudenet in Kerkrade West en het stadscentrum en creëren van energiehubs op bedrijventerreinen voor meer druk in de ondergrond. De gemeente heeft in haar Omgevingsvisie geen concrete maatregelen opgenomen om regie op de ondergrond te nemen, maar doet wel enkele suggesties om de druk te verbeteren, bijvoorbeeld door het inzetten op gerichte middenspanningsringen om "energie-eilanden" te creëren waarmee minder ruimtegebruik in de ondergrond nodig is. De gemeente probeert werkzaamheden in de ondergrond zoveel mogelijk af te stemmen met eigen projecten zodat de ondergrond niet meerdere keren hoeft worden opgebroken. Ook het reserveren van stroken voor de aanleg van kabels en leidingen kan hierbij helpen, zodat ruimte overblijft voor andere functies (zoals groen en water).

Voor de na-ijlende effecten van het mijnbouwverleden, zoals bijvoorbeeld het risico op verzakkingen, heeft de gemeente als maatregel opgenomen dat de mijnschachten en een deel van de risicozones zullen worden gesaneerd. Het is onzeker of daarmee ook alle na-ijlende effecten kunnen worden weggenomen. De bodemkwaliteit wordt dus door de voorgestelde maatregelen wel verbeterd, maar een aantal geconstateerde knelpunten wordt nog (onvoldoende) geadresseerd. De beoordeling op het milieueffect bodem is daarmee positief (+).

Landbouw
Binnen het beleidsveld landbouw staat de transitie naar natuurinclusieve en duurzame landbouw centraal. Het richt zich op het terugdringen van intensieve landbouwpraktijken, het verminderen van mest- en

beschermingsmiddelengebruik, en het stimuleren van agrarische activiteiten die bijdragen aan ecologische en landschappelijke waarden.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat er in de huidige situatie een relatief klein landbouwareaal is dat grondgebonden is (weiland en akkerland) en vrij intensief wordt bewerkt door enkele agrarische bedrijven. Het beleidsveld landbouw scoort daarmee in de huidige situatie neutraal (+/-). Dit landbouwareaal wordt richting de toekomst bedreigd door andere ruimteclaims (b.v. natuurontwikkeling, recreatie en wonen) en zal tegelijkertijd moeten bijdragen aan een waterrobuuste en klimaatbestendige stad. Tevens zal extremer weer door klimaatverandering de landbouw bedreigen. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie sterk negatief (--).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen hebben zowel positieve als negatieve effecten op landbouw. Het verbeteren van de bodemgezondheid en de nadruk op waterbeheer ondersteunen de transitie naar duurzamere landbouwpraktijken, zoals natuurinclusieve landbouw. Ook het voeren van strategisch grondbeleid door de gemeente zal bijdragen aan de transitie naar een natuurinclusieve landbouw. Tegelijkertijd zijn er ook randvoorwaarden en maatregelen opgenomen die ten kosten kunnen gaan van landbouwgrond, zoals het toevoegen van recreatieve routes door het buitengebied maar ook het tegengaan van bodemerosie door op de meest steile hellingen geen akkerbouw meer toe te staan. Ook zijn er externe factoren waar de gemeente geen (directe) invloed op kan uitoefenen, bijvoorbeeld het frequenter voorkomen van extreem weer en daarmee gepaard gaande droogte en wateroverlast. Hoewel de gemeente maatregelen heeft opgenomen om de gevolgen hiervan te verminderen (zie paragraaf 6.2.2.3) zal dit de landbouw blijven bedreigen. De beoordeling op het beleidsveld landbouw is daarmee negatief (-).

	randvoorwaarden	Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.	Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.	Verharding mag niet toenemen bij nieuwe ontwikkelingen, met een doelstelling van 20% minder verharding in 2050.	Hemelwateropvang op eigen terrein is verplicht, met ruimte voor toekomstige extreme weersomstandigheden.	Ontwikkelingen mogen de kwaliteit van grondwater niet verslechteren.	Overbodige verharding wordt verwijderd om naar 20% minder verharding in 2050 toe te werken.	Bedrijventerreinen combineren energieopwekking, groene daken en samenwerking in collectieve energiehubs.	Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.	Natuurinclusief en toegankelijk agrarisch beheer, onder meer door strategisch grondbeleid van gemeentelijke gronden.	
Thema	**Beleidsveld**										***Beoordeling***
Bodem	bodem										+
	landbouw										-

Thema	Beleidsveld	maatregelen: Het terugdringen van bodemerosie in het buitengebied door op de meest steile hellingen geen akkerbouw meer toe te staan	maatregelen: Mogelijke aanleg van een warmte- en koudenet in Kerkrade-West en het stadscentrum	maatregelen: Sanering mijnschachten en een deel van de risicozones na-ijleffecten mijnverleden in de gemeente Kerkrade	*Beoordeling*
Bodem	bodem				+
	landbouw				-

6.2.2.2 Omgevingskwaliteit

Landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie
Dit beleidsveld richt zich op het behouden, versterken en benutten van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van een gebied. Het gaat om het beschermen van waardevolle uitzichten, historische linten, monumenten, beeldbepalende bouwwerken en gebouwen en ruimtelijke structuren, terwijl nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig worden ingepast.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat Kerkrade een bijzonder landschap heeft met veel cultuurhistorische elementen. Het landschap kenmerkt zich door grote hoogteverschillen, een sterke verstedelijking, groene beekdalen en enkele unieke Rijksmonumenten die vanuit de identiteit en cultuurhistorie belangrijk zijn (o.a. abdijcomplex Rolduc en Schacht Nulland) voor Kerkrade en omgeving. Deze waarden worden echter nog onvoldoende beschermd omdat de gemeente geen cultuurhistorisch beleid heeft op het gebied van de fysieke leefomgeving en tevens werkt met een verouderde welstandsnota. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie neutraal (+/-). Richting de toekomst verwacht de gemeente een verslechtering, omdat klimaatverandering (o.a. verdroging) het landschap en de cultuurhistorische elementen kunnen bedreigen. Ook de voorgenomen transformatie van historische linten kan een negatief effect hebben doordat bijzondere architectonische waarden verloren kunnen gaan door (vervangende) nieuwbouw. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

De randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie leveren een bijdrage aan het versterken en behouden cultuurhistorische waarden van kerken. Het behoud en de herbestemming van leegstaande kerken via de Kerkenvisie voorkomt verlies van waardevol erfgoed. Echter kent de gemeente veel overig stenen erfgoed waar momenteel geen cultuurhistorisch beleid voor is opgesteld en dus niet volledige beschermd is. Het gaat bijvoorbeeld over kleine structuren en gebouwen binnen de woongebieden uit verschillende tijdperiodes. Deze locaties zijn van groot belang voor de overlevering van de geschiedenis en waar mogelijk kunnen deze cultuurhistorische gebouwen op een duurzame manier ontwikkeld worden tot verblijfsrecreatie.

Daarnaast zorgen randvoorwaarden bij ontwikkelingen zoals het beschermen van volwassen bomen en het benutten van achterterreinen voor groen of kleinschalige woningbouw ervoor dat het landschap aantrekkelijk blijft en zorgvuldig wordt ingepast. Ook de voorwaarde om te voorzien in natuurinclusief en toegankelijk agrarisch beheer, onder meer door strategisch grondbeleid van gemeentelijke gronden draagt bij aan het behoud en aantrekkelijk maken van het landschap. Ook de concrete maatregel om bodemerosie in het buitengebied terug te dringen door op de meest steile hellingen geen akkerbouw meer toe te staan, draagt hieraan bij.

De nadruk op klimaatadaptieve ontwikkelingen, zoals het aanleggen van inheemse en klimaatbestendige beplanting en de eis dat nieuwe bouwplannen minimaal 20% groen bevatten, verhoogt de ruimtelijke kwaliteit en maakt de omgeving duurzamer en aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers. De koppeling van bedrijfsinitiatieven aan het landschap en aandacht voor mobiliteit en klimaatadaptatie versterken de samenhang tussen economie en ruimtelijke kwaliteit. De concrete maatregel om de overkluizing over de Anselderbeek weg te halen en de Nieuwstraat te herinrichten en vergroenen dragen bij aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

De gemeente heeft in haar Omgevingsvisie aangegeven voor woningbouwlocaties in te zetten op bestaand stedelijk gebied. Echter, de gemeente geeft ook aan dat in het geval dat deze bouwlocaties zijn uitgeput, er onder voorwaarden kan worden gekeken naar een toekomstige uitleglocatie, in of aan de rand van het landschappelijk raamwerk (buitengebied). Op dergelijke locaties ziet de gemeente kansen voor het bouwen van woningen voor een hogere doelgroep en woningtypologie. Dit kan nadelige effecten hebben op het landschappelijk raamwerk, tenzij de voorwaarden duidelijk en in het belang van de landschappelijke en natuurlijke waarden zijn. Dat vraagt ook dat op voorhand goed gekeken wordt naar welke uitleglocaties eventueel geschikt zouden zijn, op basis van aanwezige landschappelijke waarden. Ook kan nagedacht worden over vernieuwende vormen van woningbouw die beter landschappelijk in te passen zijn. Denk bijvoorbeeld aan (kleinschalige) nieuwe landgoederen, ecologische meergeneratiehoven of tiny houses. Dit behoeft extra aandacht in de uitwerking van het volkshuisvestingsprogramma.

De beoordeling op het milieueffect landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie is gelet op het bovenstaande neutraal (+/-).

Natuur, biodiversiteit en stedelijk groen
Het beleidsveld natuur, biodiversiteit en stedelijk groen draait om het beschermen en versterken van natuurlijke ecosystemen, soortenrijkdom en groene stedelijke ruimtes. Dit omvat het aanleggen van ecologische verbindingen, het versterken van biodiversiteit en het toegankelijk maken van groen voor recreatie en gezondheid.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat de biodiversiteit landelijk en Europees gezien onder druk staat. Ook geeft de gemeente aan nog geen gemeentelijk groen/natuurbeleid te hebben. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie neutraal (+/-). Richting de toekomst verwacht de gemeente een verslechtering, door toename van verharding en uitputting van de bodem door intensief landbouwgebruik. Ook is aangegeven dat groen- en natuurgebieden steeds meer onder druk komen te staan door klimaatverandering en verminderde budgetten voor het onderhoud van de openbare ruimte. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie negatief (-).

Passende beoordeling

In een passende beoordeling wordt inzichtelijk gemaakt of er mogelijk risico’s zijn op significant negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken en de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-netwerk, als gevolg van het beleid uit de Omgevingsvisie. De Natura 2000-gebieden die hiervoor relevant zijn, zijn de gebieden die binnen een afstand van 25 kilometer van de gemeentegrens van Kerkrade liggen. Deze gebieden zijn in onderstaande kaart weergegeven voor zowel Nederland, België als Duitsland. Binnen de gemeente Kerkrade zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig. Wel grenst de gemeente direct aan het Duitse Natura 2000-gebied ‘Wurmtal nördlich Herzogenrath”.

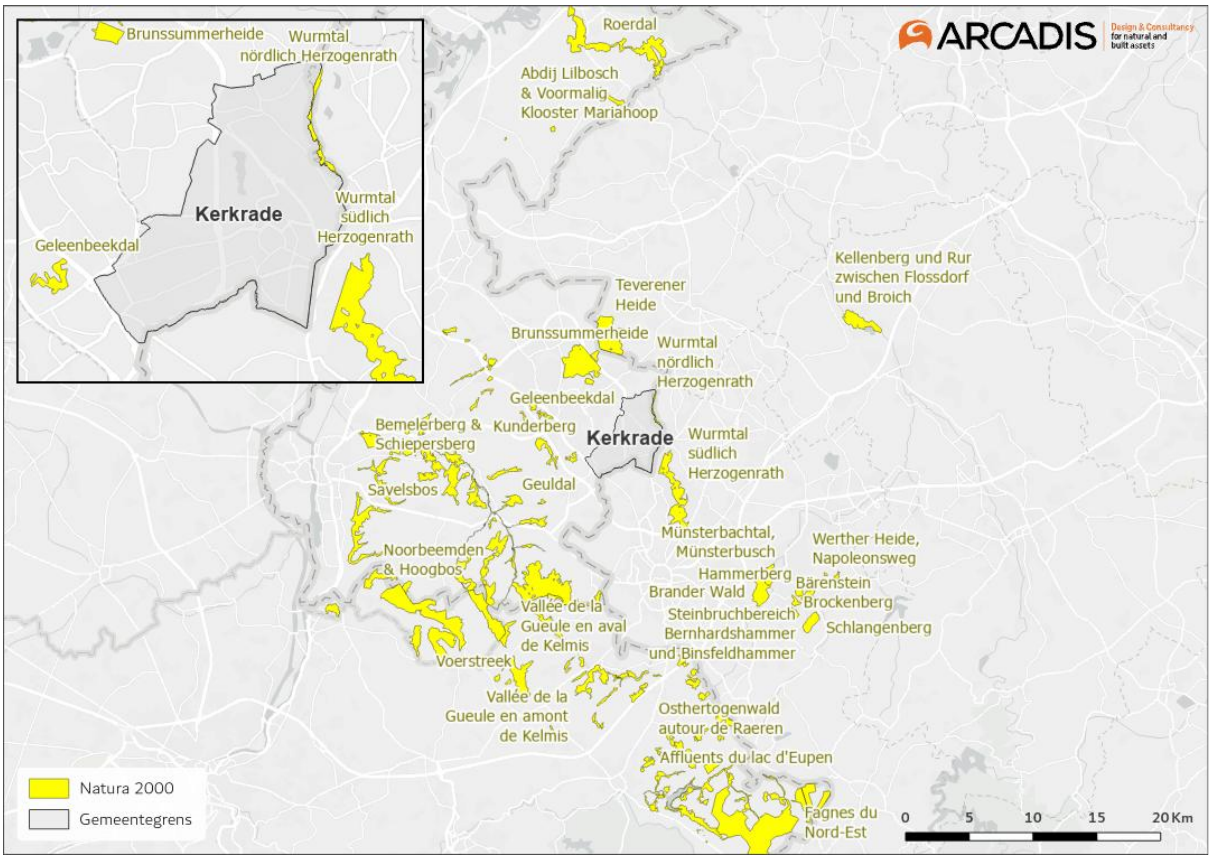

Figuur 2 Natura 2000-gebieden die binnen 25km van de gemeente Kerkrade liggen

Wettelijk kader

De juridische basis voor de Passende beoordeling volgt uit artikel 16.53c van de Omgevingswet. Hieruit volgt dat voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar wel afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, een Passende beoordeling gemaakt dient te worden. Een Passende beoordeling omschrijft de eventuele gevolgen voor het Natura 2000-gebied.

Noodzaak opstellen passende beoordeling

In de NRD is aangegeven dat een Passende beoordeling op strategisch niveau wordt uitgevoerd. Het detailniveau van de Omgevingsvisie is echter zodanig, dat het uitvoeren van een Passende beoordeling op dit moment nog geen substantieel inhoudelijke bijdrage levert aan de OER en visie. De gestelde randvoorwaarden en maatregelen zijn nog onvoldoende concreet uitgewerkt om effecten goed te kunnen bepalen. Daarnaast is de verwachting dat het beleid uit de Omgevingsvisie positieve effecten heeft op de Natura 2000-gebieden. De Omgevingsvisie zet namelijk in op inbreiding en niet op uitbreiding. Zo worden vooralsnog geen nieuwe woningbouwontwikkelingen, bedrijventerreinen of andere (stedelijke) ontwikkelingen voorzien buiten de bestaande contouren. Daarnaast ziet de Omgevingsvisie toe op maatregelen die kunnen leiden tot verbeteringen op Natura 2000-gebieden, omdat wordt ingezet op het versterken van biodiversiteit en groenstructuren en omdat milieubelastende activiteiten worden beperkt. Denk hierbij aan het omlaag brengen van de toegestane milieucategoriëen op de bedrijventerreinen en het inzetten op duurzame mobiliteit en de energietransitie.

In de Omgevingsvisie wordt daarnaast de ambitie uitgesproken om de sponswerking en waterhuishouding van het gehele systeem te versterken. Dit kan zowel positieve als negatieve effecten hebben op de omliggende Natura 2000-gebieden. Dit dient nader onderzocht te worden bij concretere uitwerking van deze ambitie in programma's en/of projecten. Hetzelfde geldt voor andere concretere projecten die voorvloeien uit de Omgevingsvisie en waarbij bijvoorbeeld stikstofdepositie kan optreden. Het advies is daarom om aan passende beoordeling uit te voeren bij de uitwerking in programma's en/of projecten.

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen in de Omgevingsvisie dragen bij aan het versterken van natuur, biodiversiteit en stedelijk groen in Kerkrade. De eis dat iedere woning zicht moet hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking 500 meter rondom de woning en een groene ruimte binnen 300 meter stimuleert de aanleg en toegankelijkheid van groen. Dit wordt verder ondersteund door het beschermen van volwassen bomen en bomenstructuren, en de verplichting dat nieuwe bouwplannen minimaal 20% groen bevatten en bestaand groen behouden blijft. Het gebruik van veel verschillende soorten inheemse en klimaatbestendige beplanting verhoogt de biodiversiteit en maakt groen veerkrachtig tegen klimaatverandering.

Het verminderen van verharding (met een doelstelling van 20% minder verharding in 2050) en de groene inrichting van scholen en speeltuinen dragen bij aan meer ruimte voor natuur en een gezondere leefomgeving. Daarnaast zorgen samenhangende maatregelen, zoals het koppelen van vergroening aan water- en bodembeheer, en de verplichting dat bedrijfsinitiatieven rekening houden met het landschap en klimaatadaptatie, ervoor dat stedelijk groen zich verder kan ontwikkelen en versterken.

Het aanleggen van recreatieve fiets- en wandelroutes om groengebieden te verbinden met het stedelijk gebied zorgt ervoor dat de groengebieden toegankelijker worden. Dat zorgt tegelijkertijd ook voor meer druk op het kwetsbare buitengebied, de natuur en de biodiversiteit. Zeker als deze maatregelen ook leiden tot een toename aan toerisme.

Het effect van deze maatregelen en randvoorwaarden op natuur, biodiversiteit en stedelijk groen is daarmee positief (+).

Thema	**Beleidsveld**	**randvoorwaarden** Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.	Beeldbepalende en cultuurhistorische waarden worden behouden, versterkt en gerespecteerd.	Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.	Verblijfsrecreatie wordt ontwikkeld nabij toeristische voorzieningen of in cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.	Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.	Bedrijfsinitiatieven moeten aansluiten bij het landschap en rekening houden met klimaatadaptatie en mobiliteit.	Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter	Volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie worden beschermd en behouden.	Nieuwe bouwplannen bevatten minimaal 20% groen en bestaand groen wordt zoveel mogelijk behouden.	Groen wordt aangelegd met inheemse en klimaatbestendige beplanting die bijdraagt aan biodiversiteit.	Verharding mag niet toenemen bij nieuwe ontwikkelingen, met een doelstelling van 20% minder verharding in 2050.	Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.	Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.	Achterterreinen bij historische linten worden benut voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw.	Natuurinclusief en toegankelijk agrarisch beheer, onder meer door strategisch grondbeleid van gemeentelijke gronden.	Vrijkomende of leegstaande bedrijfspanden gevestigd in woongebieden omzetten naar wonen of groen.	***Beoordeling***
Omgevings-kwaliteit	landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie																	+/-
	natuur, biodiversiteit en stedelijk groen																	+

Thema	Beleidsveld	Maatregelen: Het terugdringen van bodemerosie in het buitengebied door op de meest steile hellingen geen akkerbouw meer toe te staan	Beekherstel door het weghalen van de overkluizing van de Anselderbeek in Eygelshoven	Herinrichting en vergroening van de Nieuwstraat/Neustraße	Onder voorwaarden woningbouw voor een hogere doelgroep toestaan in het buitengebied op uitleglocaties	*Beoordeling*
Omgevings-kwaliteit	landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie					+/-
	natuur, biodiversiteit en stedelijk groen					+

6.2.2.3 Klimaatadaptatie

Wateroverlast
Dit beleidsveld richt zich op het voorkomen en beperken van wateroverlast door extreme neerslag. Het omvat maatregelen zoals waterberging, infiltratie, en het vertragen van de waterafvoer, om overstromingen en schade in het stedelijk gebied en buitengebied (in zowel landouw- als natuurgebieden) te voorkomen.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat wateroverlast met name optreedt in de laaggelegen gebieden zoals Eygelshoven. Verder kent de gemeente veel versteende buurten en bedrijventerreinen. De komende jaren wordt er op gemeentelijk, regionaal en provinciaal niveau gewerkt aan verbetering van het watersysteem. Echter door klimaatverandering blijft het risico op wateroverlast aanwezig. Daarmee scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

Wateroverlast, watertekort, droogte en hittestress zijn complexe klimaatadaptatie-uitdagingen die niet uitsluitend door lokale factoren worden veroorzaakt. Naast lokale invloeden zoals hevige neerslag en verstedelijking, spelen regionale en grensoverschrijdende processen een rol. Het bodem- en watersysteem functioneert immers op stroomgebiedsniveau en beperkt zich niet tot de gemeentegrenzen. Zo is het watersysteem in Kerkrade sterk verweven met het stroomgebied van de Roer. Ontwikkelingen in buurgemeenten, waaronder het Duitse Aken en Hertzogenrath, hebben invloed op het watersysteem van Kerkrade. Daarom is het belangrijk dat bij het aanpakken van deze opgaven ook de (eu)regionale samenwerking wordt gezocht. Een effectieve aanpak vraagt om integraal beleid, waarbij opgaven op het gebied van wateroverlast, droogte en hittestress niet los van elkaar worden gezien, maar in samenhang met het landschap, het bodem- en watersysteem. De gemeente heeft aangegeven om bij de aanpak van klimaatadaptatie vraagstukken aan te sluiten bij het nieuwe regionale omgevingsprogramma Water en Klimaatadaptatie Parkstad Limburg dat eind 2026 zal worden gepubliceerd. Het nieuwe regionale programma wordt breder ingestoken en gaat meer in op de samenhang tussen de klimaatadaptatievraagstukken: zoals het aanpakken van wateroverlast in combinatie met het tegengaan van droogte en de aanpak van hittestress.

De voorgestelde randvoorwaarden uit de Omgevingsvisie dragen positief bij aan het voorkomen en verminderen van wateroverlast in Kerkrade. Door water en bodem leidend te maken bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de natuurlijke waterhuishouding, wat essentieel is om overbelasting van het watersysteem te

voorkomen. Verplichtingen zoals hemelwateropvang op eigen terrein en het behoud van bestaand groen bij nieuwe bouwplannen zorgen ervoor dat regenwater beter kan worden vastgehouden en geïnfiltreerd, wat bijdraagt aan het vertragen van waterafvoer tijdens piekbuien. De doelstelling om overbodige verharding te verwijderen en naar 20% minder verharding in 2050 toe te werken, creëert meer ruimte voor waterberging en natuurlijke infiltratie. Daarnaast draagt de maatregel om op steile hellingen in het buitengebied geen akkerbouw meer toe te staan ook concreet bij aan het terugdringen van wateroverlast, omdat hiermee bodemerosie wordt voorkomen en zo water beter in de grond kan worden opgenomen in plaats van direct richting het stedelijk gebied te stromen.

Daarnaast versterken randvoorwaarden zoals het beschermen van volwassen bomen en het realiseren van minimaal 20% groen in nieuwe bouwprojecten de sponswerking van de bodem. Dit wordt aangevuld met de integratie van natuurlijke materialen en klimaatbestendige ontwerpen in gebouwen en buitenruimtes. Bedrijfsinitiatieven die rekening houden met landschap en klimaatadaptatie zorgen ervoor dat ook commerciële ontwikkelingen bijdragen aan een waterrobuuste leefomgeving. Deze samenhangende aanpak maakt de gemeente weerbaarder tegen extreme neerslag. Desalniettemin zullen sommige knelpunten blijven bestaan, met name in sterk verharde en laaggelegen gebieden. De beoordeling op het milieueffect is daarmee positief (+).

Waterkwaliteit
Waterkwaliteit richt zich op het waarborgen van schoon en gezond water in beken, rivieren, sloten en het grondwater. Dit omvat het verminderen van vervuiling door landbouw, industrie en stedelijke gebieden, en het verbeteren van het ecosysteem in en rond waterlichamen.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat de chemische waterkwaliteit van de Anselderbeek en de Worm niet voldoet aan de Kaderrichtlijn Water, met name door lozingen vanuit RWZI's (ook in Duitsland) en het riool (overstorten) en vanwege het uitspoelen van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen van landbouwgronden. Op het onderdeel ecologie wordt beter gescoord; matig tot goed. Nieuw beleid ten aanzien van stedelijk waterbeheer zet in op het vasthouden van hemelwater op de plateau's en binnen het stedelijk gebied, dit betekent een verbetering van de sponswerking, hiermee wordt het grondwater gevoed en zal er minder water afgevoerd worden naar de beken en het riool. Daarmee scoort dit beleidsveld zowel in de huidige als de toekomstige autonome situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

De voorgestelde maatregelen dragen bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit in Kerkrade door een combinatie van ruimtelijke en klimaatadaptieve ingrepen. Het leidend maken van water en bodem bij ruimtelijke ontwikkelingen zorgt ervoor dat de natuurlijke waterhuishouding centraal staat bij nieuwe plannen, waardoor regenwater beter wordt vastgehouden en overbelasting van het watersysteem wordt voorkomen. De verplichting tot hemelwateropvang op eigen terrein en het gebruik van natuurlijke materialen bij buitenruimtes dragen verder bij aan waterberging en een vertraagde afvoer van neerslag.

Daarnaast versterken maatregelen zoals het beschermen van volwassen bomen, het realiseren van minimaal 20% groen bij nieuwe bouwprojecten, en de beperking van verharding de natuurlijke sponswerking van de bodem. De gemeente wil de mate van verharding gaan meten en monitoren. Zie de ambitie '20% minder verharding in 2050' ten opzichte van nu. De verwachting is dat deze aanpak op termijn een positief effect zal hebben op de grondwater- en bodemkwaliteit. Het verwijderen van overbodige verharding en de eis dat nieuwe ontwikkelingen de kwaliteit van grondwater niet mogen verslechteren zorgen voor een robuust watersysteem dat beter bestand is tegen extreme regenbuien. Deze integrale aanpak maakt de gemeente beter voorbereid op toekomstige klimaatuitdagingen. De maatregel om in te zetten op natuurinclusief agrarisch beheer heeft ook een positief effect op de waterkwaliteit omdat daarmee verminderd wordt dat nutriënten en middelen vanuit de landbouwgronden in het (grond)water terecht komen. De lozingen van de RWZI's in Duitsland bepalen echter voor een groot deel de waterkwaliteit van de Anselderbeek en de Worm. De beoordeling op het milieueffect is daarmee neutraal (+/-).

Droogte
Het beleidsveld droogte richt zich op het vasthouden en efficiënt gebruiken van water om waterschaarste en verdroging van natuur, landbouwgrond en stedelijke gebieden tegen te gaan.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat droogte met name een gevaar is voor de natuur en de biodiversiteit. Het grondwater bevindt zich op veel plekken in de gemeente Kerkrade op grote diepte. Zeker op de plateaus (hogere delen van Kerkrade) is dit het geval. Omdat de hogere delen van Kerkrade, plateau's, grotendeels bebouwd en verhard zijn, wordt het meeste regenwater oppervlakkig en via het (gescheiden) riool afgevoerd naar de

beekdalen en komt het niet in de bodem en in het grondwater. Met name de natuurgebieden in Kerkrade (hellingbossen, zijbeekjes en bronnen) zijn kwetsbaar voor grote schommelingen van grondwater en hangwater. De hellingbossen met beuken (oostzijde van stuwmeer Cranenweijer, het Loosbos en het Schouffertsbos in Eygelshoven) hebben het erg moeilijk door de vele droge jaren in het afgelopen decennium en zijn gevoelig voor ziekte en plagen. Ondanks deze bedreigingen verwacht de gemeente dat de agrarische sector en de natuur voldoende robuust is om met droogte om te gaan. Daarom scoort dit beleidsveld in de Foto van de Leefomgeving zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie neutraal (+/-). Recent heeft Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) echter aangegeven dat naar verwachting er na 2030 een schaarste aan drinkwater als gevolg van droogte dreigt te ontstaan, daarmee dient de beoordeling van de toekomstige autonome situatie te worden aangepast naar negatief (-).

Beoordeling

De maatregelen uit de Omgevingsvisie dragen bij aan het tegengaan van droogte in Kerkrade door water en bodem leidend te maken bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit zorgt ervoor dat regenwater beter wordt vastgehouden en kan infitreren in de bodem. Het beschermen van volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie helpt verdamping te beperken en draagt bij aan een klimaatrobuuste omgeving. Daarnaast zorgt de randvoorwaarde dat nieuwe ontwikkelingen minimaal 20% groen bevatten dat de sponswerking van het systeem als geheel verbeterd, omdat groen ervoor zorgt dat het water beter wordt vastgehouden en kan worden opgenomen in de bodem in plaats van het afstromen. Tevens versterkt het gebruik van natuurlijke (bouw)materialen en het toevoegen van ruimte voor hemelwateropvang in gebouwen en buitenruimtes de waterhuishouding en maken deze maatregelen de leefomgeving beter bestand tegen droogte. De beoordeling op het milieueffect is daarmee beperkt positief (+).

Hittestress
Hittestress heeft betrekking op het beperken van de negatieve effecten van hoge temperaturen in stedelijke gebieden. Het beleidsveld omvat maatregelen zoals vergroening, schaduwaanleg en het beperken van verharding om oververhitting van de leefomgeving te voorkomen en het welzijn van inwoners te waarborgen.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat er met name in Kerkrade-Oost en Kerkrade-West er sprake is van een hitte-eilandeffect. Bij aanhoudende hitte koelt het stedelijk gebied ’s-nacht niet af. Dit heeft te maken met de hoge bebouwingsdichtheid en de ligging op de hoger gelegen plateaus. Voor Kerkrade-Noord geldt dit in mindere mate omdat de bebouwing in en dicht bij de beekdalen van de Anselderbeek en Worm ligt en de hoger gelegen hellingbossen ’s-nacht verkoeling bieden. Daarnaast scoort de huidige situatie slecht op de 3- en 30-regel (aanwezigheid bomen in de woonbuurt), maar gemiddeld beter op de 300-regel (openbaar groen op minder dan 300 meter afstand). Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie neutraal (+/-). Richting de toekomst verwacht de gemeente een verslechtering, door een toename aan de frequentie van extermer (warmer) weer als gevolg van klimaatverandering. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie sterk negatief (--).

Beoordeling

Het realiseren van 40% schaduw bij belangrijke wandel- en fietsroutes en het beschermen van volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie zorgen voor verkoeling en een aangenamere leefomgeving. Ook de maatregel dat iedere woning zicht moet hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter afstand draagt hieraan bij. Het zoveel mogelijk behouden van bestaand groen versterkt het koelende effect van vegetatie. Daarnaast helpt het verwijderen van overbodige verharding om hittestress te verminderen door meer ruimte te maken voor groen en wateropvang. Door deze maatregelen wordt de leefomgeving veerkrachtiger tegen extreme temperaturen en aangenamer voor bewoners en bezoekers. Desalniettemin blijft de gemeente een sterk verstedelijkt en daarmee ook sterk verhard. Daarmee blijft hittestres een aandachtspunt. De beoordeling op het milieueffect is daarmee neutraal (+/-).

Thema	Beleidsveld	Randvoorwaarden: Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.	Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.	Bedrijfsinitiatieven moeten aansluiten bij het landschap en rekening houden met klimaatadaptatie en mobiliteit.	Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter afstand.	40% schaduw wordt gerealiseerd bij belangrijke wandel- en fietsroutes om hittestress te verminderen.	Volwassen bomen en bomenstructuren met een hitte- of landschapsfunctie worden beschermd en behouden.	Nieuwe bouwplannen bevatten minimaal 20% groen en bestaand groen wordt zoveel mogelijk behouden.	Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.	Verharding mag niet toenemen bij nieuwe ontwikkelingen, met een doelstelling van 20% minder verharding in 2050.	Hemelwateropvang op eigen terrein is verplicht, met ruimte voor toekomstige extreme weersomstandigheden.	Ontwikkelingen mogen de kwaliteit van grondwater niet verslechteren.	Overbodige verharding wordt verwijderd om naar 20% minder verharding in 2050 toe te werken.	Natuurinclusief en toegankelijk agrarisch beheer, onder meer door strategisch grondbeleid van gemeentelijke gronden.	*Beoordeling*
Klimaat-adaptatie	wateroverlast														+
	waterkwaliteit														+/-
	droogte														+
	hittestress														+/-

		maatregelen	Het terugdringen van bodemerosie in het buitengebied door op de meest steile hellingen geen akkerbouw meer toe te staan	
Thema	Beleidsveld			***Beoordeling***
Klimaat-adaptatie	wateroverlast			+
	waterkwaliteit			+
	droogte			+
	hittestress			+/-

6.2.2.4 Economie

Economie
Het beleidsveld economie richt zich op het stimuleren van duurzame economische groei en werkgelegenheid. Dit omvat het ondersteunen van lokaal ondernemerschap, het faciliteren van innovatieve sectoren, en het versterken van bedrijventerreinen en toeristische activiteiten.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat sprake is van veel winkelleegstand en dat er een opgave ligt binnen de gemeente op het gebied van arbeidsparticipatie. Wel is er weinig sprake van leegstand op bedrijventerreinen en groeit de werkgelegenheid. Netcongestie en een toename van de vergrijzing brengen richting de toekomst uitdagingen op economisch gebied. Tegelijkertijd bieden de Euregionale ligging en de ontwikkeling van de MedTech sector brengen kansen voor de gemeente. Daarmee scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

In de Omgevingsvisie zijn randvoorwaarden voor bedrijventerreinen opgenomen. Randvoorwaarden voor ontwikkelingen zoals het inzetten op groene daken, eigen energieopwekking en collectieve energiehubs dragen bij aan een duurzamere en innovatieve economische structuur. Ook het reserveren van ruimte voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisico's ondersteunt de energietransitie en maakt bedrijventerreinen toekomstbestendiger. Deze integrale aanpak versterkt het economische vestigingsklimaat en zorgt voor een betere balans tussen duurzaamheid en economische ontwikkeling. De concrete maatregel om het energienetwerk te verzwaren met minimaal 80 kleine trafostations, drie tot vier middenspanningstations en het hoogspanningsstation Terwinselen draagt bij aan het oplossen van het netcapaciteitsknelpunt en draagt daarmee positief bij aan de ruimte voor bedrijvigheid om te groeien. Tegelijkertijd dient er aandacht besteedt te worden aan de landschappelijke inpassing van dit soort ruimtelijke ontwikkeling. Ook het laten doorrijden van de trein van Kerkrade-Centrum naar Kerkrade-West is positief voor de economie, omdat dit meer mogelijkheden biedt voor werknemers om zich van en naar werk te verplaatsen.

In de Omgevingsvisie wordt het probleem van winkelleegstand benoemd en wordt aangegeven dat er dus gekozen zal moeten worden voor concentratie van voorzieningen en winkels waar dat realistisch is. Als gemeente is het lastig om een fenomeen als winkelleegstand te voorkomen en is de gemeente afhankelijk van externe factoren. Binnen de invloedssferen probeert de gemeente Kerkrade de gevolgen van winkelleegstand zoveel mogelijk aan te pakken, door in te zetten op de transformatie van leegstaande winkelpanden naar wonen of andere functies.

In de Omgevingsvisie zijn geen concrete maatregelen benoemd om arbeidsparticipatie omhoog te brengen. De gemeente heeft het uitgangspunt om de voorkeur te geven aan ‘veel arbeidsplaatsen per hectare’. Daarbij geeft de gemeente aan dat het type werkgelegenheid (laag, midden en hoogopgeleide banen) van belang is bij het maken van keuzes over waar en hoe arbeidsplekken worden gecreëerd. Om deze redenen wordt er op regionaal niveau volop ingezet op Medlands Parkstad. Echter is dit niet voldoende om de arbeidsparticipatie en de diversiteit te verbeteren. Op het gebied van arbeidsparticipatie en diversiteit dienen concretere keuzes gemaakt te worden.

Gezien de beperkte bijdragen van de voorgestelde maatregelen is de beoordeling op het milieueffect neutraal (+/-).

Onderwijs
Het beleidsveld onderwijs is gericht op het stimuleren van een kennisgedreven samenleving door het verbeteren van onderwijsvoorzieningen, het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, en het creëren van leeromgevingen die bijdragen aan de sociale en economische ontwikkeling van de regio.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat de gemeente beter scoort dan het landelijk gemiddelde wat betreft afstand tot basisscholen en dat er met de komst van het Martin Buber weer een volwaardig voortgezet onderwijs is. Wel ligt het opleidingsniveau van de gemeente lager dan het landelijk gemiddelde. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie neutraal (+/-). De verwachte afname van basisschoolleerlingen richting de toekomst zorgt voor risico’s ten aanzien van de houdbaarheid van het (basis)schoolvoorzieningenniveau. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie negatief (-).

Beoordeling

In de Omgevingsvisie zijn een aantal randvoorwaarden en maatregelen opgenomen die een positief effect hebben op de staat van het onderwijs. De opgenomen voorwaarde dat scholen en speeltuinen groen, beweegvriendelijk en rookvrij worden ingericht is hoofdzakelijk een fysieke eis die goed bijdraagt aan het verbeteren van de fysieke omgeving van scholen. Daarnaast is in de Omgevingsvisie opgenomen dat op er in het komend decennium 6 basisscholen in Kerkrade-Oost worden samengevoegd tot drie nieuwe basisscholen op mogelijk nieuwe locaties. Tevens wordt er vanaf 2024 een middelbare school gerealiseerd. Daarnaast wordt er ingezet op integrale kind centra (IKC’s), waardoor wordt ingezet op multifunctioneel ruimtegebruik en verbeteren van het voorzieningenniveau. Dit is positief voor het schoolvoorzieningenniveau op de korte termijn. Met deze concrete maatregelen wordt er voorzien in de onderwijsbehoefte tot de vergrijzingspiek die in 2035 wordt bereikt. Na deze periode is er wellicht sprake van een jongere bevolkingsopbouw en dient de gemeente opnieuw te kijken naar de onderwijsbehoefte. Op de langere termijn is nog niet duidelijk hoe de gemeente om wenst te gaan met verandering van het aantal (basisschool)leerlingen.

De beoordeling op het milieueffect is positief (+).

Recreatie en toerisme
Het beleidsveld recreatie en toerisme richt zich op het versterken van recreatieve voorzieningen en het toeristische aanbod. Dit omvat de ontwikkeling van routes, natuurcampings en verblijfsrecreatie, met aandacht voor duurzaamheid en een balans tussen toerisme en leefbaarheid.

In de Foto van de Leefomgeving is aangegeven dat Kerkrade grote toeristische trekpleisters kent zoals GaiaZOO, de Leisure Dome en Abdij Rolduc. Ook is er een prachtige natuur aanwezig zoals de Anstelvallei en het Wormdal. Daarnaast heeft de stad heeft ook een rijke historie van de Romeinen, de middeleeuwen en het mijnverleden. De kwetsbare natuur in Kerkrade staat echter onder druk door toerisme. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie positief (+). Naar verwachting neemt deze druk in de toekomst toe, ook als uitvloeisel van het almaar drukker wordende Heuvelland. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen in de Omgevingsvisie dragen positief bij aan het versterken van recreatie en toerisme in Kerkrade door een focus op versterking van het erfgoed, vergroening en recreatieve fiets- en wandelverbindingen. Het behoud en de herbestemming van beeldbepalende en cultuurhistorische waarden, zoals leegstaande kerken, versterken de toeristische aantrekkelijkheid van de gemeente en bieden mogelijkheden voor verblijfsrecreatie in unieke, waardevolle gebouwen. Daarnaast wordt er ook ingezet op de realisatie van een extra treinstation in Kerkrade-West en de creatie van de Heuvellandlijn. Een betere verbinding maakt Kerkrade

aantrekkelijker voor toeristen. Dit sluit goed aan bij de ontwikkeling van toeristische voorzieningen en helpt bij de diversificatie van verblijfsmogelijkheden.

Daarnaast dragen recreatieve fiets- en wandelroutes die groengebieden verbinden bij aan een beweegvriendelijke omgeving en maken natuur en recreatiegebieden toegankelijker voor inwoners en bezoekers. De multifunctionele inrichting van pleinen biedt extra mogelijkheden voor recreatie en ontmoeting, waardoor zowel bewoners als toeristen profiteren van een prettige en groene leefomgeving. Ook het uitbreiden van het aantal gemeentelijke monumenten kan positief bijdragen aan het toeristisch kapitaal van de gemeente. Wel blijft het zoeken van een balans tussen toerisme enerzijds, en druk op het landschap en de natuur een aandachtspunt (zie 6.2.2.2).

De beoordeling op het beleidsveld recreatie en toerisme is gelet op het voorgaande positief (+).

	Randvoorwaarden	Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen om hittestress, wateroverlast en droogte te voorkomen.	Beeldbepalende en cultuurhistorische waarden worden behouden, versterkt en gerespecteerd.	Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.	Verblijfsrecreatie wordt ontwikkeld nabij toeristische voorzieningen of in cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.	Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.	Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.	Bedrijventerreinen combineren energieopwekking, groene daken en samenwerking in collectieve energiehubs.	Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.	Bedrijventerreinen reserveren ruimte voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisicos.	
Thema	**Beleidsveld**										***Beoordeling***
Economie	economie										+/-
	onderwijs										+
	recreatie en toerisme										+

Thema	Beleidsveld	maatregelen: Het aantal gemeentelijke monumenten uitbreiden.	Linten omvormen tot fietsstraat, starten bij het lint Bleijerheider- Pannesheiderstraat	In Kerkrade-Oost zullen drie nieuwe basisscholen worden gebouwd	Uitbreiding en verzwaring energienetwerk van 80 kleine trafostations, vier middenstations en het hoogspanningsstation Terwinselen	Doorrijden trein van Kerkrade-Centrum naar Kerkrade-West	Realisatie van het treinstation Kerkrade-West en de creatie van de Heuvellandlijn	*Beoordeling*
Economie	economie							+/-
	onderwijs							+
	recreatie en toerisme							+

6.2.2.5 Leefomgeving

Wonen
Het beleidsveld wonen draait om het realiseren van een gevarieerd, duurzaam en betaalbaar woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van verschillende doelgroepen. Dit omvat levensloopbestendige woningen, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en het verbeteren van de woonkwaliteit.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat er in Kerkrade een overschot is aan sociale huurwoningen en een tekort aan het midden en hoog segment, daarnaast zijn deze verschillende segmenten vaak geconcentreerd in bepaalde buurten en is er weinig mix in typologieën. Bovendien is een groot deel van Kerkraadse woningvoorraad verouderd. Tegelijkertijd is er sprake van een afname van de woningleegstand en zijn de huizen zeer betaalbaar vergeleken met het landelijk gemiddelde. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie neutraal (+/-). Naar de toekomst toe verwacht de gemeente een afname aan de bevolkingskrimp en daarmee een vernieuwingsopgave voor de woningvoorraad. De woningleegstand zal daarmee verder afnemen en de vernieuwingsopgave zorgt naar verwachting voor een kwaliteitsverbetering van de woonbuurten. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie positief (+).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden dragen positief bij aan het verbeteren van de woonomgeving in Kerkrade door een focus op vergroening, verhoging van de woning kwantiteit en kwaliteit en verduurzaming.

Op het gebied van vergroening heeft de gemeente de randvoorwaarde opgenomen dat iedere woning zicht moet hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte binnen 300 meter. Dit draagt bij aan een prettige woonomgeving.

Daarnaast draagt de multifunctionele inrichting van pleinen bij aan ontmoetingsmogelijkheden en recreatie. Het benutten van achterterreinen voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw biedt flexibiliteit in het ruimtegebruik en draagt bij aan een evenwichtige woningvoorraad.

Op dit moment bestaat ruim 46% van het totale woningaanbod uit sociale huur. Om meer diversiteit aan te brengen wil de gemeente inzetten op woningbouw in de duurdere segmenten en het aandeel sociale huur terugdringen. Dit resulteert erin dat er tot 2030 minimaal 1300 woningen worden gebouwd, waarvan 800 woningen sloop-nieuwbouw

betreft. Bij voorkeur vindt nieuwe woningbouwontwikkeling plaats in vijf gebieden: buurtknooppunten, stationslocaties, historische linten, bestaande woonwijken en enkele werkgebieden. Hierbij geldt geen strikte voorkeursladder. Daarmee maakt de gemeente duidelijke keuzes over waar woningbouw mag ontwikkelen, maar laat ze tegelijkertijd ook keuzeruimte over voor ontwikkelaars. De gemeente geeft echter ook aan te verwachten dat op termijn de binnenstedelijke locaties vol zullen raken, en ook, onder voorwaarde, gekeken zal moeten worden naar uitleglocaties in het buitengebied (zie paragraaf Omgevingskwaliteit voor het effect op het landschappelijk raamwerk).

In een volkshuisvestelijk programma zal verder uitgewerkt moeten worden hoeveel en wat voor soort woningen op welke plek kunnen worden gebouwd. Daarbij zal ook gekeken worden naar de transformatie naar levensloopbestendige woningen en de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen. Door het bouwen van levensloopbestendige woningen wordt de doorstroming op gang gebracht en komen er woningen uit de bestaande voorraad vrij voor starters en gezinnen. Dan is het wel van belang dat de gemeente borgt dat de kwaliteit van deze vrijkomende woningen ook afdoende is. In de Omgevingsvisie wordt nu nog onvoldoende concreet ingegaan op hoe de gemeente dat wil bewerkstelligen, of welke randvoorwaarden zij bij het aanpakken van verouderde woningen wil meegeven. De gemeente helpt op dit moment particuliere eigenaren middels de subsidieregeling ‘Lokale aanpak isolatie’. Daarbij stelt zij particulieren in staat zelf hun woning te verduurzamen. Het is echter ook wenselijk om als gemeente concrete ambities te stellen over de hoeveelheid woningen die opgewaardeerd dienen te worden, op welke plekken en aan welke standaarden deze woningen dan moeten voldoen (bijvoorbeeld energielabels, maar ook ten aanzien van de uitstraling van de woningen).

In de Omgevingsvisie geeft de gemeente verder een aantal randvoorwaarden aan die bijdrage aan de (kwantitatieve) woningvoorraad. Zo geeft zij aan dat vrijkomende of leegstaande bedrijfspanden gevestigd in woongebieden bij voorkeur dienen te worden ingezet voor wonen (of groen). Ook wil de gemeente inzetten op meervoudig ruimtegebruik en meerlaagse bebouwing.

Een kwalitatieve goede woningvoorraad wil de gemeente onder meer bewerkstelligen door deze in massa, hoogte en ruimtelijke kwaliteit passend te laten zijn bij de omgeving. Ook geeft de gemeente als randvoorwaarde aan dat nieuwe woningbouwontwikkelingen dienen te voldoen aan de geldende duurzaamheidseisen en klimaatbestendig moeten worden gebouwd, waarbij ook rekening wordt gehouden met hittestress binnenshuis.

Een risico voor het realiseren van voldoende woningen is de netcongestie. De gemeente heeft in haar Omgevingsvisie aangegeven dat nieuwe woningbouwplannen rekening moeten houden met de netcapaciteit. Dat zou kunnen betekenen dat, als (huidige en toekomstige) knelpunten in het net niet kunnen worden opgelost, de woningbouw daar last van ondervindt. Dit vraagt dus om gelijktijdige investeringen in het elektriciteitsnet (zie paragraaf 6.2.2.9).

De beoordeling op het beleidsveld wonen is gelet op het voorgaande positief (+).

Sociale cohesie en leefbaarheid
Dit beleidsveld richt zich op het versterken van gemeenschapszin en de kwaliteit van leven in wijken en buurten. Het omvat het verbeteren van ontmoetingsplekken, het creëren van veilige en toegankelijke openbare ruimtes, en het stimuleren van participatie en sociale verbondenheid.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat de leefbaarheidsscore in Kerkrade lager is dan het Nederlands gemiddelde, met name op het gebied van eenzaamheid (gerelateerd aan het hoge aandeel ouderen en de sterke vergrijzing). Wel is het aanbod van maatschappelijke voorzieningen relatief hoog. Richting de toekomst kan de vergrijzing zorgen voor een verdere druk op het huidige voorzieningenniveau en een toename in eenzaamheid. Daarom scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie negatief (-).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden dragen bij aan het versterken van sociale cohesie en leefbaarheid in Kerkrade door een combinatie van inclusieve, groene en functionele ruimtelijke uitgangpunten. Het herbestemmen van leegstaande kerken biedt mogelijkheden voor ontmoetingsplekken en gemeenschapsfuncties, wat de sociale verbindingen in wijken versterkt. De eis dat iedere woning zicht moet hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte binnen 300 meter bevordert niet alleen het welzijn van bewoners, maar vergroot ook de toegankelijkheid van groen voor recreatie en ontmoeting.

Daarnaast verbeteren multifunctioneel ingerichte pleinen de mogelijkheden voor beweging, ontmoeting en sociale interactie. Toegankelijke en inclusief ontworpen openbare ruimtes zorgen ervoor dat iedereen, ongeacht leeftijd of mobiliteit, deel kan nemen aan het maatschappelijke leven. Door nieuwbouw af te stemmen op de behoeften van diverse doelgroepen, wordt verder bijgedragen aan een evenwichtige en leefbare woonomgeving. Deze integrale maatregelen maken Kerkrade aantrekkelijker en versterken de sociale samenhang binnen de gemeenschap.

Hoewel in de Omgevingsvisie een aantal maatregelen zijn opgenomen om ontmoeting en sociale interactie te stimuleren, is het de vraag of hiermee de eenzaamheidsproblematiek voldoende wordt aangepakt. Dat vraagt ook om meer dan alleen fysieke ingrepen in de leefomgeving, en overstijgt daarmee ook de reikwijdte van de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie geeft de gemeente ook aan dit soort thema's te willen aanpakken in thematische programma's, zoals gezondheid, waarbij het sociale en fysieke domein verweven wordt. Daarnaast worden leefbaarheidsvraagstukken, in combinatie met issues rondom leegstand en sociaal-economische achterstand op regionaal niveau opgepakt via de bestuurscommissie Sociaal Economische Structuurversterking (SES) van de Parkstadgemeenten.

Gelet op het voorgaande is de beoordeling op het milieueffect neutraal (+/-).

		Randvoorwaarden	Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.	Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter afstand.	Openbare ruimte wordt toegankelijk en inclusief ontworpen, zodat iedereen er gebruik van kan maken.	Nieuwe woningbouwplannen houden rekening met netcapaciteit en toegang tot drinkwater.	Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.	Nieuwbouw draagt bij aan een evenwichtige woningvoorraad die inspeelt op de behoeften van diverse doelgroepen.	richten op gebieden waar gezondheid, veerkracht en leefbaarheid het minste is zoals in delen van Kerkrade-West en -Oost	Vrijkomende of leegstaande bedrijfspanden gevestigd in woongebieden dienen een nieuwe groen- of woonfunctie te krijgen	Het initiatief draagt bij aan het realiseren van een gemengde wijk waar verschillende type doelgroepen bij elkaar wonen.	Nieuwe woningen moeten in massa, hoogte en ruimtelijke kwaliteit passend zijn in de omgeving	Vanwege de toenemende ruimte schaarste zetten we in op meervoudig ruimtegebruik met aandacht voor hoogbouw en meerlaagse bebouwing (minimaal 3 bouwlagen).	Nieuwe woningen voldoen aan de geldend duurzaamheidseisen en worden klimaatbestendig	Sportvelden (van verenigingen), schoolpleinen en speeltuinen zijn zoveel mogelijk openbaar	Achterterreinen bij historische linten worden benut voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw.	
Thema	**Beleidsveld**															Beoordeling
Leefomgeving	wonen															+
	sociale cohesie en leefbaarheid															+/-

Thema	Beleidsveld	maatregelen	Linten omvormen tot fietsstraat, starten bij het lint Bleijerheider- Pannesheiderstraat	Herinrichting en vergroening van de Nieuwstraat/Neustraße	Beoordeling
Leefomgeving	wonen				+
	sociale cohesie en leefbaarheid				+/-

6.2.2.6 Mobiliteit

Mobiliteit
Mobiliteit omvat het verbeteren van bereikbaarheid en het stimuleren van duurzame vervoersopties zoals wandelen, fietsen en openbaar vervoer. Dit beleidsveld richt zich op het verminderen van autoverkeer, het aanleggen van veilige infrastructuur en het verbeteren van verbindingen tussen woon-, werk- en recreatiegebieden.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat het OV-net nog niet optimaal wordt benut, ondanks het relatief grote aantal treinstations in de gemeente en de regio Zuid-Limburg. Het fietsgebruik in de gemeente ligt erg laag. Er wordt nog veel gebruik gemaakt van de auto. Hier ligt een opgave voor de gemeente om fietsgebruik te stimuleren en de fiets- en wanderstructuur te versterken. Naar de toekomst toe verwacht de gemeente dat de woningbouwopgave en de verduurzaming van de mobiliteit zullen vragen om meer ruimte voor het mobiliteitsnetwerk. De komst van de Parkstadroute, de versterking van de fietsinfrastructuur en een nieuwe generatie inwoners zullen naar verwachting een positief effect hebben op het fietsgebruik, maar daarmee is de gemeente er nog niet op het gebied van de mobiliteitstransitie, omdat het gebruik van de auto naar verwachting nog altijd hoog zal liggen. Daarmee scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie dragen bij aan het verbeteren van mobiliteit in Kerkrade door een focus op duurzame vervoersopties. De mobiliteitstransitie, gericht op minder autoverkeer en meer gebruik van OV, fietsen en wandelen, wordt ondersteund door de aanleg van nieuwe regionale fietsverbindingen en recreatieve fiets- en wandelroutes die tevens groengebieden verbinden. Een voorbeeld hiervan is de aanleg van de Parkstadroute, de recreatieve fietsroute door een groot gedeelte van de gemeente. Dit stimuleert beweegvriendelijke en milieuvriendelijke mobiliteit. De Parkstad Route wordt al aangelegd, maar in de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat dit kansen biedt om in de toekomst extra aantakkingen (ontbrekende schakels) richting verschillende functies te creëren, waaronder recreatieve functies maar ook werk- en bedrijventerreinen. De uitbreiding van deelfietsen maakt duurzame vervoersopties toegankelijker voor inwoners. Daarnaast heeft de inzet op het doortrekken van de treinverbinding tussen Kerkrade-Centrum en Kerkrade-West een direct positief effect op de bereikbaarheid en verduurzaming van de mobiliteit.

Daarnaast versterken randvoorwaarden zoals het realiseren van 40% schaduw langs belangrijke wandel- en fietsroutes en OV-haltes en het toegankelijk ontwerpen van openbare ruimte de gebruiksvriendelijkheid en het comfort van niet-gemotoriseerde mobiliteit. Groen ingerichte scholen en speeltuinen bijdragen aan veilige en beweegvriendelijke omgevingen. Door deze samenhangende aanpak wordt het mobiliteitssysteem in Kerkrade duurzamer, inclusiever en beter afgestemd op de behoeften van inwoners en bezoekers.

Op den duur wil de gemeente de parkeernormen in het centrumgebied, nabij voorzieningen en openbaar vervoerverbindingen verlagen. Dit lijkt een goede maatregel om het autogebruik terug te dringen, maar dit dient ook gepaard te gaan met een verbetering van de bereikbaarheid middels fietsen, lopen of OV als alternatief voor de auto. In de Omgevingsvisie zijn al veel concrete maatregelen opgenomen voor het verbeteren van fiets- en voetgangersverbindingen, echter wordt er nog weinig gesproken over het verbeteren van de OV-verbindingen. In de Foto van de Leefomgeving is aangegeven dat de dekking van bushaltes hoog is, maar de frequentie van het busvervoer laag. In de Omgevingsvisie of nader uit te werken programma's zouden daar concrete doelen en maatregelen voor kunnen worden opgesteld.

Gelet op het bovenstaande is de beoordeling op het milieueffect is positief (+).

Thema	Beleidsveld	Randvoorwaarden: Bedrijfsinitiatieven moeten aansluiten bij het landschap en rekening houden met klimaatadaptatie en mobiliteit.	40% schaduw wordt gerealiseerd bij belangrijke wandel- en fietsroutes om hittestress te verminderen.	Openbare ruimte wordt toegankelijk en inclusief ontworpen, zodat iedereen er gebruik van kan maken.	Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.	Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.	Fietsgebruik wordt gestimuleerd door uitbreiding van deelfietsen en aanleg van nieuwe regionale verbindingen.	Recreatieve fiets- en wandelroutes verbinden groengebieden en stimuleren een beweegvriendelijke omgeving.	Mobiliteitstransitie richt zich op minder autoverkeer en meer gebruik van OV, fietsen en wandelen.	Achterterreinen bij historische linten worden benut voor groen, parkeren of kleinschalige woningbouw.	Beoordeling
Mobiliteit	mobiliteit										+

Thema	Beleidsveld	Concrete maatregelen: Linten omvormen tot fietsstraat, starten bij het lint Bleijerheider- Pannesheiderstraat	Doorrijden trein van Kerkrade-Centrum naar Kerkrade-West	Verlagen van parkeernormen in het centrumgebied, nabij voorzieningen en openbaar vervoerverbindingen	beoordeling
Mobiliteit	mobiliteit				+

6.2.2.7 Gezondheid & milieu

Gezondheid
Het beleidsveld gezondheid richt zich op het bevorderen van een gezonde leefomgeving door het verminderen van vervuiling, het stimuleren van bewegen en het creëren van rookvrije en groene ruimtes. Dit draagt bij aan zowel de fysieke als mentale gezondheid van inwoners.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat de levensverwachting en de beoordeling van gezondheid in Kerkrade ver beneden het Zuid-Limburgs en landelijke gemiddelde scoort. In sommige buurten zijn de verschillen nog groter. Qua inrichting van de fysieke leefomgeving op het gebied van gezondheid is er veel winst te behalen rondom pleinen en speelvoorzieningen en veilige, aantrekkelijke en (kind)vriendelijke fiets/wandelroutes naar scholen en voorzieningen toe, om het bewegen van kinderen en volwassenen te stimuleren. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie sterk negatief (--). Richting de toekomst zullen autonome ontwikkelingen zoals vergrijzing, digitalisering en individualisering de gezondheid naar verwachting verder onder druk zetten. Er wordt momenteel volop door de gemeente ingezet op het thema gezondheid om op zijn minst het Zuid-Limburgse gemiddelde te behalen. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie negatief (-).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie dragen in beperkte mate positief bij aan het verbeteren van de gezondheid van inwoners in Kerkrade. Groene en klimaatbestendige ontwikkelingen, zoals het streven naar zicht op 3 bomen per woning en een groene ruimte binnen 300 meter, dragen bij aan een aantrekkelijkere en gezondere leefomgeving. Daarnaast stimuleren multifunctioneel ingerichte pleinen en groen ingerichte, rookvrije scholen en speeltuinen beweging en ontmoeting, wat de fysieke en mentale gezondheid van inwoners ondersteunt.

De mobiliteitstransitie, gericht op beweegvriendelijke (woon)omgeving, herinrichting van openbare ruimten en meer gebruik van OV, fietsen en wandelen, draagt indirect bij door luchtkwaliteit te verbeteren en actieve mobiliteit te bevorderen.

Hoewel deze maatregelen een positieve invloed hebben op het beleidsveld gezondheid, blijft de impact beperkt, omdat de verwachte opgave nu en richting de toekomst zo groot is dat de Omgevingsvisie daarin niet volledig kan voorzien. Zoals eerder aangegeven in paragraaf 6.2.2.5 is hiervoor een domein overstijgende aanpak nodig, die zowel het fysieke als het sociale domein aanpakt. Hierbij kan aansluiting worden gezocht bij het regionaal gezondheidsbeleid 2025-2030 (Gezondheid nu, voor later!) van de Parkstadgemeenten. De beoordeling op het milieueffect is daarmee neutraal (+/-).

Omgevingsveiligheid
Omgevingsveiligheid draait om het beheersen van risico’s voor mens en milieu door bijvoorbeeld industrie, transport of opslag van gevaarlijke stoffen. Het beleidsveld omvat maatregelen om de veiligheid in woon-, werk- en recreatieomgevingen te waarborgen.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat externe veiligheid over het algemeen geen groot issue binnen de gemeente lijkt te zijn. Er is enkel sprake van een beperkt extern veiligheidsrisico door beperkte vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor op het baanvak Heerlen-Herzogenrath (Eygelshoven en omgeving), N300 (Buitenring Parkstad Limburg) en twee Seveso bedrijven in de lichtere milieucategorie. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie positief (+). Richting de toekomst zal de energietransitie uitdagingen op dit gebied met zich mee brengen, denk bijvoorbeeld aan batterijopslag en daarmee gepaard gaande risico’s. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

In de Omgevingsvisie is de randvoorwaarde opgenomen dat bedrijventerreinen ruimte reserveren voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisico's. Door aandacht te besteden aan mogelijke risico's bij energieopslag, zoals brand- en explosiegevaar, en de aanwezigheid van (zeer) kwetsbare functies, zoals scholen en woningen, wordt de veiligheid in en rondom bedrijventerreinen geborgd. De gemeente Kerkrade aangegeven enkel op lichtere industrie in te willen zetten, een groei van zware industrie is niet gewenst. Daarbij dient tegelijkertijd rekening gehouden te worden met het (groeiende) aantal werknemers op de bedrijventerreinen en het bijbehorende groepsrisico. Voor werknemers dient de veiligheid te worden geborgd. Door deze randvoorwaarden op te nemen, worden eventuele negatieve

veiligheidseffecten als gevolg van nieuwe energieopslag ontwikkelingen gemitigeerd. De beoordeling op het milieueffect is daarmee positief (+).

Lucht
Het beleidsveld lucht richt zich op het verbeteren van de luchtkwaliteit door het beperken van uitstoot van schadelijke stoffen, zoals fijnstof en stikstof. Dit draagt bij aan een gezondere leefomgeving en het behalen van klimaatdoelstellingen.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat de luchtkwaliteit over het algemeen onvoldoende is. Er wordt wel overal voldaan aan de wettelijke waarden voor fijnstof en stikstofdioxide, maar niet aan de WHO advieswaarden. Echter wordt er wel voldaan aan de wettelijke en landelijk geldende normen van het Schone Lucht Akkoord (SLA), waar een monitoringsplicht voor gemeenten geldt. Richting de toekomst zal de toenemende verstedelijking en de industriële/infrastructurele ontwikkelingen in Duitsland de luchtkwaliteit in Kerkrade mogelijk negatief beïnvloeden. Daarmee scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie negatief (-).

Beoordeling

Er zijn geen randvoorwaarden en maatregelen direct gekoppeld aan het beleidsveld lucht. De gemeente geeft in haar Omgevingsvisie aan voor thema's als luchtkwaliteit, geuroverlast, geluidsoverlast en gevaarlijke situaties zich te houden aan Europese, landelijke en lokale milieuwet- en regelgeving. Daarmee stelt de gemeente geen aanvullende eisen of ambities op dit gebied en neemt zij in haar Omgevingsvisie ook geen directe maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit op. Wel zijn er een indirecte maatregelen en randvoorwaarden opgenomen die indirect een positief effect hebben op de luchtkwaliteit. Zo heeft de inzet op de mobiliteitstransitie, waarmee autoverkeer wordt teruggedrongen en fietsen en wandelen wordt gestimuleerd, een indirect positief effect op de luchtkwaliteit. Ook het inzetten op verlaagde milieucategorie bedrijvigheid kan een positief effect hebben. De verwachting is niet dat daarmee de luchtkwaliteit dusdanig verbeterd dat hiermee ook aan de WHO advieswaarden wordt voldaan. De luchtkwaliteit wordt namelijk ook grotendeels bepaald door de uitstoot van nabijgelegen industrieën zoals die in Duitsland, en daar heeft de gemeente geen directe invloed op. De beoordeling op de luchtkwaliteit gaat daarmee naar neutraal (+/-).

Geur
Geur behandelt het beheersen en beperken van geurhinder door industrie, landbouw en overige bronnen. Dit beleidsveld richt zich op het verbeteren van de leefomgeving door hinder te minimaliseren.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat geurhinder in de gemeente beperkt is, er zijn slechts sporadisch meldingen van geuroverlast als gevolg van (huishoudelijk) afval, mesthopen of houtstook. Er zal naar verwachting ook geen verslechtering in de toekomstige autonome situatie plaatsvinden, omdat de agrarische sector niet zal groeien. Daarmee scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie positief (+).

Beoordeling

Net als bij luchtkwaliteit zijn er geen specifieke maatregelen omtrent het terugdringen van geuroverlast opgenomen in de Omgevingsvisie. Ook hiervoor geldt dat de gemeente in haar Omgevingsvisie aangeeft te zullen voldoen aan de wettelijke en landelijk geldende normen. Dit betekent dat de gemeente voor werkgebieden zal inzetten op lagere milieucategorieën en rekening houden met de locatiekenmerken van ieder bedrijventerrein ten opzichte van de leefomgeving, waarmee in ieder geval vanuit bedrijventerreinen geen verslechtering op het gebied van geur optreedt. De beoordeling van dit beleidsveld blijft daarmee positief (+).

Geluid
Geluid richt zich op het beperken van geluidsbelasting door verkeer, industrie en recreatieve activiteiten (met name bij evenementen). Het beleidsveld draagt bij aan een rustige en prettige leefomgeving, met aandacht voor specifieke geluidssituaties in woon- en natuurgebieden.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat door de aanwezigheid van meerdere bedrijventerreinen, hoge verstedelijking (veel lintbebouwing aan doorgaande wegen) en infrastructuur de geluidsbelasting binnen de gemeente te hoog is. Inzet op groei (woningbouw, meer inwoners, meer verkeersbewegingen, meer bedrijven) zal naar verwachting een negatieve impact hebben op de geluidsbelasting. Elektrische voertuigen en betere isolatie kunnen zorgen voor een lagere geluidsbelasting. Desalniettemin scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie sterk negatief (--).

Beoordeling

De gemeente heeft in haar Omgevingsvisie aangegeven te willen werken aan bronmaatregelen om de beluidsbelasting van bedrijven en andere bronnen, zoals evenementen, horeca en installaties van woningen (airco's, warmtepompen) op geluidgevoelige gebouwen te verminderen. Hiervoor zijn echter geen concrete randvoorwaarden en specifieke maatregelen opgenomen in de Omgevingsvisie. Dit behoeft nadere uitwerking in de Omgevingsvisie of programma's. De gemeente voorziet inbreiding op locaties waar de geluidsbelasting hoog is. Bij de uitwerking van deze plannen kan rekening worden gehouden met geluidsmaatregelen, zoals geluidsisolatie of het creëren van geluidluwe zijdes. De beoordeling op het beleidsveld geluid blijft daarmee sterk negatief (--).

Licht
Licht gaat over het voorkomen van lichtvervuiling en het reguleren van verlichting in stedelijke en natuurlijke gebieden. Dit draagt bij aan een beter milieu, minder verstoring van flora en fauna, en een prettige nachtomgeving voor inwoners.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat lichthinder in de gemeente beperkt is. Er zijn wel plekken in de gemeente waar sprake is van veel verlichting, met name de sterk verstedelijkte gebieden en bedrijventerreinen, maar die zijn vergelijkbaar met andere verstedelijkte gemeenten. Er zijn geen klachten over lichthinder bekend. Kerkrade ligt niet in een omgeving waar glastuinbouw sterk aanwezig is. Verdere verstedelijking zal weinig tot geen effect hebben op lichthinder t.o.v. de huidige situatie. Daarom scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie positief (+).

Beoordeling

Er zijn in de Omgevingsvisie geen randvoorwaarden en maatregelen opgenomen die direct zijn gekoppeld aan het beleidsveld licht. De beoordeling op het het beleidsveld licht blijft daarmee positief (+).

	Randvoorwaarden	Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een groene, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.	Iedere woning moet zicht hebben op 3 bomen, 30% boomkroonbedekking en een groene ruimte op 300 meter afstand.	Pleinen worden multifunctioneel ingericht met ruimte voor sport, spel en ontmoeting in plaats van parkeren.	Scholen en speeltuinen worden groen, beweegvriendelijk en rookvrij ingericht, weg van drukke wegen.	Mobiliteitstransitie richt zich op minder autoverkeer en meer gebruik van OV, fietsen en wandelen.	Bedrijventerreinen reserveren ruimte voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisico's.	Inzetten op bedrijven met een verlaagde milieucategorie ten opzichte van de huidige situatie.	
Thema	**Beleidsveld**								**Beoordeling**
Gezondheid & externe veiligheid	gezondheid								+/-
	omgevingsveiligheid								+
	lucht								+/-
	geur								+
	geluid								--
	licht								+

Thema	Beleidsveld	Concrete maatregelen	Linten omvormen tot fietsstraat, starten bij het lint Bleijerheider- Pannesheiderstraat	Beoordeling
Gezondheid & externe veiligheid	gezondheid			+/-
	omgevingsveiligheid			+
	lucht			+/-
	geur			+
	geluid			--
	licht			+

6.2.2.8 Duurzaamheid

Circulaire samenleving
Het beleidsveld circulaire samenleving richt zich op het minimaliseren van afvalstromen, het hergebruiken van grondstoffen en het bevorderen van duurzame productieketens. Dit draagt bij aan een duurzamere economie en het efficiënter omgaan met hulpbronnen.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat er al veel afvalstoffen (of: grondstoffen) worden gescheiden en hergebruikt. Het afval per inwoner ligt iets boven het landelijke gemiddelde. De gemeente Kerkrade zelf heeft ervaring opgedaan met circulair bouwen, namelijk het project SUPERLOCAL. In dit project zijn materialen van twee leegstaande hoogbouwflats hergebruikt om nieuwe woningen en inrichting van het openbaar gebied te realiseren. Dit project is een mooi voorbeeldproject voor circulaire gebiedsontwikkeling.

Richting de toekomst zal door wereldwijde tekorten het gebruik van ‘virgin’ grondstoffen afnemen. Tegelijkertijd zal de transitie naar een circulaire samenleving extra ruimteclaims met zich mee brengen, zoals een mogelijke toename aan ondergrondse afvalcontainers en ruimte voor grondstoffenopslag. Desalniettemin scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen dragen in beperkte mate positief bij aan het stimuleren van een circulaire samenleving in Kerkrade. Het behoud en de herbestemming van beeldbepalende en cultuurhistorische waarden, zoals leegstaande kerken, voorkomt onnodige sloop en stimuleert hergebruik van bestaande gebouwen en materialen. Daarnaast draagt het gebruik van natuurlijke materialen bij de inrichting van gebouwen en buitenruimtes bij aan een duurzamer gebruik van grondstoffen.

Initiatieven die zich richten op het hergebruik van reststromen en het verminderen van afvalstromen versterken de circulaire economie in de regio, maar blijven beperkt in schaal en impact. Hoewel deze maatregelen bijdragen aan het verminderen van verspilling en het efficiënter benutten van hulpbronnen, zijn aanvullende maatregelen nodig om deze ambitie structureel te ondersteunen. De gemeente stelt in haar Omgevingsvisie geen concrete ambities of maatregelen ten behoeve van een circulaire economie. Zij verwijst daarbij naar de nog op te stelen ruimtelijke visie op circulaire economie en het programma voor een circulair Parkstad in 2050, die gezamenlijk vanuit de regio Parkstad worden ontwikkeld. De regio Parkstad heeft dan ook de doelstellingen om in 2040 energieneutraal te zijn en in 2050 volledig circulair. De beoordeling op het beleidsveld circulaire samenleving blijft daarmee neutraal (+/-).

Thema	Beleidsveld	Randvoorwaarden	Beeldbepalende en cultuurhistorische waarden worden behouden, versterkt en gerespecteerd.	Leegstaande kerken worden herbestemd en alleen gesloopt als er geen andere opties zijn volgens de Kerkenvisie.	Gebouwen en buitenruimtes worden ingericht met natuurlijke materialen en ruimte voor hemelwateropvang.	Initiatieven stimuleren hergebruik van reststromen en verminderen afvalstromen in de regio.	Natuurinclusief en toegankelijk agrarisch beheer, onder meer door strategisch grondbeleid van gemeentelijke gronden.	Beoordeling
Duurzaamheid	circulaire samenleving							+/-

6.2.2.9 Energietransitie

Duurzaam energieverbruik
Duurzaam energieverbruik richt zich op het verminderen van energiegebruik door middel van energiebesparing, efficiënte technologieën en gedragsverandering. Dit draagt bij aan het behalen van klimaatdoelstellingen en een lagere milieubelasting.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat de verlaging van het energieverbruik sneller gaat dan gepland. In 2022 is 65% van de geprognotiseerde verlaging al behaald, waarmee naar verwachting de geplande energiereductie in 2030 wordt behaald. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie sterk positief (++). Wel bestaat er bestaat een bedreiging dat de groep die onder energiearmoede valt, de verlaging van het energieverbruik niet kan bewerkstelligen. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie positief (+).

Beoordeling

De gemeente geeft in haar Omgevingsvisie aan in te willen zetten op energiezekerheid. Dit is gekoppeld aan alle vier de verhaallijnen. Zij wil daarbij inzetten op lokale, duurzame energieopwekking en betaalbaarheid, om daarmee te voorkomen dat kwetsbare groepen onevenredig worden geraakt door energieprijzen of tekorten. Maar ook om een basis te bieden voor bedrijvigheid, maatschappelijke voorzieningen en het creëren van een klimaatbestendige stad. Slimme oplossingen, zoals energie-efficiënte woningen, slimme opslag en buurtgerichte warmtevoorzieningen, ondersteunen daarin.

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen dragen in beperkte mate positief bij aan het bevorderen van duurzaam energieverbruik in Kerkrade. Het combineren van energieopwekking, groene daken en samenwerking in collectieve energiehubs op bedrijventerreinen stimuleert efficiënter gebruik van energie en biedt mogelijkheden om lokaal opgewekte energie beter te benutten. Daarnaast draagt het reserveren van ruimte voor energieopslag bij aan het optimaliseren van energieverbruik, door overschotten op te slaan en piekbelastingen te verminderen.

Hoewel deze maatregelen bijdragen aan het verduurzamen van het energieverbruik op bedrijventerreinen, blijft het effect beperkt vanwege de specifieke toepassing op een relatief klein deel van de gemeente. Verdere uitbreiding en integratie van deze maatregelen zijn nodig om een grotere impact op duurzaam energieverbruik te realiseren. De beoordeling op het beleidsveld duurzaam energieverbruik is daarmee positief (+).

Energie opwek
Het beleidsveld energieopwekking draait om het vergroten van de productie van hernieuwbare energie, zoals zonne-energie. Dit draagt bij aan een duurzame energievoorziening en het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat er nog weinig (duurzame) energie in Kerkrade wordt opgewekt. De verwachting is dan ook dat de geplande opwekcapaciteit met de huidige ontwikkelingen niet wordt gehaald. Het beleidsveld scoort daarmee in de huidige situatie sterk negatief (--). Richting de toekomst biedt zon op dak mogelijkheden, maar dit zal naar verwachting onvoldoende zijn om de verwachte 67% opwek ten opzichte van het verbruik in 2011 te halen. Daarmee scoort het beleidsveld in de toekomstige autonome situatie negatief (-).

Beoordeling

De gemeente ziet vooral op bedrijventerreinen kansen voor de opwek van lokale duurzame energie. Denk aan het benutten van grote daken voor zonne-energie, en de potentiële restwarmte voor het warmtenet. Zo kunnen de bedrijventerreinen duurzame elektriciteit (en warmte) leveren aan naastgelegen wijken of aan bedrijven onderling. De randvoorwaarde voor bedrijven om energie op te wekken en samen te werken in collectieve energiehubs op bedrijventerreinen draagt positief bij aan de opwekking van duurzame energie in Kerkrade. Het stimuleert lokale productie van hernieuwbare energie en een efficiënter gebruik ervan, wat bijdraagt aan een duurzamere energievoorziening. Echter, de impact blijft beperkt, omdat de maatregel specifiek gericht is op bedrijventerreinen en niet breder wordt toegepast binnen de gemeente. Voor grootschalige vormen van energieopwekking, waaronder met name windenergie, heeft de gemeente aangegeven dat er op dit moment geen plek is in de gemeente. Desalniettemin is er met de gestelde randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie wel sprake van een verhoging van de eigen energie opwek. De beoordeling op het milieueffect gaat daarmee naar neutraal (+/-).

Energie efficiëntie
Energie efficiëntie richt zich op het optimaliseren van energiegebruik in gebouwen, infrastructuur en productieprocessen. Het doel is om met minder energie meer te bereiken, wat bijdraagt aan duurzaamheid en lagere kosten.

In de Foto van de Leefomgeving is geconstateerd dat er sprake is van netcongestie in de gemeente. Het huidige energienet dient versterkt en uitgebreid te worden. Netcongestie is met name een groot probleem op de bedrijventerreinen. Om dit probleem tegen te kunnen gaan bij het bedrijventerrein Dentgenbach wordt een pilot gestart om de bedrijven op het gebied van energie verbruik en opwek te laten samenwerken. Tevens worden in Kerkrade twee warmtenet trajecten onderzocht waarbij slim omgegaan wordt met restwarmte van bedrijven en warmte koude uitwisseling. Daarnaast kent de gemeente een verduurzamingsopgave in de woningbouwvoorraad. Omdat deze woningbouwvoorraad verouderd is, is er vaak sprake van een lage energie-efficiëntie. Richting de toekomst blijft netcongestie een probleem. Netcongestie dwingt energiegebruikers om anders en slimmer om te gaan met energieverbruik. De uitbreiding van het energienet gaat ook gepaard met ruimteclaims in de openbare ruimte. Daarmee scoort dit beleidsveld zowel in de huidige situatie als de toekomstige (autonome) situatie neutraal (+/-).

Beoordeling

De voorgestelde randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie dragen in beperkte mate positief bij aan het verbeteren van energie-efficiëntie in Kerkrade. Het rekening houden met netcapaciteit in nieuwe woningbouwplannen helpt om het energiegebruik beter af te stemmen op de beschikbare infrastructuur, wat onnodige belasting van het energienet voorkomt. Tegelijkertijd vragen nieuwbouwplannen om extra capaciteit, ook al is deze vraag efficiënter. Daarom kunnen nieuwe woningbouwontwikkelingen alleen doorgang vinden als de capaciteit van het elektriciteitsnet wordt uitgebreid en/of de huidige verouderde woningbouwvoorraad wordt verduurzaamd. De gemeente geeft in haar Omgevingsvisie aan in te willen zetten op verduurzaming van de woningvoorraad, maar geeft daarvoor nog geen concrete kaders mee (zie ook paragraaf 6.2.2.5).

De gemeente geeft wel aan het energienet uit te willen breiden en verzwaren door het plaatsen van minimaal 80 kleine transformatorstations, drie tot vier middenspanningsstations en het hoogspanningsstation Terwinselen. Dit brengt verlichting in het acute netcapaciteitsprobleem. Het is echter onduidelijk of dit ook afdoende is om de toekomstige ontwikkelingen (waaronder woningbouw) ook te ondervangen.

Daarnaast bevorderen collectieve energiehubs op bedrijventerreinen, gecombineerd met groene daken en energieopslag, een efficiënter gebruik van lokaal opgewekte energie door deze beter te distribueren en op te slaan.

Hoewel deze maatregelen bijdragen aan een duurzamer en efficiënter energiesysteem, blijft de impact beperkt vanwege de specifieke focus op bedrijventerreinen en nieuwbouw. De beoordeling op het milieueffect is +.

	Randvoorwaarden	Nieuwe woningbouwplannen houden rekening met netcapaciteit en toegang tot drinkwater.	Bedrijventerreinen combineren energieopwekking, groene daken en samenwerking in collectieve energiehubs.	Bedrijventerreinen reserveren ruimte voor energieopslag met aandacht voor veiligheidsrisico's.	
Thema	**Beleidsveld**				**Beoordeling**
Energietransitie	duurzaam energieverbruik				+
	energie opwek				+/-
	energie efficiëntie				+

	Concrete maatregelen	Mogelijke aanleg van een warmte- en koudenet in Kerkrade-West en het stadscentrum	Uitbreiding en verzwaring energienetwerk van 80 kleine trafostations, vier middenstations en het hoogspanningsstation Terwinselen	Pilotproject bedrijventerrein Dentgenbach om samen het opwekken en verbruik met elkaar af te stemmen	Energienetwerk uitbreiden over de grens	
Thema	**Beleidsveld**					**Beoordeling**
Energietransitie	duurzaam energieverbruik					+
	energie opwek					+/-
	energie efficiëntie					+

6.2.3 Belangrijkste bevindingen

De beoordeling van de voorgestelde maatregelen op de verschillende milieueffecten geeft inzicht in hoe effectief de Omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade is in het realiseren van haar milieudoelstellingen. Hieruit blijkt dat de maatregelen op sommige beleidsvelden, zoals omgevingskwaliteit en klimaatadaptatie, positieve effecten hebben. Tegelijkertijd zijn er beleidsvelden, zoals landbouw, circulaire economie en gezondheid, waar de impact van de maatregelen beperkt blijft. Een aantal beleidsvelden blijven ook onderbelicht, zoals lucht en geluid. Deze bevindingen tonen zowel de sterke punten als de aandachtspunten van de huidige aanpak, en bieden een basis om te bepalen waar aanvullende inspanningen nodig zijn.

- **Sterke bijdrage aan omgevingskwaliteit en klimaatadaptatie**
  De voorgestelde maatregelen leveren een significante bijdrage aan het versterken van landschappelijke kwaliteiten, natuur, biodiversiteit en stedelijk groen. Het behoud en hergebruik van cultuurhistorische waarden, zoals kerken en monumenten, en de focus op vergroening (zoals de 3-30-300-regel en het verminderen van verharding) maken de leefomgeving aantrekkelijker, duurzamer en beter bestand tegen klimaatverandering. Ook binnen klimaatadaptatie is er een sterke bijdrage, met maatregelen die wateroverlast effectief aanpakken door waterberging, infiltratie en het beschermen van volwassen bomen.

- **Positieve bijdragen aan versterken van onderwijs en recreatie & toerisme, minder aan het vergroten en diversificeren van arbeidsplaatsen**
  In de Omgevingsvisie wordt duidelijk ingezet op het versterken van het onderwijs en het benutten van het potentieel van de gemeente op het gebied van recreatie en toerisme. Daarbij is ook ruimschoots aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit, veiligheid en (duurzame) bereikbaarheid. Hoewel de gemeente Kerkrade, samen met de gemeente Heerlen en bedrijven, inzet op Medlands constateert de Omgevingsvisie dat er op het gebied van arbeidsparticipatie meer en diversere arbeidsplekken nodig zijn. Hoe de gemeente dat wil bewerkstelligen blijft nog onderbelicht.

- **Grote inzet op vergroten en verduurzamen woningvoorraad, maar kaders nog onduidelijk**
  De gemeente zet actief in op het vergroten en verduurzamen van de woningvoorraad, en breekt daarmee met de jarenlange traditie om vooral in te zetten op krimp. Daarbij houdt de gemeente ook rekening met in de toekomst mogelijk het benutten van uitleglocaties in het buitengebied. Welke kaders er gelden voor deze uitleglocaties zijn echter niet duidelijk, terwijl de gemeente wel erkent dat het belangrijk is om de waarden van het buitengebied zoveel als mogelijk te beschermen. Voor de verduurzaming van woningen geeft de gemeente duidelijke kaders mee voor nieuwbouw, maar is de gemeente nog niet concreet in hoe zij de bestaande woningvoorraad wenst te verduurzamen.

- **Beperkte impact op circulaire economie**
  Op het gebied van de circulaire economie zijn er stappen gezet, zoals hergebruik van reststromen en het behoud van cultuurhistorisch vastgoed, maar de impact blijft beperkt door de schaal en het ontbreken van meer structurele maatregelen. Het behalen van de doelen is sterk afhankelijk van de regionale visie die hiervoor wordt opgesteld.

- **Duurzame mobiliteit wordt versterkt, maar focus op OV bereikbaarheid nog onderbelicht**
  De focus op duurzame vervoersopties, zoals recreatieve fiets- en wandelroutes, deelfietsen en de mobiliteitstransitie, draagt sterk bij aan milieuvriendelijke mobiliteit. De gemeente zet hiermee actief in op het terugdringen van het autogebruik. Wat daarbij nog wel wat extra aandacht behoeft is, om naast de versterking van de fiets- en wandelstructuur, ook in te zetten op de verbetering van de OV bereikbaarheid. De gemeente zet in op de verbetering van de bereikbaarheid van het treinnet, maar kan meer aandacht besteden aan het busnet, met name de frequentie van de buslijnen.

- **Sterke inzet op de energietransitie, maar extra aandacht voor netcapaciteit en duurzame opwek nodig**
  De gemeente heeft maatregelen opgenomen om duurzame energieopwekking en energie-efficiëntie te verbeteren, zoals collectieve energiehubs, de aanleg van warmtenetten en groene daken op bedrijventerreinen. Ook wordt er flink geïnvesteerd in de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Het is echter onduidelijk of daarmee de capaciteit ook voldoende gaat zijn voor toekomstige ontwikkelingen zoals woningbouw. Op het gebied van energieopwekking is het ook de vraag of de Omgevingsvisie voldoende inzet. De maatregelen zijn nu vooral gericht op lokale opwekking op bedrijventerreinen. Meer integrale en grootschalige maatregelen zijn nodig om de energietransitie te versnellen.

- **Gezondheid belangrijk thema, maar aanpakken van geluidshinder onderbelicht**
  In de Omgevingsvisie wordt veel aandacht besteed aan het thema gezondheid, met name de link met een prettige, groene verblijfsomgeving die hittestress reduceert en bewegen en ontmoeten stimuleert. Toch blijven de wat hardere milieu-thema's die effect hebben op gezondheid onderbelicht. Zo zijn er geen concrete maatregelen of randvoorwaarden opgesteld om geluidsoverlast in de gemeente aan te pakken.

Op basis van de beoordeling van de voorgestelde maatregelen zijn een aantal adviezen geformuleerd om de concept-Omgevingsvisie van de gemeente Kerkrade verder te versterken. Deze adviezen richten zich vooral op het vergroten van de impact op beleidsvelden waar de bijdrage van de huidige maatregelen beperkt is. Door aanvullende maatregelen te formuleren en bestaande maatregelen breder toe te passen, kan de gemeente niet alleen haar ambities beter realiseren, maar ook haar milieueffecten verder vergroten en structureler bijdragen aan een duurzame en toekomstbestendige leefomgeving.

- **Concretiseer hoe groei en diversificatie van arbeidsplaatsen kan worden gestimuleerd**
  Denk als gemeente na over welke vormen van arbeidsplaatsen je wilt realiseren en reserveer hiervoor ook concreet fysieke ruimte. Koppel de verschillende typen arbeid aan de verbetering van de bereikbaarheid van de OV-punten en de langzaamverkeerverbindingen. Voorzie ook in voldoende woningen voor (nieuwe) arbeidskrachten, met name woningen in het midden- en hoger segment.

- **Leg kaders vast voor wonen op uitleglocaties en verduurzaming van de bestaande voorraad**
  Stel als gemeente duidelijke randvoorwaarden op voor het bouwen op uitleglocaties. Dat vraagt ook dat op voorhand goed gekeken wordt naar welke uitleglocaties eventueel geschikt zouden zijn, op basis van aanwezige landschappelijke waarden. Ook kan nagedacht worden over vernieuwende vormen van woningbouw die beter landschappelijk in te passen zijn. Denk bijvoorbeeld aan (kleinschalige) nieuwe landgoederen, ecologische meergeneratiehoven of tiny houses. Dit behoeft extra aandacht in de uitwerking van het volkshuisvestingsprogramma. In het programma dienen daarnaast ook concrete kaders te worden opgenomen voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

- **Versterk de koppeling met circulaire economie**
  Introduceer specifieke maatregelen die gericht zijn op structurele oplossingen voor afvalreductie, materiaalhergebruik en circulaire bouwmethoden om de circulaire economie te versterken. Denk hierbij ook aan het stellen van doelstellingen ten aanzien van duurzaamheidsdoelstellingen binnen de gemeentelijke organisatie zelf en de gebouwen in eigendom en beheer van de gemeente.

- **Breid de energietransitie uit naar een bredere schaal**
  Om de impact van de energietransitie te vergroten, kan de gemeente maatregelen overwegen die niet alleen gericht zijn op bedrijventerreinen, maar ook op wonen, openbare gebouwen en andere sectoren. Dit kan bijvoorbeeld door het stimuleren van zonne-energie op particuliere daken en andere vormen van grootschalige energieopwekking buiten windturbines.

- **Formuleer naast fysieke doelen ook sociale doelen**
  De maatregelen in de Omgevingsvisie richten zich vooral op fysieke ingrepen, terwijl sociale doelen, zoals het versterken van cohesie, onderbelicht blijven. Door ook sociale doelen te formuleren, kan de gemeente de betrokkenheid van inwoners vergroten en de sociale samenhang in wijken versterken, wat bijdraagt aan een duurzamer en inclusiever resultaat. Deze doelen kunnen worden uitgewerkt in lopende en nieuwe (omgevings)programma's. Hierbij de aansluiting zoeken op bestaande sociale programma's, zoals VIE, coalitie West, het meerjaren uitvoeringsprogramma Rolduckerveld, het ambitieplan Kerkrade Oost en het GALA (Gezond Actief Leven Akkoord) Kerkrade 2024-2026.

- **Balanceer duurzame mobiliteit met (OV) bereikbaarheid**
  De focus op duurzame mobiliteit is positief, maar de gemeente moet zorgen voor een balans tussen de verandering van de verkeersstructuur en praktische bereikbaarheid, met name voor economische en toeristische activiteiten. Dit kan bijvoorbeeld door de frequentie van de buslijnen te verbeteren.

- **Integreer gezondheid explicieter in de maatregelen**
  Om de impact op gezondheid te vergroten, kan de gemeente gezondheid explicieter integreren in haar maatregelen. Denk aan het verbeteren van luchtkwaliteit, het aanpakken van de knelpunten ten aanzien van geluidsoverlast, het terugdringen van houtstook en het uitbreiden van rookvrije zones in openbare ruimtes en wijken. Ook kan nadrukkelijker de samenwerking worden gezocht met omliggende gemeentes, zowel in Nederland

en Duitsland op het gebied van terugdringen van uitstoot vanuit industrieën. Voor concrete aanbevelingen en maatregelen, zie de opgestelde memo ‘Omgevingsvisie Kerkrade aanvullingen thema gezondheid’ (11 maart 2025).

- **Integrale analyse landschap, bodem- en watersysteem in een (eu)regionale context**
  Voor een effectieve aanpak van klimaatadaptatie-opgaven is het van belang om een integrale systeemanalyse van het landschap, de bodem en het watersysteem uit te voeren, waarbij zowel lokale als regionale milieueffecten worden meegenomen. Hierbij wordt systematisch gebruikgemaakt van gegevens over geologie, geomorfologie, bodemtypen, grond- en oppervlaktewater, vegetatiestructuren en reliëf om de onderlinge relaties en milieuproblemen zoals eutrofiëring, verdroging, verzilting en waterkwaliteitsverlies in kaart te brengen. Het verdient daarbij aanbeveling om de analyse niet te beperken tot de gemeentegrenzen, aangezien hydrologische en ecologische processen vaak grensoverschrijdend werken en ontwikkelingen in aangrenzende gebieden direct invloed kunnen hebben op het lokale milieu. Door deze systeemanalyse kunnen niet alleen locatiespecifieke kwetsbaarheden voor wateroverlast, droogte en hittestress worden geïdentificeerd, maar kan ook de impact van adaptatiemaatregelen op bredere milieukwaliteit, biodiversiteit en ecosysteemdiensten worden beoordeeld. Dit biedt de mogelijkheid om integraal in te spelen op andere ruimtelijke opgaven, zoals het versterken van de landschappelijke beleving en het toekomstbestendig maken van de landbouwsector, waarbij de milieueffecten van keuzes expliciet worden meegewogen.

7 Conclusies en aanbevelingen

De Omgevingseffectrapportage (OER) brengt in beeld hoeverre de ambities van de gemeente Kerkrade in samenhang realiseerbaar zijn en wat de effecten van het beleid in de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving zijn. De Omgevingsvisie is opgebouwd rondom vier verhaallijnen die de kernambities van de gemeente samenvatten:

1. **Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn:** Gericht op het versterken van buurtknooppunten, het creëren van ontmoetingsplekken en het bieden van maatwerk in buurtcentra. Deze verhaallijn benadrukt nabijheid, vitaliteit en sociale cohesie in de wijken.

2. **Werkende stad, waar werken en wonen onlosmakelijk verbonden zijn:** Gefocust op het verbeteren van bedrijventerreinen, het ondersteunen van het lokale MKB, het stimuleren van werkgelegenheid en het faciliteren van de energietransitie.

3. **Meergeneratiestad, een goede stad voor 8- en 80-jarigen is goed voor iedereen:** Gericht op veilige buurtroutes, gezonde schoolomgevingen, een divers woningaanbod en toegang tot recreatieve, koele groengebieden nabij huis.

4. **Klimaatbestendige stad, wonen in een sterk landschappelijk raamwerk natuur:** Benadrukt het versterken van de ecologische basis, de verbinding van natuur met het stedelijk weefsel, ons aanpassen en voorbereiden op extremer weer (natter, droger en heter) en het verder ontwikkelen van recreatieve voorzieningen en toerisme.

Beoordelingsmethodieken
De OER maakt gebruik van twee beoordelingsmethodieken om de effectiviteit van de maatregelen te analyseren:

- Beoordeling op doelbereik: Hierbij is per ambitie beoordeeld in welke mate de voorgestelde randvoorwaarden voor ontwikkelingen bijdragen aan het behalen van de gestelde doelen. Dit is gedaan op een 5-puntsschaal, variërend van "sterke positieve bijdrage" (++) tot "sterke negatieve impact" (--).
- Beoordeling op milieueffecten: Deze methodiek toetst de randvoorwaarden en maatregelen die de gemeente in haar omgevingsvisie heeft opgenomen aan specifieke beleidsvelden, zoals bodem, klimaatadaptatie, economie, leefomgeving en gezondheid. Ook hier wordt gebruik gemaakt van een 5-puntsschaal om de impact op beleidsvelden te kwantificeren.

Doelbereik van de ambities
Uit de uitgevoerde beoordeling op doelbereik blijkt dat de randvoorwaarden ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen die de gemeente in haar Omgevingsvisie heeft opgenomen, over het algemeen positief bijdragen aan bij de ambities van de Omgevingsvisie. Vooral randvoorwaarden gericht op vergroening, het stimuleren van fietsen- en wandelen, het creëren van ruimte voor sport, spel en ontmoeting, het inzetten op duurzaam bodem- en waterbeheer en de energietransitie ondersteunen de ambities effectief. Echter voor enkel ambities geldt dat de randvoorwaarden en maatregelen nog te weinig concreet zijn om te kunnen stellen of de ambities daarmee ook worden behaald. Hieronder worden per verhaallijn de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen toegelicht.

1. **Leefbare stad, waar voorzieningen nabij zijn:** De gestelde randvoorwaarden dragen sterk bij aan fysieke verbeteringen in wijkknooppunten, zoals vergroening en het creëren van multifunctionele pleinen met aandacht voor sport, spel en ontmoeting. Ook de inzet op het creëren van veilige en aantrekkelijke linten draagt sterk bij aan een leefbare stad. Op die manier stimuleert de gemeente het fietsen en wandelen en wordt het autogebruik teruggedrongen, hetgeen de leefbaarheid van de gemeente als geheel sterk ten goede komt. Hierdoor is er in de Omgevingsvisie ruimschoots aandacht voor een goede (fysieke) leefkwaliteit. De randvoorwaarden en maatregelen zijn echter minder gericht op het versterken van het sociale of economische fundament van de wijkcentra. Met name op het gebied van het behouden van het voorzieningenniveau ontbreekt het in de Omgevingsvisie nog aan concrete maatregelen om dit te bewerkstelligen. De gemeente geeft hierbij aan in te willen zetten op maatwerk, maar is nog niet concreet in hoe zij daarmee het voorzieningenniveau wil behouden. Het advies is om bij de uitwerking van de Omgevingsvisie concrete kaders mee te geven waarbinnen maatwerk mogelijk is, om in ieder geval te zorgen dat het voorzieningenniveau niet achteruit gaat en daarbij de koppeling te maken met bereikbaarheid. Daarbij kan het ook helpen om inzichtelijk te maken welke voorzieningen in ieder geval behouden moeten blijven, bijvoorbeeld door een gebiedspecifieke aanpak.

2. **Werkende stad, waar werken en wonen onlosmakelijk verbonden zijn:** De fysieke maatregelen, zoals het inrichten van klimaatadaptieve, gezondere bedrijventerreinen, de inzet op Medlands en het stimuleren van collectieve energiehubs, dragen bij aan een duurzamer economisch klimaat. Ook het voornemen om ruimte te creëren voor het lokale MKB op aantrekkelijke locaties draagt bij aan de werkende stad. Waar in de Omgevingsvisie nog onvoldoende aandacht aan wordt besteed, zijn concrete randvoorwaarden of maatregelen gericht op het creëren van meer lokale werkgelegenheid. De gemeente geeft aan meer en diverse werkplekken te willen realiseren, maar geeft in haar Omgevingsvisie nog niet aan hoe zij dat wil doen. Het beter verbinden van de bedrijventerreinen met aandacht voor vergroenen wordt als positief gezien. Het bereikbaar en beter beleefbaar maken van bedrijventerreinen draagt actief bij aan een prettiger werkklimaat.
   Het rekening houden met een juiste inrichting van de bedrijventerreinen kan positieve effecten hebben voor de omgeving. Door het bundelen van bepaalde categorieën of juist het uitsluiten van bepaalde bedrijvigheid op locaties wordt als positief gezien. Het verdient aanbeveling een nadere uitwerking te maken van deze specifieke maatregelen, denk hierbij aan het aanwijzen van locaties en specifiek te benoemen welke functies hier bedacht zijn.

3. **Meergeneratiestad, een goede stad voor 8- en 80-jarigen is goed voor iedereen:** De randvoorwaarden en maatregelen voor veilige buurtroutes, vergroening en recreatieve voorzieningen dragen effectief bij aan het creëren van een leefbare en aantrekkelijke omgeving voor jong en oud. De aandacht voor diversiteit in woningaanbod en klimaatbestendigheid versterkt deze visie en geeft richting aan de ruimtelijke ontwikkeling. Toch kan de sociale component, zoals het actief betrekken van bewoners bij de uitvoering van maatregelen, nog beter worden geïntegreerd om draagvlak en betrokkenheid te vergroten. Naast dat de gemeente verplicht is tot participatie, kan de effectiviteit vergroot worden. De gemeente zet in haar Omgevingsvisie sterk in op veilige en groene leefomgevingen, met een duidelijke focus op verbinding, toegankelijkheid en het versterken van corridors. Daarnaast wordt klimaatadaptatie als prioriteit gezien en goed uitgewerkt, wat bijdraagt aan een toekomstbestendige leefomgeving. Het divers woningaanbod moet nog op een passende manier uitgewerkt worden binnen het volkshuisvestingsprogramma, wat belangrijk is om tegemoet te komen aan de verschillende woonbehoeften van inwoners en daarin een goede balans aan te brengen.

4. **Klimaatbestendige stad, wonen in een sterk landschappelijk raamwerk natuur:** De randvoorwaarden en maatregelen leveren een positieve bijdrage aan het versterken van natuur, biodiversiteit en de sponswerking van de bodem. Het verbinden van natuur met stedelijke gebieden en het verbeteren van recreatieve mogelijkheden sluit goed aan bij de ambities. Wel geeft de gemeente aan dat er, onder voorwaarden, gekeken kan worden naar toekomstige uitleglocaties in het buitengebied, wanneer binnenstedelijke locaties zijn uitgeput. Dit legt een claim op het kwetsbare buitengebied. De voorwaarden met betrekking tot de uitleglocaties zijn op hoofdlijnen geschetst in de Omgevingsvisie. Van belang is een nadere analyse te maken wanneer meer concrete invulling gegeven kan worden aan aantal en typen woningen.

5. **Schuurpunten en synergie:** Tussen deze verhaallijnen zitten elementen die elkaar versterken maar ook elementen die met elkaar schuren. Om de schuurpunten tussen de verhaallijnen te adresseren en de synergie te benutten, zijn enkele strategische keuzes van belang:

    1. Gebiedsgerichte afstemming: Per wijk, bedrijventerrein en buitengebied moeten ambities worden afgewogen, met maatwerk voor ruimtegebruik, voorzieningen, groen en infrastructuur.
    2. Concrete en meetbare kaders: Voor behoud van voorzieningen, koppeling van werkgelegenheid aan de lokale arbeidsmarkt, biodiversiteit en energieopwekking zijn duidelijke doelen en randvoorwaarden nodig.
    3. Participatie en co-creatie: Door inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief te betrekken bij de uitwerking van plannen, kunnen conflicten worden verzacht en gedragen keuzes worden gemaakt.
    4. Monitoring en adaptief beleid: Door voortgang te monitoren en beleid periodiek bij te stellen, kunnen ambities worden bijgestuurd als nieuwe kansen of knelpunten ontstaan.

Milieueffecten
In figuur 2 zijn de milieueffectbeoordelingen van de voorgestelde maatregelen en randvoorwaarden uit de Omgevingsvisie samengevat in het Rad van de Leefomgeving. Deze zijn weergegeven ten opzichte van de beoordelingen van de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen (weergegeven in lichtblauw en lichtoranje).

De randvoorwaarden en maatregelen uit de Omgevingsvisie hebben een positieve impact op beleidsvelden zoals natuur en biodiversiteit, waterhuishouding, onderwijs, wonen, mobiliteit en energie-efficiëntie. Veel van deze effecten

worden gedreven door vergroening, het verminderen van verharding en klimaatadaptieve maatregelen. Enkele beleidsvelden die in de huidige of autonome situatie al slecht scoorden zoals landbouw, arbeidsparticipatie (economie), sociale cohesie en geluidsoverlast kennen niet of nauwelijks een verbetering, omdat specifieke maatregelen voor deze thema's ontbreken of onvoldoende concreet zijn. Over het geheel genomen ziet het beleid uit de Omgevingsvisie echter wel toe op een verbetering van de meeste milieuthema's.

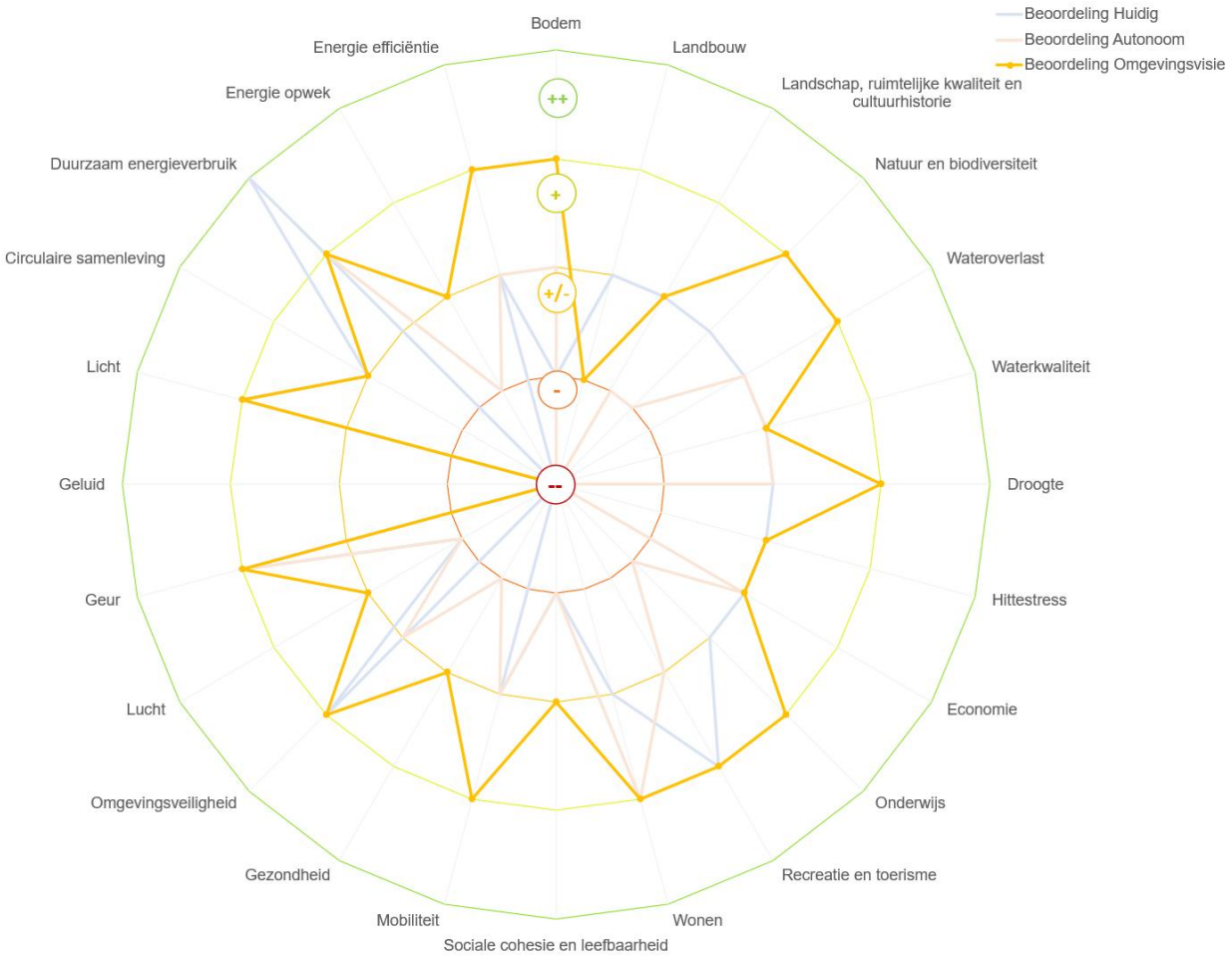

Figuur 2: Rad van de Leefomgeving

De Omgevingsvisie van Kerkrade bevat een solide basis voor het realiseren van de vier verhaallijnen, vooral op het gebied van fysieke en klimaatadaptieve randvoorwaarden en maatregelen. De randvoorwaarden en maatregelen leveren sterke bijdragen aan beleidsvelden zoals natuur, waterhuishouding en omgevingskwaliteit. Toch blijven sociale aspecten, zoals sociale cohesie, onderbelicht. Evenals specifieke beleidsvelden zoals circulaire economie, de arbeidsmarkt en geluidsoverlast. Door aanvullende sociale doelen te formuleren en de maatregelen breder toe te passen, kan de gemeente haar ambities vollediger realiseren en meer impact tussen het sociale en fysieke domein bereiken. Verder is het advies om bij concrete uitwerking in projecten, plannen en programma's een passende beoordeling uit te voeren om effecten op Natura 2000 gebieden in beeld te brengen.

Voor deze adviezen geldt dat de samenwerking met de (eu)regio moet worden gezocht en benut. Er zijn al een aantal programma's binnen de regio Parkstad waar de gemeente Kerkrade goed bij aan kan sluiten. Deze benoemt de gemeente ook al concreet in haar Omgevingsvisie (denk aan onder meer circulair Parkstad, de deelregionale uitwerking van de RES en Medlands Parkstad). Tevens dient meer samenwerking te worden gezocht op euregionaal niveau, met name met buurgemeente Herzogenrath. Zo kan ook de synergie worden gezocht tussen de (eu)regionale beleidsambities, kunnen gezamenlijk grensoverstijgende vraagstukken worden aangepakt en wordt zo veel als mogelijk voorkomen dat er grensoverstijgende (negatieve) milieueffecten optreden.

8 Monitoring

De Omgevingsvisie is ingebed in al het ruimtelijke beleid van de gemeente en is onderdeel van de beleidscyclus. Het in beeld brengen van omgevingswaarden en ontwikkelrichtingen is een eerste stap in deze cyclus. Na vaststelling van de Omgevingsvisie wordt verder gewerkt aan de invulling van de in de Omgevingsvisie beschreven ontwikkelrichtingen in de vorm van gebiedsgerichte of themagerichte programma's, bijvoorbeeld het uitwerken van het volkshuisvestigingsprogramma.

Voor de vergunningverlening van ontwikkelingen die hieruit voortkomen, wordt een Omgevingsplan met normen en regels opgesteld. Na verloop van tijd dient de gemeente te evalueren in hoeverre de doelen uit de Omgevingsvisie behaald zijn en of er aanleiding is om delen van de omgevingsvisie te herijken. Dit betekent dat deze omgevingsvisie niet af is op het moment dat deze wordt vastgesteld. Het is juist de bedoeling dat een Omgevingsvisie een levend proces is dat continu herijkt en bijgesteld wordt als doelen behaald worden en nieuwe ontwikkelingen zich voordoen. Monitoring van omgevingsaspecten die van belang zijn voor de doelen uit de Omgevingsvisie is hiervoor van groot belang. Daarvoor is een monitoringskader nodig dat de gemeente in staat stelt om aan de hand van eenduidige en reproduceerbare indicatoren periodiek een meting uit te voeren van de staat van de leefomgeving.

Daarom is in dit plan-MER deze laatste paragraaf opgenomen, waarmee een aanzet voor een monitoringsprogramma gegeven wordt. Belangrijke vragen bij het monitoren van de voortgang van de omgevingsvisie zijn:

- Komt het voorspelde doelbereik van het voorgenomen beleid in de Omgevingsvisie overeen met de beoordeling en draagt het voldoende bij aan het vervullen van de gestelde ambities?
- Dient de beoordeling in het plan-MER aangepast te worden als nieuwe informatie beschikbaar komt?
- Maken de antwoorden op bovenstaande vragen het nodig om de Omgevingsvisie bij te stellen?

Een monitoringsprogramma voor de Omgevingsvisie richt zich op de ambities die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Daarbij dient zoveel mogelijk aangesloten te worden op de toetsing die in dit plan-MER uitgevoerd is, door gebruik te maken van het gehanteerde beoordelingskader. In de loop der tijd kunnen indicatoren aangescherpt worden als meer informatie beschikbaar komt of als ambities veranderen. Binnen de beleidsvelden van de gemeente vindt monitoring plaats die kan leiden tot het aanpassen of herijken van het vigerende beleid. De resultaten van de monitoring in de beleidsvelden die in de Omgevingsvisie zijn beschreven en een ruimtelijke component hebben, kunnen periodiek gebruikt worden om een strategische, integrale herijking van de Omgevingsvisie uit te voeren. Daarnaast kan de gemeente overwegen om over een aantal jaren de ruimtelijke analyses opnieuw uit te voeren. Door opnieuw in beeld te brengen in welke delen van de gemeente knelpunten liggen op gebied van het aanbod aan voorzieningen, netcapaciteit en milieuthema's zoals geluidsoverlast. Op deze manier kan de gemeente op deelgebied-niveau de stedelijke programmering blijven fijnslijpen.

De gemeente heeft per verhaallijn een aantal indicatoren opgesteld waarop de gemeente gaat monitoren. Op die manier kan de gemeente bijhouden of de ambities worden behaald en waar bijsturing noodzakelijk is. Deze indicatoren zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Verhaallijn	Indicator	Meetmethode / Bron	Frequentie
Meergeneratie stad	% sociale huur / particuliere huur / koopwoningen	Woningvoorraadcijfers, BAG, CBS	Jaarlijks
	Aantal inwoners dat zich eenzaam voelt (%)	GGD Gezondheidsmonitor	Elke 4 jaar
	Aantal ontmoetingsplekken	Gemeentelijke inventarisatie	Jaarlijks
	Leefstijl: % overgewicht, % voldoende beweging, levensverwachting	GGD, VIE monitor	Elke 4 jaar
Leefbare stad	% fietsgebruik t.o.v. autogebruik	Mobiliteitsmonitor, verkeersdata	Jaarlijks
	Gemiddelde afstand tot voorzieningen (in meters)	GIS-analyse, gemeentelijke data	Elke 4 jaar
	Geluid- en luchtkwaliteit (score Atlas Leefomgeving)	Atlas Leefomgeving /Gezondeleefomgeving.nl	Jaarlijks
	Leefbaarheidsscore (Parkstadmonitor)	Parkstadmonitor.nl	Jaarlijks

Werkende stad	Aantal arbeidsplaatsen	UWV, CBS, gemeente	Jaarlijks
	% leegstand op bedrijventerreinen	Gemeentelijke inventarisatie	Jaarlijks
	Arbeidsparticipatie, demografie (ontgroening, vergrijzing, migratie)	CBS, Parkstadmonitor	Jaarlijks
Klimaatbestendige stad	% panden voldoet aan 3-30-300 regel	Quickscan, GIS, veldonderzoek	Elke 4 jaar
	Gebieden met extreme hittestress	Klimaatatlas Parkstad	Jaarlijks
	% vergroening/verharding openbare ruimte	GIS, luchtfoto's, veldopname	Elke 4 jaar

Om te zorgen dat de monitoring op de juiste manier wordt uitgevoerd en de meeste meerwaarde kan worden gecreëerd, wordt het volgende advies gegeven:

- **Meetmethode/Bron**: Kies voor bestaande, landelijke bronnen (zoals GGD, CBS, Parkstadmonitor) om de administratieve last te beperken. Voor specifieke gemeentelijke data (zoals ontmoetingsplekken, leegstand) is een gemeentelijke inventarisatie nodig.
- **Frequentie**: Kies waar mogelijk voor jaarlijkse monitoring. Jaarlijks monitoren is vaak genoeg voor actuele thema's; elke 4 jaar voor trage ontwikkelingen of grootschalige analyses. Sluit qua monitoringsfrequentie zo veel als mogelijk aan bij de frequentie waarop te gebruiken bronnen beschikbaar komen.
- **Tussentijdse evaluatie**: Koppel de monitoring aan de beleidscyclus (bijvoorbeeld bij het opstellen van de begroting of de vierjaarlijkse herijking van de Omgevingsvisie).
- **Concretiseer ambities**: stel (kwantitatieve) streefwaarden per indicator vast, gekoppeld aan de ambities, zodat duidelijk is wanneer een ambitie behaald is.

Om te zorgen dat de monitoring kwalitatief en frequent wordt uitgevoerd, wordt de volgende werkwijze voorgesteld:

1. Wijs een **verantwoordelijke** per indicator aan binnen de gemeente.
2. Stel een **jaarlijkse rapportage** op met trendanalyse en duiding.
3. Voer een **vierjaarlijkse beleidsdialoog** op basis van de uitkomsten, met maatschappelijke partners en de gemeenteraad.

Bijlagen

Bijlage A Memo locatiebezoek Comissie mer

Commissie voor de
milieueffectrapportage

MEMO LOCATIEBEZOEK

Van	Commissie mer
Aan	Bevoegd gezag/initiatiefnemers
Onderwerp	Programma en aandachtspunten locatiebezoek OER Omgevingsvisie Kerkrade
Datum	12 juni 2025
Kenmerk	3937TS

Datum locatiebezoek: 19 juni 2025
Tijd: 10:00 – 14:00 uur (indien nodig met uitloop tot 15:00)
Adres: Stadskantoor Kerkrade, Markt 33 Kerkrade.
Contact: Michelle Vanderschuren, 06 59 96 96 53.

Programma

10:00 – 10:10 Kennismaking
10:10 – 10:40 Korte presentatie omgevingsvisie en OER
10:40 – 11:10 Vragen en discussie
11:10 – 11:30 Lunch
11:30 – 13:30 Veldbezoek (uitloop tot 14:30 indien nodig)
13:30 – 14:00 Commissie maakt werkafspraken (besloten)

Aanwezigen

Gemeente Kerkrade
Daan Geraads
Erik Theunissen

Adviseur (Arcadis)
Simone Bos

Commissie mer

ir. Oscar Breugelmans	deskundige gezondheid
drs. John Dagevos	deskundige sociale en economische aspecten
Margo Meeuwissen MSc	deskundige klimaat en duurzame ontwikkeling
dr. Peter van der Molen	deskundige water, bodem, natuur en landschap
Marja van der Tas	voorzitter
Michelle Vanderschuren MSc	secretaris

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Vragen en bespreekpunten

De hieronder gestelde vragen zijn bedoeld om een beter beeld te krijgen van sommige achtergronden van het voornemen en om een aantal aspecten uit het OER te verduidelijken. Er hoeft geen relatie te zijn tussen de geadresseerde onderwerpen en de inhoud van het op te stellen advies.

Algemene vragen over de context (beantwoording gemeente Kerkrade in blauwe tekst, 17 juni 2025):

1. De omgevingsvisie is een vervolg op de structuurvisie. Is de structuurvisie een basis voor de omgevingsvisie, of is 'met een schone lei' begonnen? Welke lessen heeft de gemeente van de structuurvisie geleerd en hoe zijn deze betrokken bij het opstellen van de omgevingsvisie?

   Vanuit de oude gemeentelijke structuurvisie Kerkrade 2010-2020 (2011) zijn meerdere principes gehandhaafd. Voorbeelden hiervan zijn de bescherming van het landschappelijk raamwerk (buitengebied) en het op peil houden van het basisvoorzieningenniveau (winkel, zorg, onderwijs en sport) voor de wijken (Kerkrade-West, Kerkrade-Oost en Kerkrade-Noord). De strategische koerswijziging ten opzichte van de structuurvisie (2011) is van het omgaan met de gevolgen van bevolkingskrimp naar een nieuw narratief met ruimte voor een gematigde groei (verandering bevolkingssamenstelling met meer inwoners (wonen) en arbeidsplaatsen (economie)). Daarom is er voor de Omgevingsvisie ook een Omgevingseffectrapport (OER) opgesteld en wordt er een plan-MER procedure toegepast. Een aantal grotere projecten zoals de herstructurering van het noordelijk deel van de woonbuurt Rolduckerveld, het plan om het Anselderbeek in Eygelshoven uit de overkluizing te halen (herstel van het beekdal) en de aanpak van historische linten blijven nog steeds actueel. Zie ook paragraaf 5.2. van de ontwerp Omgevingsvisie.

2. In het OER wordt (terecht) geconstateerd dat de gemeente met vraagstukken te maken heeft die niet alleen ruimtelijk kunnen worden opgelost. Kan kort worden toegelicht in hoeverre ruimtelijke en sociale vraagstukken in het traject gezamenlijk zijn opgepakt/beschouwd of waarom hier niet voor is gekozen?

   Het zwaartepunt van de omgevingsvisie ligt met name op de fysieke leefomgeving, het beschermen van de kwaliteiten en het (verder) ontwikkelen van de stad. Veel ruimtelijke keuzes zoals de herinrichting van pleinen, het stimuleren van bewegen (wandelen en fietsen), vergroening van de stad, een inclusievere openbare ruimte, differentiatie van doelgroepen, nieuwe scholen en het transformeren van woonwijken zijn fysieke ingrepen die indirect ook een positief effect hebben op de gezondheid, leefbaarheid en sociale cohesie. Zoals is te lezen in de memo over gezondheid van bureau Arcadis, doet de gemeente nu al veel op het gebied van gezondheid via het programma VIE. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie in omgevingsprogramma's (thematisch en gebiedsgericht) wordt de koppeling tussen sociaal en ruimtelijk verder uitgewerkt.

   Waar het gaat om het verbinden van ruimtelijk en sociaal, kent de gemeente Kerkrade een groot aantal samenwerkingen tussen woningcorporaties en sociale partners. Voorbeelden hiervan zijn de coalitie West, het meerjaren uitvoeringsprogramma Rolduckerveld en het ambitieplan Kerkrade Oost. Hierbij gaan fysieke en sociale ontwikkelingen hand in hand. Zie ook de links: Ambitieplan 'Samen voor Kerkrade-Oost' | Gemeente Kerkrade

https://cuatro.sim-cdn.nl/kerkrade/uploads/20240305_ambitieplan-kerkrade-oost.pdf?cb=W0dc2H39
BOOST - Samen voor Kerkrade-Oost | Facebook
Rolduckerveld, hier wil je zijn!
LUP-sociaal-programma-Rolduckerveld.pdf (onderdeel van Vie).
Het Meerjaren Uitvoeringsprogramma Rolduckerveld kan indien gewenst nog worden toegestuurd.

In het Plan van aanpak GALA (Gezond Actief Leven Akkoord) Kerkrade 2024-2026 (pagina's.7 en 11) wordt expliciet de verbinding gelegd tussen het ruimtelijke en het gezondheidsbeleid in Kerkrade. Hierbij heeft het College uitgesproken de volgende ambitie t.a.v. de fysieke omgeving te willen realiseren: 'om samen met inwoners een fysieke en sociale leefomgeving in te richten, die uitnodigt tot gezond gedrag en die de fysieke, mentale en sociale gezondheid van inwoners bevordert'. Dit betekent dat we bij (her)inrichting en verbetering van de leefomgeving uitdrukkelijk vanuit stedelijke ontwikkeling en gezondheid met elkaar samenwerken om te bekijken hoe we kunnen bijdragen aan gezondheidsbevordering (bv fysieke, sociale en mentale gezondheid) en gezondheidsbescherming (bv. hittestress, schonere lucht, minder fijnstof, meer veiligheid). En hoe we de leefomgeving samen met inwoners zodanig kunnen inrichten, dat deze mensen inspireert tot gezond gedrag (bijv. bewegen, ontmoeten). Dit doen we o.a. in de volgende projecten:

- Check & Grow (van RuimteGids) bij ontwikkeling van Integraal Kind Centrum De Droomhof, incl. vergroening en groenbeleving rondom (UM)
- Check & Grow (van RuimteGids) versie 2 bij het voor inwoners toegankelijker maken van het Anselerbeekdal ter stimulering van actief bewegen, ontmoeten en groenbeleving in Kerkrade-Oost/ Bleijerheide (UM)
- Hitteplan Kerkrade 2024
- BuurtSaam, over herinrichting van het historisch lint in Bleijerheide-Nulland, inclusief stimuleren van actief bewegen, ontmoeting binnen en buiten, vergroening en verkeersveiligheid (College van Rijksadviseurs)
- GroenBlauwe Schoolpleinen
- Schone Lucht Akkoord
- Veerkrachtonderzoek in de buurt Feldbiss (in het kader van Minor UM)

3. Op welke wijze verbindt de gemeente de ruimtelijke ontwikkelstrategie met een sociale ontwikkelstrategie? Hoe ziet het tijdpad hiervan eruit?

   Zie beantwoording van vraag 2. De strategie wordt verder uitgewerkt of verwerkt in lopende en nieuwe (omgevings)programma's, waaronder het huidige programma Vie.

4. In het OER is de sterke verbinding van Kerkrade met andere stedelijke gebieden en gemeenten benoemd. Kan worden toegelicht wat dit betekent voor ambities op gebied van bijvoorbeeld mobiliteit, infrastructuur, energievoorziening, locatie van voorzieningen, natuur, water en landbouw? Hoe wordt rekening gehouden met ontwikkelingen in buurgemeentes? Hoe vindt de besluitvorming plaats in samenhang met Duitsland en Gemeente Heerlen?

   Gemeente Kerkrade maakt samen met de gemeenten Beekdaelen, Voerendaal, Simpelveld, Brunssum, Landgraaf en Heerlen, onderdeel van het samenwerkingsverband "Stadsregio Parkstad Limburg". Zie ook https://www.parkstad-limburg.nl/. Op regionaal niveau wordt gewerkt met een 'Regionaal afstemmingskader gemeentelijke Omgevingsvisies Parkstad'. Dit regionale kader is de opvolger van de intergemeentelijke structuurvisie Parkstad Limburg (2009). Zie ook paragraaf 5.3 (Regionale samenhang) van de ontwerp Omgevingsvisie. Het Regionaal afstemmingskader wordt in 2025/2026 geactualiseerd.

   Ambtelijk is er regelmatig afgestemd met de Nederlandse buurgemeenten (Heerlen en Landgraaf). De ruimtelijke ontwikkelingen net over de grens (bijvoorbeeld grote woningbouwlocaties in de gemeente Landgraaf) zijn ook beschreven in de visie. Zie ook

paragraaf 5.3.
In de vergadering van de Euroderaad op 27 mei 2025 is aan de Stadt Herzogenrath een presentatie gehouden over de Omgevingsvisie en uitgenodigd om een reactie te sturen op onze visie.
Tevens is er in de periode februari en maart 2025 de conceptontwerp Omgevingsvisie gedeeld met alle ketenpartners, regio Parkstad en Parkstadgemeenten. Daarnaast hebben de buurgemeenten de mogelijkheid om een (formele) zienswijze in te dienen op onze gemeentelijke omgevingsvisie.

5. In 2020 constateerde Het PON&Telos reeds dat Kerkrade na Heerlen, Rotterdam, Den Haag en Amsterdam de stad was met de meeste achterstandsproblematiek. Ook twee andere Zuid-Limburgse gemeenten (Brunssum en Maastricht) staan in deze lijst. In hoeverre is sprake van een regionale aanpak om achterstandsvraagstukken aan te pakken?

   Op Parkstadniveau wordt dit opgepakt via de bestuurscommissie Sociaal Economische Structuurversterking (SES). Deze commissie, met wethouders van alle Parkstadgemeenten, beschikt over bestuurlijke taken om sociaaleconomische vraagstukken gezamenlijk aan te pakken. Op gemeentelijk niveau wordt bijvoorbeeld gewerkt aan het opkopen van slecht particulier vastgoed in of nabij de historische linten. Hier is sprake van structurele leegstand, illegale kamerverhuur en leefbaarheidsvraagstukken (ondermijning, prostitutie en drugscriminaliteit). Hiermee worden de “rotte plekken” aangepakt door vervangende nieuwbouw of functiewijziging van het pand.

6. In veel andere omgevingsvisies worden de doelen en keuzen waar een gemeente voor staat ook getoetst aan een groter denkkader zoals *"Brede Welvaart"* of de *"Sustainable Development Goals"*. De gemeente Kerkrade lijkt hier niet voor te hebben gekozen. Kan deze keuze worden toegelicht?

   Bij elke verhaallijn wordt kort het thema ‘Gezondheid en brede welvaart’ behandeld. Sustainable development goals zijn inderdaad niet expliciet benoemd in de ontwerp Omgevingsvisie. Echter het merendeel van die ‘goals’ komt direct of indirect terug in visie en zijn ook onderzocht in de Foto van de Leefomgeving (onderdeel van het OER). Enkele voorbeelden hiervan zijn: goede gezondheid en welzijn (3), betaalbare en duurzame energie (7), eerlijk werk en economische groei (8), duurzame steden en gemeenschappen (11) en klimaatactie (13). Deze “goals” komen ook weer terug in de vier verhaallijnen van de Omgevingsvisie (leefbare stad, meergeneratie stad, werkende stad en klimaatbestendige stad).

7. De gemeente benoemt 4 verhaallijnen. Kan hier een korte toelichting op worden gegeven? Is verkend in hoeverre deze verhaallijnen met elkaar kunnen conflicteren?

   Ze kunnen in theorie met elkaar conflicteren. Er wordt niet gekozen voor één verhaallijn. Ze zijn complementair aan elkaar en zorgen hiermee voor een betere en evenwichtigere ontwikkeling van onze stad.

8. In de omgevingsvisie worden verschillende gebiedstypen onderscheiden (centrumgebied, woongebied, werkgebied, buitengebied en infrastructuur). In het OER komt deze indeling niet meer terug. Verwacht de gemeente dat een gebiedsgerichte doorkijk aanvullende en relevante informatie kan opleveren? Is een dergelijke doorkijk in dat geval nog voorzien?

   De gebiedsgerichte aanpak zal met name een verdere uitwerking krijgen in omgevingsprogramma’s en het nieuwe omgevingsplan. Alle behandelde thema’s vinden uiteindelijk een plek in één van de gebiedstypen. Een voorbeeld hiervan is het landschappelijk raamwerk waarin de beleidsvelden natuur, landschap, klimaatadaptatie, landbouw, cultuurhistorisch erfgoed (inclusief archeologie), recreatie en toerisme, centraal staan.

Gezondheid

9. Voor gezondheid hebben de Parkstadgemeenten regionaal gezondheidsbeleid 2025-2030 gemaakt (Gezondheid nu, voor later!). Dit is vrijwel gelijktijdig met de omgevingsvisie gepubliceerd, dus we begrijpen dat het lastig was om de inzichten al in de visie te verwerken. Maar is het mogelijk om een brug te maken tussen sociaal en fysiek domein door doelstellingen te koppelen of door te trekken richting 2050? Zijn er nog andere links te maken met beleidsvoornemens?

   In de Omgevingsvisie gaat het ook om het gezondheidsniveau te verbeteren en toe te werken naar het Nederlandse gemiddelde. En voor de gemeente Kerkrade tot het Zuid-Limburgse gemiddelde. Elke verhaallijn in de ontwerp Omgevingsvisie maakt een koppeling met het thema gezondheid.

   Het betreft hier geen gezondheidsbeleid van (alleen) de Parkstadgemeenten maar van de gemeenten in Zuid-Limburg samen. Dit beleid bestaat uit vier pijlers, waaronder de pijler Gezonde Leefomgeving. Hierin is opgenomen dat:
   Wij dragen bij aan een gezonde leefomgeving die:
   - Elkaar ontmoeten en samen recreëren stimuleert en sociaal verbindt.
   - Meer bewegen stimuleert (wandelen, fietsen en spelen).
   - Schoon, sociaal en fysiek veilig is en mensen beschermt.
   - Toegankelijk is voor álle gebruikers (denk aan ouderen, kinderen en mensen met een beperking) en een goede toegang geeft tot voorzieningen (scholen, winkels, buurthuis).

   Deze pijler sluit daarmee dus wel naadloos aan op de geopperde brug tussen sociaal en fysiek. (zie p. 39 en verder van het beleid)
   Gezondheid nu, voor later! Regionaal gezondheidsbeleid ZL 2025-2030.pdf

   Verder: Deze pijler richt zich op het versterken van de verbinding tussen beleidsvelden en een grotere, vroegtijdige betrokkenheid van gezondheid bij met name de ontwikkelingen in en van de fysieke leefomgeving. Ook hier vindt regionaal en lokaal inzet plaats vanuit o.a. GALA Gezonde Leefomgeving. Voor de versterking van infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP) zijn we afhankelijk van Rijksfinanciering.
   25TI029 Regionaal Gezondheidsbeleid met verwijzing naar bijlage.pdf

   De ambitie ten aanzien van de fysieke leefomgeving uit het plan van aanpak GALA Kerkrade 2024-2026 (pagina's 7 en.11) kan gemakkelijk doorgetrokken worden richting de toekomst: 'om samen met inwoners een fysieke en sociale leefomgeving in te richten, die uitnodigt tot gezond gedrag en die de fysieke, mentale en sociale gezondheid van inwoners bevordert'.

10. Hoe verhouden de ambities uit de omgevingsvisie zich tot de ambities op gebied van gezondheid die zijn vastgelegd in het Programma Vie (Programmalijnen | Vie Kerkrade)?

    De programmalijn VIE is thematisch en vooral vanuit de sociale kant opgesteld.
    Vie is opgebouwd uit drie pijlers: Gezonde Jeugd, Vitaal ouder worden en Vitale wijken.
    In maart 2025 heeft de gemeenteraad van Kerkrade het nieuwe Lokale uitvoeringsprogramma Vie vastgesteld. Vanuit de hoofdgedachte om de ervaren gezondheid op het niveau van Zuid-Limburg te krijgen zet het programma Vie daarbij in op de onderdelen waar het grootste verschil gemaakt kan worden:

De leefomstandigheden maken bijna 1/3e deel uit van de gezondheidsverschillen.
De focus van Vie voor de komende drie jaar is als volgt weer te geven:

Waar het gaat om de relatie tussen fysiek en sociaal, ligt de integrale wijkaanpak voor de hand. Zie ook de reactie bij de vraag over OER en de relatie fysiek en sociaal.
Bij de inrichting en gebruik van de openbare ruimte wordt nu ook steeds intensiever de link gelegd met een beweegvriendelijke omgeving maar ook met een omgeving die uitnodigt tot ontmoeten en een betere sociale cohesie.

11. De gemeente voorziet inbreiding op hoog geluidbelaste locaties. Bij de aanbesteding kan rekening worden gehouden met geluidsmaatregelen, zoals geluidsisolatie of het creëren van geluidluwe zijdes. Zijn daar al plannen voor?

Er zijn nog geen uitgewerkte (geluid)plannen opgesteld voor toekomstige inbreidingslocaties. Dat zal in iedere separate planvoorbereiding moeten worden beoordeeld en uitgewerkt (akoestisch onderzoek geluidbelasting en geluidwerende maatregelen aan gevels).
De gemeente Kerkrade beschikt over een Geluidbelastingkaart 2021 en Actieplan Geluid die de modelmatige geluidbelasting, knelpunten en standaard maatregelen in kaart heeft gebracht. Het gaat om geluid van wegverkeer, treinen en industrie. Op de kaarten staat hoeveel geluid er is op een gebouw. Bijvoorbeeld woningen, scholen, ziekenhuizen en zorginstellingen. De gemeente gebruikt deze gegevens op de geluidsbelastingkaarten voor het maken van een actieplan waarin de gemeente beschrijft welke maatregelen de gemeente wil treffen tegen geluid van met name wegverkeer.

Verder is in de ontwerp Omgevingsvisie opgenomen dat de kwetsbare functies zoals

scholen, ouderencentra en zorginstellingen niet worden gevestigd langs drukke doorgaande weg. Verder wil de gemeente de snelheid op de historische linten terugbrengen van 50 km/u naar 30 km/u. Ook wordt in de Omgevingsvisie ingezet op lagere milieucategorieën in de werkgebieden (bedrijventerreinen) en rekening te houden met de locatiekenmerken van ieder bedrijventerrein ten opzichte van de leefomgeving.

Bodem en water

12. De beschrijving van een goede kwaliteit van de bodem is als volgt: *"Bodem is van hoogwaardige kwaliteit en voor alle doeleinden toepasbaar, er zijn nauwelijks knelpunten tussen functies en nauwelijks risico's rondom mijnbouwverleden."*
    Kan een bodem die gevormd is door natuurlijke processen pas van hoge kwaliteit zijn als die geschikt is voor alle functies? Of wordt gedoeld op bodemkwaliteit en het verwijderen van bodemverontreinigingen?

    De vraag lijkt om de omschrijving van de Score '++' te gaan en niet om de feitelijke Kerkraadse score van huidig '-', via autonome ontwikkeling naar '+/-'. 'Hoogwaardige kwaliteit' heeft betrekking op 'niet verontreinigde grond', kwaliteit Landbouw/Natuur en is daarmee voor alle doeleinden geschikt.

13. Bodemsaneringen zijn gekoppeld aan stedelijke ontwikkelingen maar zijn ze ook gekoppeld aan bijvoorbeeld warmte- en koude-opslag (WKO), thermische energie, waterwinning voor industrie of als drinkwater?

    In de basis zijn de bodemsaneringen gekoppeld aan nieuwe bouwlocaties. Waterwinning komt in Kerkrade niet voor, het drinkwater komt uit de Eifel (Duitsland).

14. Welke invloed heeft de mijnbouwgeschiedenis, aangezien er nog verschillende trajecten onderweg zijn voor stabilisering van oude schachten? Wat is het risico op mogelijke verzakkingen door instorten van ondiepe mijnbouwschachten? Wordt er nog onderzoek verricht naar mogelijk onbekende schachten? Worden effecten in verlaten schachten nog verergerd door klimaatverandering en een veranderende waterhuishouding?

    Er zijn voor zover bekend geen aanwijzingen dat klimaatverandering een gevolg heeft voor wat in de vraag aangeduid wordt als "*effecten in verlaten schachten*".
    Temperatuureffecten liggen niet voor de hand en de mogelijke invloed van stijgend mijnwater is belangrijker dan een mogelijke "vernatting" van de bovengrond als gevolg van natte periodes en hevige regenbuien. Voor het waterbeheer is diepte-infiltratie in de directe nabijheid van een schacht niet wenselijk.

15. Zijn de kwantitatieve en kwalitatieve risico's in beeld van stijgend mijnwater? En van stijgend grondwater bij een mogelijke sluiting van de mijnen rondom Aken? Hoe wil de gemeente met deze risico's omgaan?

    Er is geen kwantificering van risico's mogelijk, niet in omvang, niet in locatie en niet in geld. Er is wel een soort van "*relatieve kwantificering*" van de "*kans op effecten*" opgesteld in 2016, met de categorieën (gevolgklassen) EK1, 2 en 3. Zie ook pagina 21 van de ontwerp Omgevingsvisie (ondergrond in beeld).
    Kwalitatief zijn de risico's in beeld gebracht bij het onderzoek in opdracht het ministerie van EZK in 2016. Kolenmijnen (niet "rondom") maar alleen ten noorden van Aken (Alsdorf, Baesweiler, Herzogenrath en Würselen) zijn gesloten voor 1994 en sindsdien stijgt het mijnwater. Het verschil tussen "mijnwater" en "grondwater" is deels semantisch van aard. Grondwater in de zin van zoetwater kan niet stijgen zonder "van onderop" door mijnwater (sterk zouthoudend water) geduwd te worden. In de studie uit 2016 worden geen effecten op

de kortere termijn voorzien. De stijging van het water alsook de kwaliteit van het water worden op meerdere plekken in schachten of pijlpunten gemonitord.

16. Kan kort worden toegelicht wat het project Mijnwater inhoudt?

    Verwezen wordt naar de site van Mijnwater, zie **https://mijnwater.com/.** In de gemeente Heerlen zijn diverse projecten reeds uitgevoerd en operationeel. Mijnwater onderzoekt in de gemeente Kerkrade diverse locaties voor koude en warmtebronnen met leidingentracés. Er zijn concrete plannen in Kerkrade-West en het stadscentrum om een netwerk aan te leggen.

17. Kan een korte toelichting worden gegeven op de drukte in de ondergrond?

    Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen, transities en opgaves zullen steeds vaker kabels en leidingen worden verlegd en aangelegd in de ondergrond (denk aan Mijnwater, glasvezel, rioleringen, elektra, waterleidingen en gas/waterstof). Met name in de openbare ruimte, waar nu en in de toekomst steeds vaker werkzaamheden zullen plaatsvinden. Dit heeft gevolgen voor de vergroening van de stad omdat er weinig tot geen ruimte beschikbaar is voor wortelgroei van bomen. De gemeente probeert werkzaamheden in de ondergrond zoveel mogelijk af te stemmen met eigen projecten zodat de ondergrond niet meerdere keren hoeft worden opgebroken. Ook het reserveren van stroken voor de aanleg van kabels en leidingen kan hierbij helpen, zodat er ruimte overblijft voor andere functies (zoals groen en water).

18. Figuur 5 geeft het beïnvloedingsgebied van Feldbiss. Om wat voor type invloed gaat het? Aardbevingsschade, onregelmatige zakkingen, grondwaterstandsverhoging, of nog iets anders?

    In figuur 5 is het antwoord feitelijk al opgenomen; “Binnen een aangegeven gebied rond de Feldbiss-breuk is ongelijkmatige bodemstijging, als gevolg van stijgend mijnwater in de ondergrond, mogelijk.” Verder is er sprake van bodemstijging in de hele regio en zijn er geen “onregelmatige zakkingen” zoals in de vraag is genoemd.
    “Grondwaterstandverhoging” is geen fenomeen binnen het beïnvloedingsgebied van de Feldbiss. Wel is er verschil in de mijnwaterstand aan de west- en oostzijde van de geologische breuk. Dit verschil kan zorgen voor een zekere spanning in de breuk met een kans op een aardbeving. Dit heeft niet geleid tot het definiëren van deze zone.

19. Extreme neerslag vraagt extra aandacht vanwege hoogteverschillen in de gemeente. De Cranenweyer fungeert als belangrijke buffer in dit gebied en water wordt uiteindelijk geloosd in de Wurm. Wat zijn de gevolgen als dit niet kan in de situatie dat de Wurm zelf vol staat?

    Hoge afvoeren van het grensriviertje de Worm (in het Duits Wurm) leiden in de gemeente Kerkrade en met name in Eygelshoven niet tot overlast. Er is genoeg hoogteverschil tussen de Worm, de bebouwde kom en beekloop van de Anselderbeek. Het stuwmeer de Cranenweyer zorgt er voor dat Eygelshoven wordt beschermd tegen hoge afvoeren van de Anselderbeek (zijbeek van de Worm). Omdat in Eygelshoven de Strijhagerbeek en de Anselderbeek samen komen in een overkluizing en het plaatselijke water van de hoger gelegen delen rondom Eygelshoven ook verwerkt moet worden leidt dat bij extreme neerslag tot wateroverlast (onder meer in 2021 en 2024). In samenwerking met het waterschap worden maatregelen genomen om de bebouwing beter te beschermen tegen wateroverlast (o.a. inzet van het spoortalud als waterkerende functie en het vergroten van de waterbuffers aan de noordzijde van Eygelshoven). Gemeente en het waterschap onderzoeken ook de mogelijkheid om het stuwmeer effectiever in te zetten door het toepassen van dynamisch peilbeheer (zie ook pagina 78 van de ontwerp Omgevingsvisie, 5.4 Uitvoeringsagenda, 2025-2030). Hierbij zal het water vanuit het stuwmeer tijdelijk geknepen worden waardoor er in de

overkluizing van de Anselderbeek weer ruimte ontstaat om water naar de Worm af te voeren.

20. Wat is het effect van sponswerking maar ook verdroging op de (grond)water- en bodemkwaliteit en op de bodemstabiliteit? Verwacht de gemeente dat de voorgestelde maatregelen om de sponswerking, en de andere maatregelen om wateroverlast te voorkomen, voldoende zijn?

    Momenteel zijn de plateaus in Kerkrade grotendeels verhard en bebouwd. Met de inzet op vergroening van de stad en het weghalen van overbodige verharding zal de sponswerking worden verbeterd. Ook willen we de mate van verharding gaan meten en monitoren. Zie de ambitie '20% minder verharding in 2050' ten opzichte van nu. Dat verwachting is dat deze aanpak op termijn een positief effect zal hebben op de grondwater- en bodemkwaliteit.

21. In hoeverre verwacht de gemeente dat het Integraal waterplan regio Parkstad Limburg 2019 bijdraagt aan het oppakken en oplossen van wateropgaven?

    Dit waterplan zal eind 2026 worden vervangen door een nieuw regionaal (omgevings)programma Water en klimaatadaptatie Parkstad Limburg. Het integraal waterplan steekt vooral in op het voorkomen van wateroverlast en verbetering van de waterkwaliteit (het terugbrengen van de overstorten in het oppervlaktewater). Met het nieuwe regionale programma zal breder worden ingestoken en meer ingaan op de samenhang tussen de klimaatadaptatievraagstukken: zoals het tegengaan van droogte en de aanpak van hittestress. In de ontwerp Omgevingsvisie worden hiervoor handvatten geboden: het tegengaan van verharding (20% reductie in 2050), het toepassen van de 3-30-300 regel (vergroening van de stad) en het toepassen van de menukaart hitte (gezondheid, gebouw en gebied).

Landbouw

22. Waarom is bij landbouw gekozen voor een beoordelingssysteem gericht op ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw, terwijl er een wens is om de landbouw meer duurzaam te maken en in te passen in maatschappelijke behoeften?

    We kunnen deze vraag niet helemaal plaatsen. In de foto van de leefomgeving wordt omschreven dat de ontwikkelmogelijkheden van de landbouw zullen afnemen in de gemeente Kerkrade. In de ontwerp Omgevingsvisie wordt nadrukkelijk opgenomen dat landbouw op een andere manier moet in Kerkrade maar wel altijd een plek zal behouden. Voorbeelden zijn aanpassen van de pachtovereenkomsten, geen akkerbouw meer toestaan op steile hellingen en stimuleren van natuur inclusieve landbouw gericht op landschapsbeheer en biodiversiteit.

Monitoring

23. Zijn er naar aanleiding van het OER en de gemaakte foto van de leefomgeving inhoudelijke suggesties voor verbetering van de monitoring? Bijvoorbeeld indicatoren die essentieel zijn en die nog ontbreken? Ziet de gemeente mogelijkheden om aan te sluiten bij de monitoring Brede Welvaart waar de provincie Limburg ook op inzet? En/of overweegt de gemeente een koppeling van ruimtelijke en sociale monitoring?

    Dit is een nieuw onderdeel voor onze gemeente. De benoemde thema's zijn voor ons een startpunt. Als er op provinciaal en/of regionaal niveau mogelijkheden zijn om aan te sluiten op monitoring gaan we niet zelf het wiel opnieuw uitvinden. Verder is in paragraaf 5.6 benoemd dat we in eerste instantie willen aansluiten op de gemeentelijke gezondheidsmonitor die is opgesteld vanuit het programma VIE.

Colofon

OMGEVINGSEFFECTRAPPORT OMGEVINGSVISIE GEMEENTE KERKRADE

KLANT
Gemeente Kerkrade

AUTEUR
Arcadis

PROJECTNUMMER
30232971

ONZE REFERENTIE
2TP374UNCRA3-61643547-139:2.0

DATUM
11 september 2025

STATUS
Definitief

Over Arcadis

Arcadis is dé wereldwijde partner die vooraan staat bij de meest impactvolle projecten van onze tijd. We helpen onze klanten duurzame keuzes te maken via de combinatie van digitale innovatie, expertise en toekomstgerichte vaardigheden in onder meer milieu, energie, water, gebouwen, transport en infrastructuur. Wij zetten die extra stap om onze klanten op maat gemaakte oplossingen te bieden voor ontwerp, engineering en advies. Door data-gedreven inzichten in te zetten geven we de natuurlijke en gebouwde omgeving samen vorm. Met meer dan 35.000 mensen bundelen we wereldwijde expertise en pakken we samen uitdagingen als klimaat, betaalbare energie en leefbare steden aan. We verbeteren de levenskwaliteit door onze aanwezigheid in meer dan 30 landen. In 2024 behaalden we een bruto-omzet van €5,0 miljard.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 137
8000 AC Zwolle
Nederland

T +31 (0)88 4261 261